

Załącznik do projektu Uchwały
Nr
Rady Miejskiej w Opatowie
z dniar.

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
GMINY OPATÓW
na lata 2016-2022**

Spis treści

- I. Wstęp
- II. Podstawy prawne opracowania strategii oraz dokumenty źródłowe.
 - 2.1. Podstawy prawne.
 - 2.2. Proces tworzenia strategii
 - 2.3. Badania ankietowe
- III. Ogólna charakterystyka gminy Opatów.
 - 3.1 Władze Miasta i Gminy Opatów
 - 3.2. Struktura terytorialna i demograficzna.
 - 3.3 społeczno-ekonomiczne warunki życia ludności.
 - 3.4. Edukacja
 - 3.5. Opieka zdrowotna i profilaktyka uzależnień.
 - 3.6. Bezpieczeństwo publiczne
 - 3.7 Kultura, turystyka, rekreacja, promocja regionu.
 - 3.8 Udział Partnerów społecznych w realizacji zadań.
 - 3.9 Sektor pomocy społecznej.
 - 3.9.1. Ośrodek Pomocy Społecznej.
 - 3.9.2. Pomoc instytucjonalna na terenie Miasta i Gminy Opatów.
- IV. Zarys problemów społecznych na terenie miasta i gminy Opatów.
 - 4.1. Ubóstwo.
 - 4.2 Bezrobocie.
 - 4.3 Niepełnosprawność i długotrwała choroba
 - 4.4 Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
 - 4.5. Problem starzenia się społeczeństwa
 - 4.6. Alkoholizm.
 - 4.7. Przemoc w rodzinie.
 - 4.8. Inne problemy społeczne.
 - 4.8.1 Narkomania
 - 4.8.2. Bezdomność.
 - 4.8.3. Mniejszość romska.
 - 4.8.4. Osoby w konflikcie z prawem.
- V. Analiza strategiczna SWOT .

5.1. Mocne i słabe strony gminy opatów.

5.2. Analiza szans i zagrożeń.

VI. Wizja przyszłości – cele strategiczne, sposób ich realizacji.

VII Harmonogram realizacji strategii.

VIII. Wdrażanie strategii, monitoring i ewaluacja.

IX. Źródła finansowania.

SPIS TABEL

SPIS WYKRESÓW

Kwestionariusz ankiety

I. WSTĘP

Opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych – jest obowiązkowym zadaniem własnym gminy. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Opatów na lata 2016-2022 będzie drogowskazem do podejmowania przedsięwzięć mających na celu poprawę jakości życia i zmniejszenie skali problemów społecznych mieszkańców naszej gminy. O skuteczności działań podejmowanych w ramach strategii decydować będzie zaangażowanie różnych podmiotów działających w obszarze spraw społecznych, a także każdej bez wyjątku jednostki, która może i powinna wpływać aktywnie na swój byt i miejsce w którym żyje. Lokalna polityka społeczna prowadzona w duchu aktywnej polityki społecznej może stanowić złoty środek pomiędzy interwencyjną polityką społeczną, a polityką społeczną opartą na profilaktyce. W obszarach planowania strategicznego znalazły się: praca, edukacja, kultura, zdrowie, pomoc społeczna, bezpieczeństwo.

Działania lokalne dotyczą ogółu mieszkańców gminy, istotą ich jest dbałość o równy dostęp do dóbr, usług, możliwości rozwoju. Podmiotami szczególnej troski będą grupy mieszkańców zagrożonych wykluczeniem, marginalizowanych, niezdolnych do samodzielności ekonomicznej, wymagających ingerencji, wsparcia czy impulsu i alternatywy. Jest to zwłaszcza polem dla profesjonalnych służb społecznych i stosowanych metod pracy socjalnej. Priorytetem tych działań będzie samodzielność jednostek i rodzin.

Dokument zawiera diagnozę sytuacji społecznej gminy Opatów. Identyfikacja najważniejszych kwestii społecznych została skonstruowana na podstawie przedłożonych materiałów statystycznych i urzędowych, ankiet wśród społeczności lokalnej, a także narzędzi analizy strategicznej, do których należy zaliczyć identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej.

Wyznaczony cel główny i cele szczegółowe w sposób praktyczny wyznaczają kierunki działań poszczególnych kwestii życia publicznego mieszkańców. Część planistyczna zawiera cele, działania, czas ich realizacji oraz realizatorów poszczególnych działań, wskaźniki. Takie ujęcie ułatwi korzystanie z dokumentu oraz poprawi przejrzystość kompetencji poszczególnych podmiotów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych. W części wdrożeniowej zaprezentowano zadania związane z monitoringiem, ewaluacją oraz realizacją zapisów strategii.

II. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII ORAZ DOKUMENTY ŹRÓDŁOWE

2.1. Podstawy prawne.

Punktem odniesienia do opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Opatów stały się dokumenty strategiczne o zasięgu krajowym i lokalnym, programy oraz akty prawne:

1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030
2. Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020
3. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020
4. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie
5. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020
6. Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 2011-2015.
7. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji.
8. Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego „Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi”.
9. Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” 2014-2020
10. Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020
11. Wieloletni Program „Senior WIGOR” na lata 2015-2020
12. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020
13. Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020
14. Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012-2020.
15. Świętokrzyski program na rzecz osób starszych do 2020
16. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2016
17. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016
18. Wojewódzki program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2014-2020".
19. Strategia Rozwoju Powiatu Opatowskiego – 2000r.
20. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Opatów – 1999r.

Dokumentami, które bezpośrednio regulują zadania i obowiązki w zakresie rozwiązywania problemów społecznych są ustawy:

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016r. poz. 446) , reguluje zakres i charakter zadań spoczywających na gminie, a to między innymi:

- ochrona zdrowia,
- pomoc społeczna ,
- wspieranie rodziny,
- gminne budownictwo mieszkaniowe,
- edukacja publiczna,
- kultura, kultura fizyczna,
- porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli
- politykę prorodzinna,
- współpracę i działalność na rzecz organizacji pozarządowych,
- współpracę ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi

2. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016, poz. 930)

3. Ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2015, poz. 114 z późn. zm.)

4. Ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2015r. poz. 859 z późn. zm.)

5. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015r. poz. 332 z późn. zm.)

6. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.),

7. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015r. poz. 1286),

8. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2016r. poz. 224 z późn. zm.),

9. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. nr 180 poz. 1493 z późn. zm.).

10. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.),

11. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. 2006 Nr 94 poz. 651 z późn. zm.),
12. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2014r. poz. 1118 z późn. zm.),
13. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2016r. poz. 645),
14. Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2015r. , poz. 2156 z późn. zm.)
15. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z. 2016 r. poz. 546)
16. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2013r. poz. 966 z późn. zm.)
17. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012r. poz. 1059 z późn. zm.)
18. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2016r. poz. 785)
19. Analizy statystyczne /min. GUS

2.2. **Proces tworzenia strategii.**

Dla opracowania i wdrażania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych została powołany Zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Opatów Nr 84/2015 z dnia 15 maja 2015r Zespół Zadaniowy w składzie:

Koordinator – Pani Elżbieta Chodorek – Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatowie.

Członkowie:

Pani Barbara Kłosińska – Sekretarz Gminy – Kierownik Referatu Organizacyjnego w Urzędzie Miasta i Gminy w Opatowie

Pan Jarosław Czub – Inspektor ds. promocji w Urzędzie Miasta i Gminy w Opatowie

Pan Hubert Dziadczykowski – Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Opatowie

Pani Justyna Piątkiewicz – Pielęgniarka środowiskowa Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Opatowie

Pani Grażyna Arczewska – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Opatowie

Pan Andrzej Kolera – Komenda Powiatowa Policji w Opatowie

Pani Renata Wiśniewska – Starszy pracownik socjalny w Ośrodku Pomocy Społecznej w Opatowie

Pani Bernardeta Bara – Z-ca Kierownika Referatu Organizacyjnego w Urzędzie Miasta i Gminy w Opatowie

Pani Aneta Szostak-Walas – Naczelną Pielęgniarką w TOP MEDICUS Sp. z o.o. w Opatowie (obecnie Dyrektor Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Opatowie)

Pani Małgorzata Stankowska-Kolasińska – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Opatowie.

Podczas opracowania dokumentu wykorzystano materiały przedstawione przez członków Zespołu Zadaniowego, materiały własne Ośrodka Pomocy Społecznej (diagnoza środowiska, sprawozdawczość, analizy potrzeb, ocena zasobów pomocy społecznej) oraz materiały przygotowane przez inne jednostki administracji publicznej, organizacje pozarządowe, liderów społeczności lokalnej wg. poszczególnych grup problemowych. W odpowiedzi na skierowane pisma-zaproszenia do współpracy informacje zwrotne przekazali:

- 1) Powiatowy Urząd Pracy w Opatowie
- 2) Opatowski Ośrodek Kultury
- 3) Powiatowa i Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Opatowie
- 4) Straż Miejska w Opatowie
- 5) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie
- 6) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Opatowie
- 7) Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Opatowie
- 8) Sąd Rejonowy w Opatowie
- 9) Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Opatowskiej
- 10) Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie w Opatowie
- 11) Parafialny Oddział Akcji Katolickiej przy Parafii Św. Marcin w Opatowie

Ponadto wykorzystano materiały i opracowania własne Referatów UMiG w Opatowie. Nie została natomiast nawiązana współpraca ze strony kościoła pomimo zaproszeń do udziału w tworzeniu strategii, skierowanych do 4 parafii z terenu gminy. Nie został zabrany głos co do formy i zawartości dokumentu. Kompleksowe opracowanie dokumentu: Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatowie.

2.3 Badania ankietowe.

Podstawą do sformułowania dokumentu strategicznego w aktualnej postaci były także wyniki ankiety skierowanej do społeczności lokalnej (kwestionariusz ankiety zał. do strategii) w liczbie 400 sztuk. Badania ankietowe przeprowadzili członkowie Zespołu Zadaniowego. 10 osób zebrało opinie od 40 osób z 4 grup wiekowych tj. 13-16 lat, 17 – 25 lat, 26-59 lat i 60+. Uzyskano w ten sposób opinie od 100 osób z poszczególnych grup wiekowych. Udzielone odpowiedzi zostały poddane analizie, a ich wyniki znalazły odzwierciedlenie przy opisie poszczególnych zjawisk oraz planowanych działań.

Opis badanej populacji.

Odpowiedzi udzieliło 219 kobiet i 145 mężczyzn. (364/400 osoby zaznaczyły płeć) Wśród badanych było 156 uczniów, 27 rolników, 9 przedsiębiorców, 72 pracowników umysłowych, 27 pracowników fizycznych, 60 emerytów/rencistów, 16 bezrobotnych, 1 stażysta, 1 student (369/400 osób określiło swoją sytuację zawodową).

Wykształcenie podstawowe deklarowało 126 osób (liczna grupa z uwagi na przedział wiekowy 13-16), wykształcenie zawodowe 50 osób, wykształcenie średnie 81 osób, policealne 23 osoby i wyższe 95 osób. (375/400 określiło swoje wykształcenie).

Dokonano podziału respondentów na 4 grupy wiekowe, jednak zebrane dane wskazują, iż nie występują diametralne różnice w ocenie rzeczywistości u przedstawicieli różnych pokoleń. Z uwagi na powyższe otrzymane wyniki przedstawiono kompleksowo bez dokonywania rozróżnienia z uwagi na wiek respondentów.

Wnioski z dokonanej diagnozy problemów społecznych zdaniem 400 respondentów.

1. Jeżeli chodzi o zadowolenie z warunków życia w gminie Opatów duża liczba osób (od 20% do 40% badanych) uchyliła się od odpowiedzi wybierając opcję - „niezdecydowany”. Z wyjątkiem jednak rynku pracy, które zdecydowanie negatywnie zostało ocenione przez 79,90% ankietowanych (niezadowolony i bardzo niezadowolony). Jedyne 7,5% wyraziło opinię pozytywną. Negatywne oceny dotyczyły ponadto poziomu opieki zdrowotnej (53,88% niezadowolonych), organizacji czasu wolnego (43% niezadowolonych), udziału mieszkańców w życiu publicznym gminy (40,6% niezadowolonych). Kwestia zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne rzeczywiście budzi zastanowienie. Została oceniona negatywnie, przy czym aż 40% badanych uchyliło się od odpowiedzi na ten temat, a znaczy odsetek osób nie ma zdania na temat większości kwestii społecznych. Jednostkowe odpowiedzi zostały także udzielone na pytania otwarte ankiety. Wśród pozytywnie ocenianych aspektów życia znalazły się: dostęp do

informacji na temat wydarzeń w gminie (55,9% ankietowanych), dostępność handlu i usług (46,87%), jakość szkolnictwa (46,09%) , jakość opieki przedszkolnej (45,2%) oraz bezpieczeństwo publiczne (42,46%). W sprawie bezpieczeństwa mieszkańców pojawiały się jednak pojedyncze głosy w sprawie zwiększenia ilości pieszych patroli funkcjonariuszy po ulicach Opatowa.

Tabela Nr 1 Stopień zadowolenia mieszkańców z warunków życia w gminie Opatów

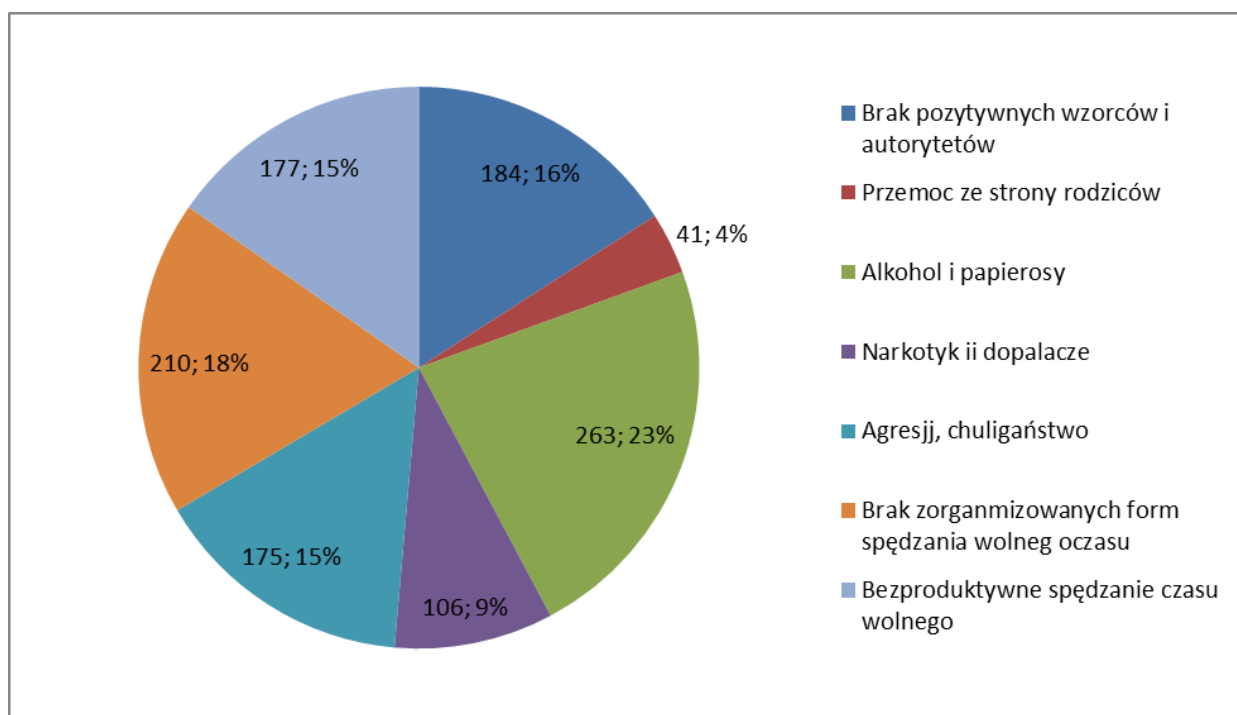
(w %)

Obszar życia		1	2	3	4	5
1.	Organizacja czasu wolnego (koła zainteresowań, kluby itp.	14,75	28,25	33,25	20	3,75
2.	Dostęp do informacji na temat wydarzeń w gminie	5,26	13,03	25,81	44,86	11,03
3.	Dostęp do kultury	7,32	19,70	32,32	34,09	6,57
4.	Organizacja imprez cyklicznych w gminie	9,34	22,47	33,08	26,77	8,34
5.	Dostępność poradnictwa psychologicznego/prawnego	8,56	23,93	36,02	24,94	6,55
6.	Poziom opieki społecznej	7,83	24,24	30,56	28,78	8,59
7.	Poziom opieki zdrowotnej	17,04	36,84	20,55	19,80	5,76
8.	Rynek pracy	47,49	32,41	12,56	5,78	1,76
9.	Bezpieczeństwo publiczne	8,54	17,59	31,41	34,17	8,25
10.	Warunki mieszkaniowe	8,29	18,59	32,91	32,66	7,54
11.	Miejsca rekreacji (parki, skwery, place zabaw)	10,80	22,86	25,63	33,67	7,04
12.	Jakość szkolnictwa	7,56	14,10	32,24	40,55	5,54
13.	Jakość opieki przedszkolnej	7,07	10,86	36,87	35,60	9,60
14.	Wykorzystanie zasobu turystycznego miasta /regionu	9,75	23,75	32,50	28,0	6,0
15.	Więzi międzyludzkie	10,53	27,57	35,84	20,8	5,26
16.	Dostępność handlu i usług	8,02	16,54	28,57	39,35	7,52
17.	Udział mieszkańców w życiu publicznym gminy	11,03	29,57	40,10	17,29	2,0

(1 oznacza bardzo niezadowolony, 2 niezadowolony, 3 niezdecydowany, 4 zadowolony, 5 bardzo zadowolony)

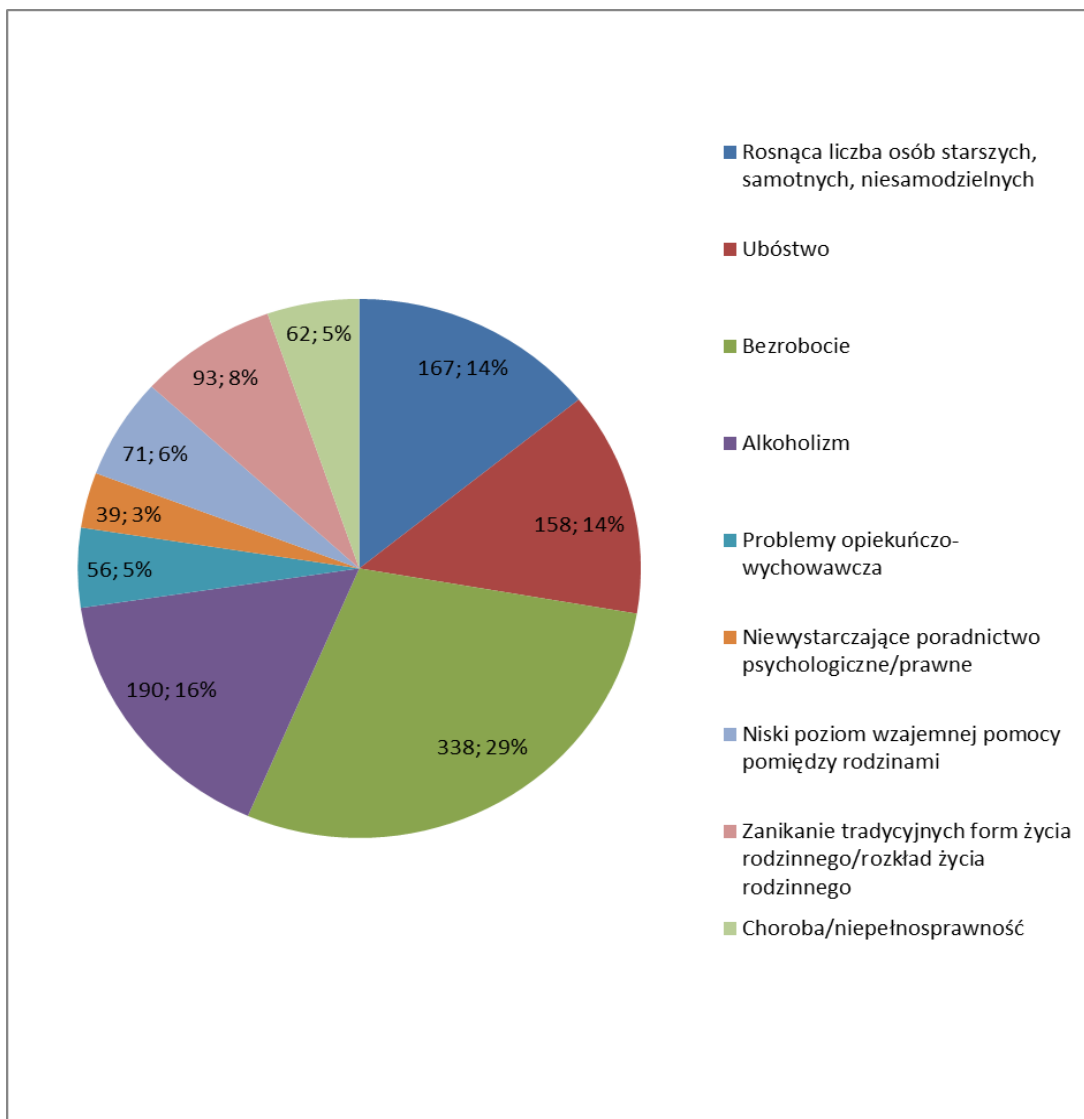
2. Za najważniejsze problemy w grupie dzieci i młodzieży ankietowani uznali alkohol i papierosy (65,75%), brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego (52,5%), brak pozytywnych wzorców i autorytetów (46%). Podobnie kształtują się odpowiedzi typowo w grupie ankietowanych 13-16 lat. Warto zaznaczyć, że zarówno przez ogół badanych jak i najmłodszą grupę został wskazany problem narkotyków i dopalaczy (26,5% ogółu badanych i 31% ankietowanych młodych ludzi z grupy 13-16 lat). Ponadto młodzież w wieku 13-16 lat jako najważniejszy problem w swojej grupie uznała agresję i chuligaństwo. Odpowiedziało w ten sposób 55/100 ankietowanych.

Wykres Nr 1 Najważniejsze problemy dzieci i młodzieży na terenie gminy Opatów

3. W ocenie sytuacji rodzin na terenie naszej gminy za dominujące problemy uznano bezrobocie – w każdej z badanych grup wiekowych (84,5% badanych), alkoholizm (47,5%) i rosnącą liczbę osób starszych, samotnych, niesamodzielnych (41,45%). Wyniki te wpisują się w zauważalne na terenie gminy tendencje demograficzne oraz potwierdzają wyłaniające się z diagnozy problemów oraz statystyk dane wskazujące, że zasadniczą przyczyną trudnej sytuacji wśród mieszkańców gminy są bezrobocie oraz uzależnienia,

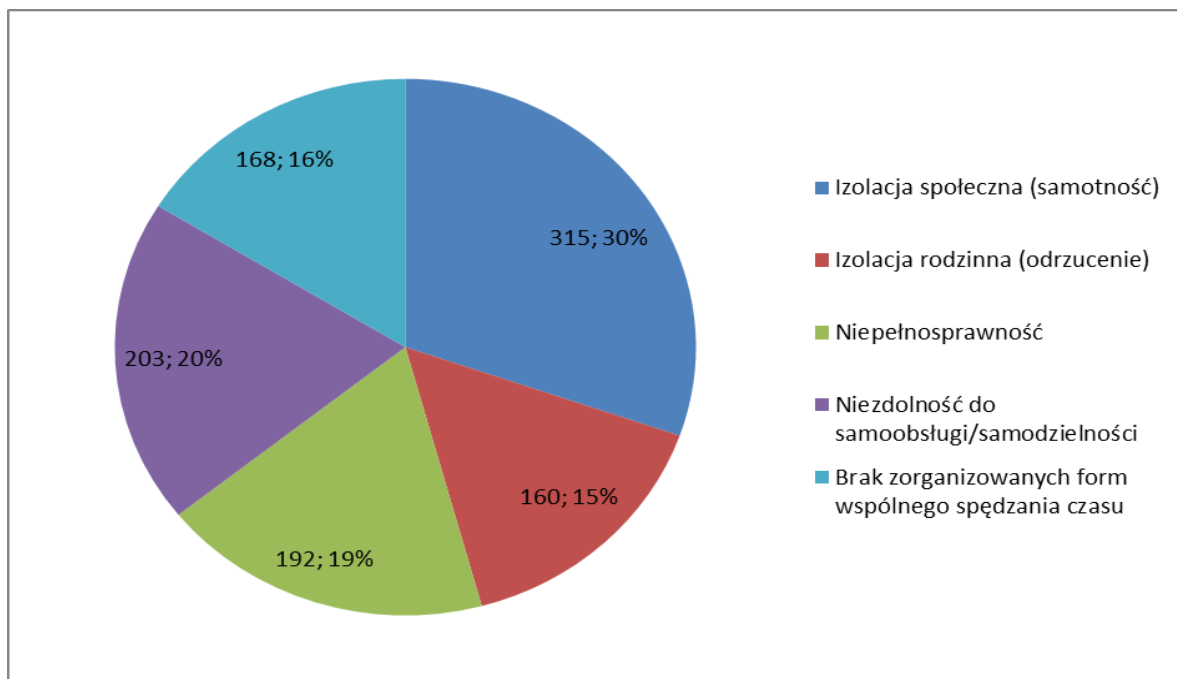
Wykres Nr 2 Najważniejsze problemy społeczne rodzin na terenie gminy Opatów

4. W ocenie osób starszych (60+) jak i ogółu ankietowanych (400 osób) za główne problemy tej grupy wiekowej uznano izolację społeczną (78,75% badanych), niezdolność do samoobsługi (50,75% badanych) oraz niepełnosprawność (48% badanych). W grupie wiekowej 60+ ankietowani (50%) wskazali także na brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu skierowanych do seniorów. W pytaniach otwartych osoby starsze dzieliły się także własnymi opiniami na temat życia w gminie. Zwracali oni uwagę na brak zaangażowania młodego pokolenia

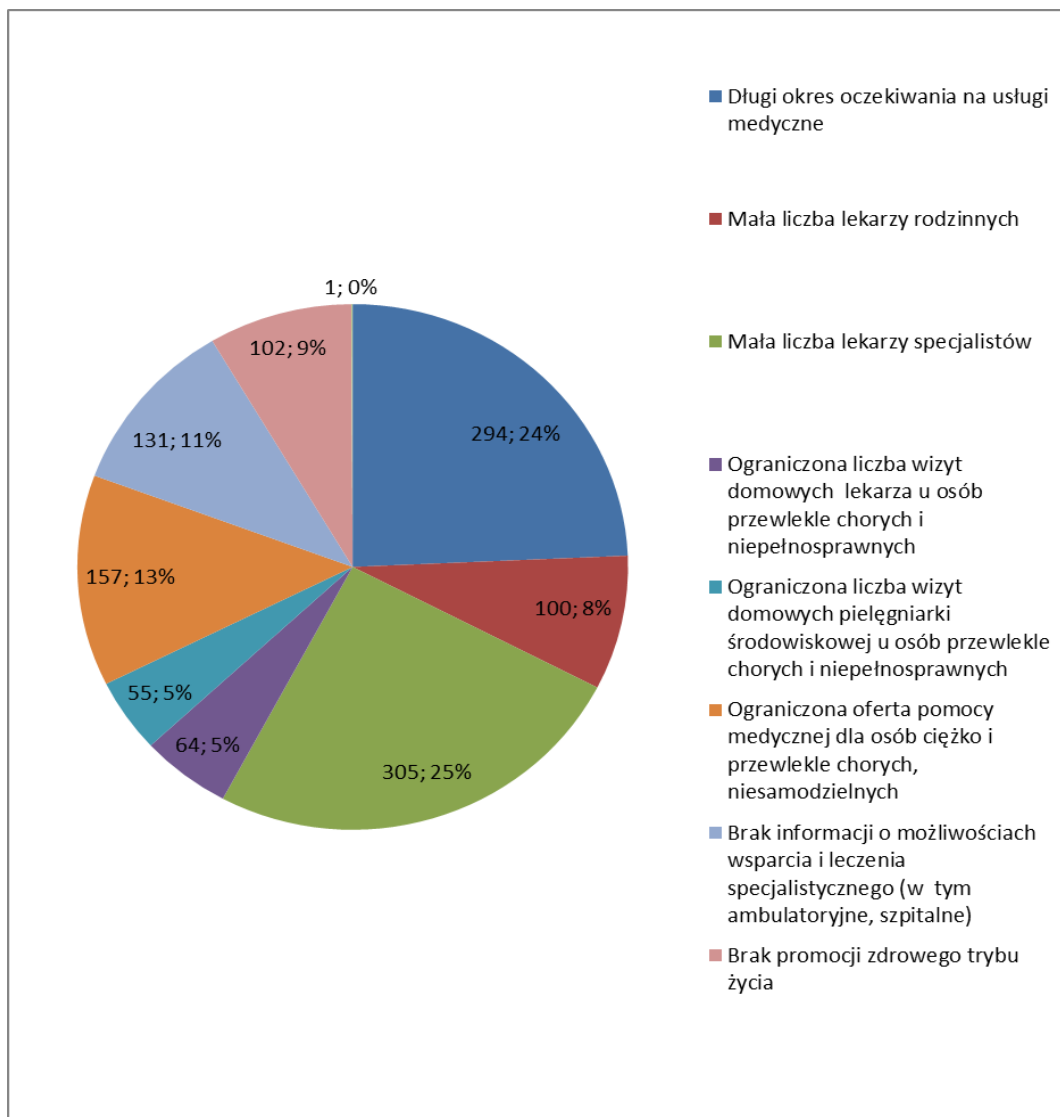
w organizację i odchody rocznie wydarzeń historycznych, brak dbałości o miejsca pamięci narodowej, hałas. Starsi mieszkańcy widzą także szansę i potrzebę na poprawienie estetyki miasta (uporządkowanie, ukwiecenie, dbałość o zieleń).

Wykres Nr 3 Najważniejsze problemy osób starszych na terenie gminy Opatów

5. Wśród problemów z zakresu opieki zdrowotnej, surowo ocenianej przez ankietowanych (jak w pkt. 1) na pierwszy plan wysuwają się: mała liczba lekarzy specjalistów (76,25%), długi okres oczekiwania na usługi medyczne (73,5%), ograniczona oferta pomocy medycznej dla ciężko i przewlekle chorych (39,25%). Przez niektórych ankietowanych w pytaniach otwartych poruszana jest kwestia dotycząca opieki medycznej w szkołach, w tym opieki dentystycznej, której brak jest odczuwany, braku nocnych dyżurów aptek czy długiego oczekiwania na karetkę pogotowia.

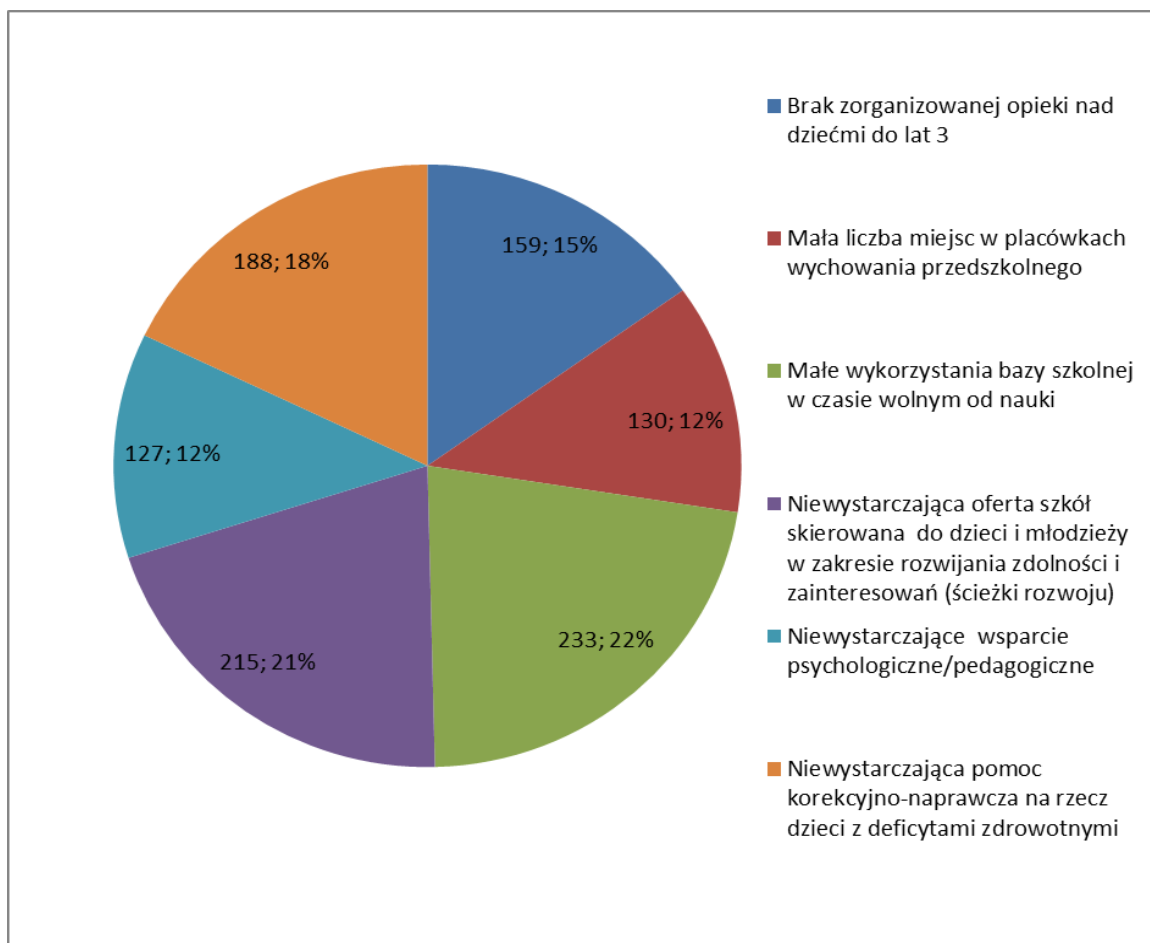
Wykres Nr 4 Problemy w obszarze opieki zdrowotnej w gminie Opatów

6. Odpowiedzi w obszarze edukacji wyraźnie wskazują jakie oczekiwania ma społeczność wobec placówek oświatowych. Na pierwszym miejscu skali problemów znalazło się małe wykorzystanie bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki (58,25% ankietowanych). Następnie niewystarczająca oferta szkół skierowana do dzieci i młodzieży w zakresie rozwijania zdolności i zainteresowań (53,75%

ankietowanych) i niewystarczająca pomoc korekcyjno-naprawcza na rzecz dzieci z deficytami zdrowotnymi (47% ankietowanych).

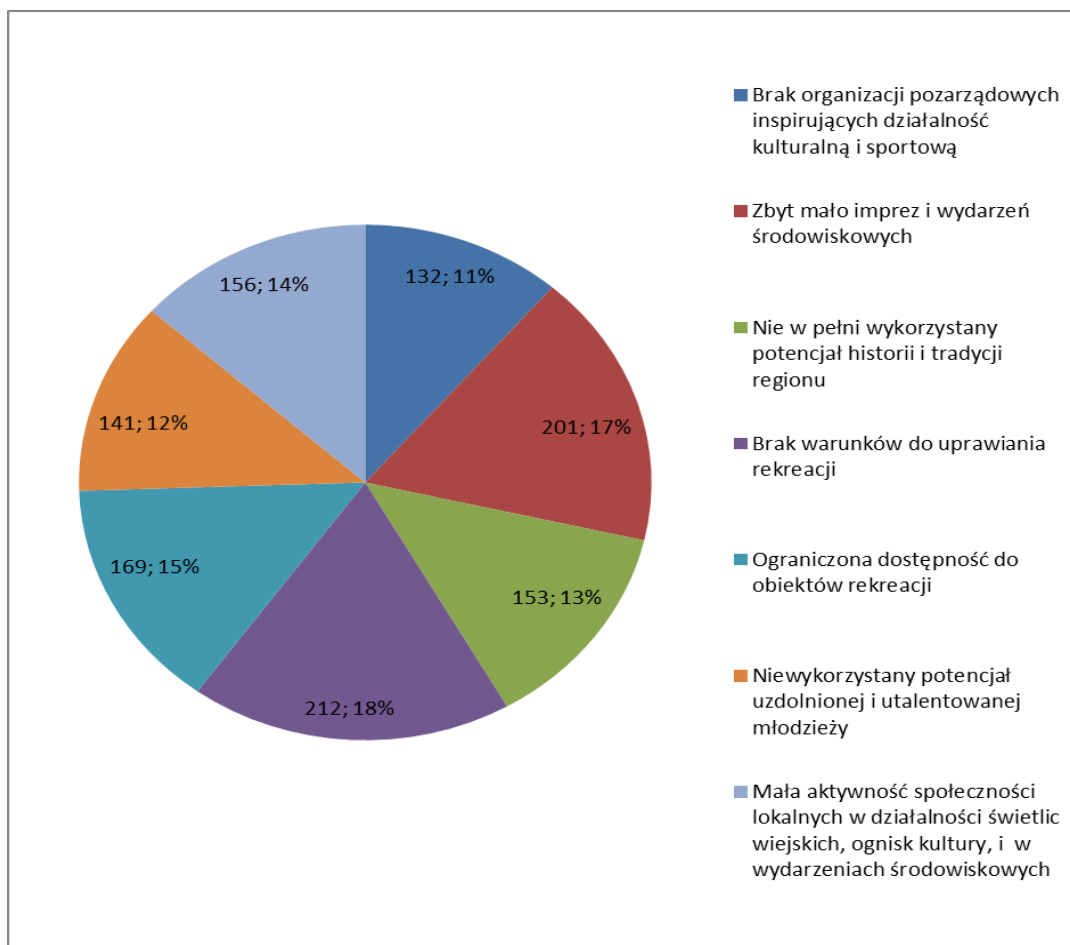
Wykres Nr 5 Problemy w obszarze edukacji w gminie Opatów

7. Widoczne jest także wśród mieszkańców Opatowa potrzeba uprawiania sportu i rekreacji. 53% badanych wskazało na brak warunków do uprawiania rekreacji, a 42,25% wskazało na ograniczony dostęp do obiektów rekreacji. Współgra to z odpowiedziami udzielonymi na temat niewykorzystania bazy szkolnej w dni wolne od nauki. Ponad 50% badanych uznało także, że na terenie Opatowa jest zbyt mało imprez i wydarzeń środowiskowych. Wśród swobodnych wypowiedzi ankietowanych pojawiały się także kwestie „siłowni” na wolnym powietrzu, zaadaptowania do celów rekreacyjnych niewykorzystanych terenów zielonych na

terenie Opatowa m.in. „Promenada” i okolice ul. Kania. Powtarzały się także głosy dotyczące obiektu pływalni.

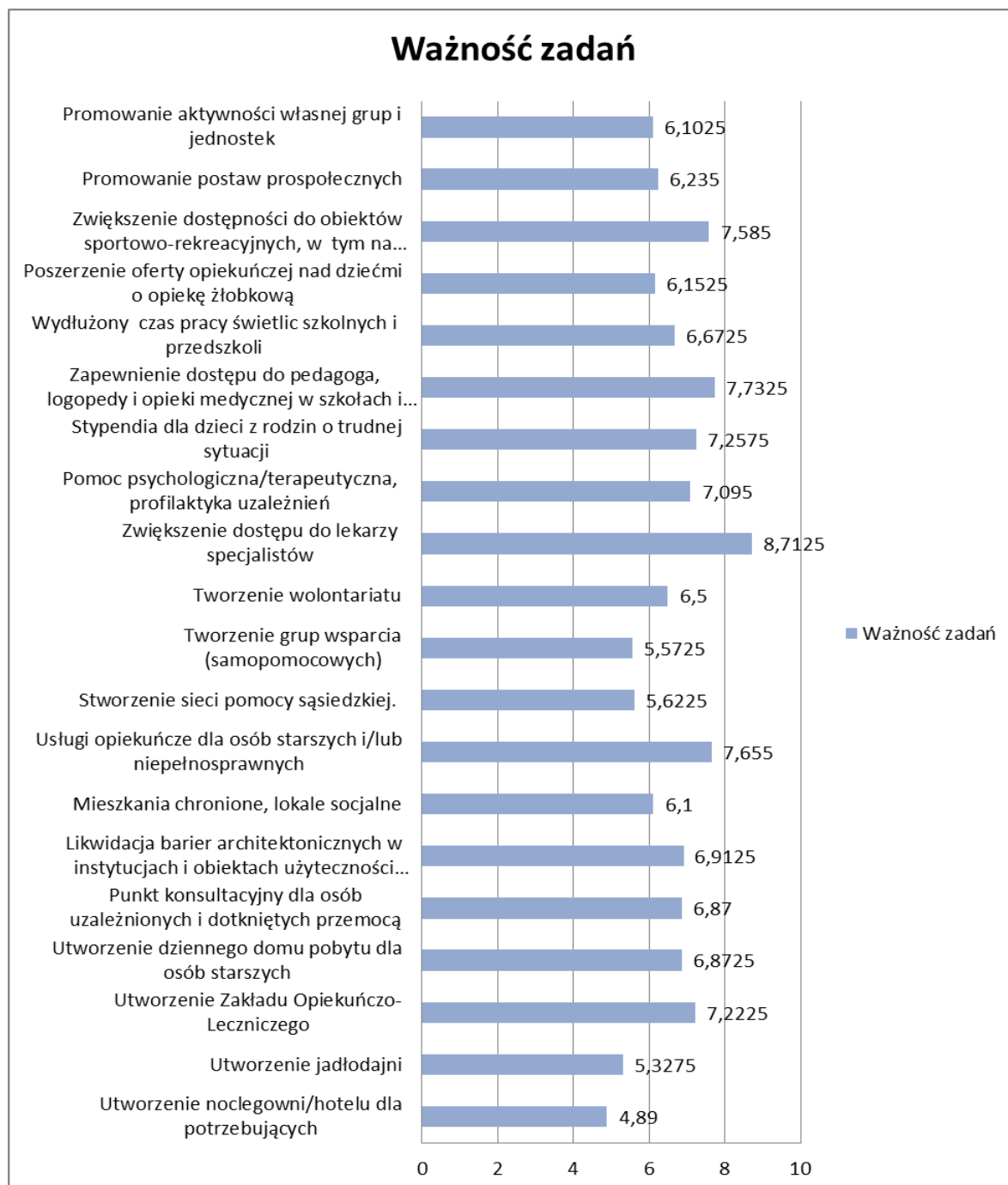
Wykres Nr 6 *Problemy w obszarze sportu i kultury w gminie Opatów*

Na zakończenie badanym zaproponowano rozwiązania z zakresu różnych dziedzin, których wdrożenie poprawiłoby funkcjonowanie mieszkańców. Ankietowani w zależności od ważności zadań wg. własnej hierarchii potrzeb wskazali najważniejsze do realizacji zadania. Na 20 zaproponowanych zadań wśród 5 najważniejszych znalazły się: - zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów, - zapewnienie dostępu do pedagoga, logopedy i opieki medycznej w szkołach i przedszkolach, - usługi opiekuńcze dla osób starszych i/lub niepełnosprawnych, - zwiększenie dostępności do obiektów sportowo-rekreacyjnych, w tym na terenie placówek oświatowych, - stypendia dla dzieci z rodzin

o trudnej sytuacji. Jako najmniej pilne zostały określone: utworzenie noclegowni i jadalni dla potrzebujących oraz tworzenie grup wsparcia i sieci pomocy sąsiedzkiej.

Wykres Nr 7 Hierarchia zadań do realizacji wg. mieszkańców gminy Opatów.

III. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

3.1 Władze Miasta i Gminy Opatów

Burmistrz Miasta i Gminy Opatów – Pan Andrzej Chaniecki

Sekretarz Gminy Opatów – Pani Barbara Kłosińska

Przewodniczący Rady Miejskiej – Pan Jacek Cheba

Zastępcy Przewodniczącego Rady Miejskiej

Pan Andrzej Żychowski, Pan Grzegorz Maliński

Radni Rady Miejskiej w Opatowie: Pani Beata Wrzołek, Pan Tadeusz Dragan, Pan Jacek Kotkowski, Pan Wiesław Rusak, Pan Władysław Susło, Pan Bocheński Waldemar, Pan Szymon Heba, Pan Krzysztof Kawalec, Pan Dawid Kargulewicz, Pan Marcin Słapek, Pan Klaudiusz Kędziora.

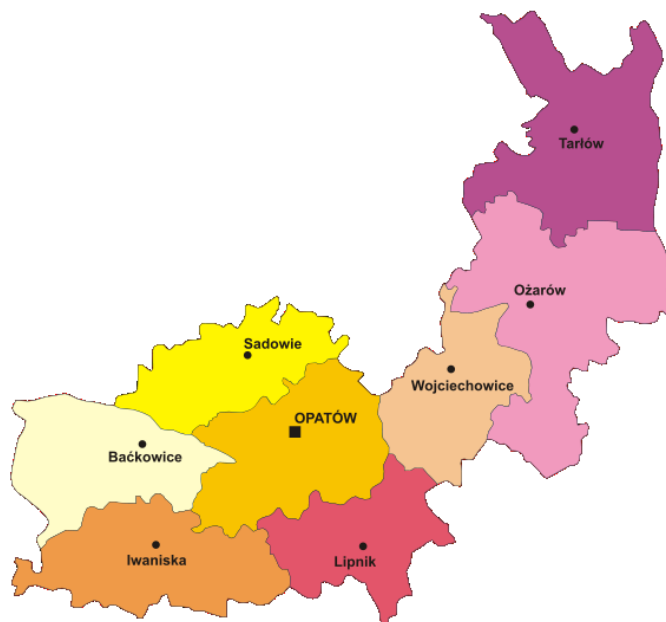
W skład Rady Miejskiej w Opatowie wchodzi komisje:

- 1) Komisja Zdrowia, Opieki Społecznej i Ochrony Środowiska
- 2) Komisja Rewizyjna
- 3) Komisja Budżetu, Finansów, Rozwoju Gospodarczego i Mienia
- 4) Komisja Oświaty, Kultury, Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki
- 5) Komisja Rolnictwa, Handlu i Usług
- 6) Komisja Przestrzegania Prawa, Porządku Publicznego i Samorządu Mieszkańców

3.2. Struktura terytorialna i demograficzna.

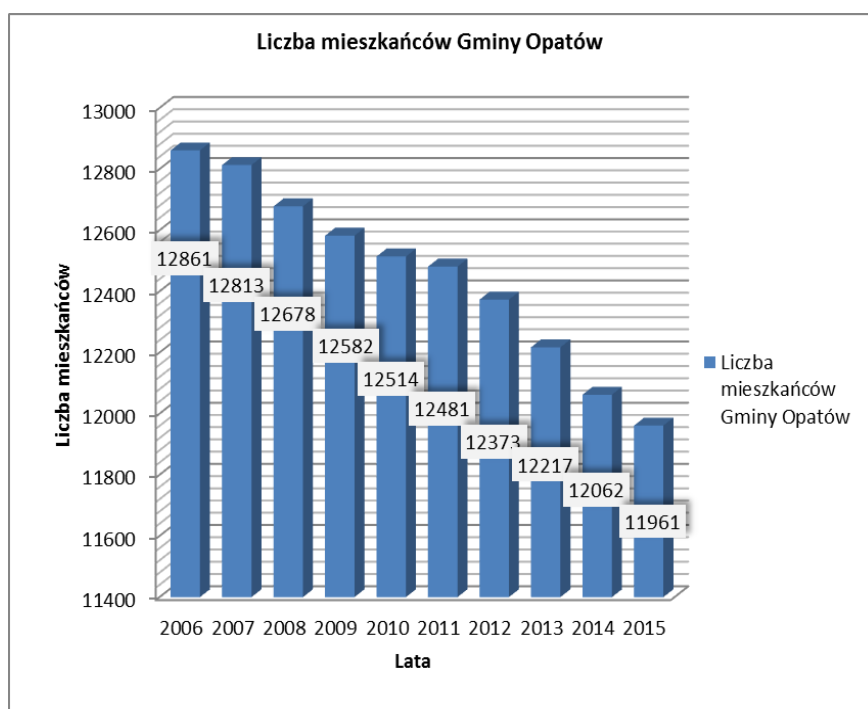
Opatów jest jednym z najstarszych i bogatych w wydarzenia miast polskich. U początków jego istnienia powstał warowny gród noszący nazwę „Żmigród”. Prawa miejskie Opatów otrzymał w 1282 roku. W tym też czasie miasto rozwijało się bardzo prędko i nazywane było „Wielkim Opatowem”. Ponowny rozkwit Opatów przeżywał w XVI wieku pod rządami kanclerza Krzysztofa Szydłowieckiego. Z czasów świetności do dziś pozostała zachowana w dobrym stanie XII-wieczna Kolegiata opatowska. Miasto przechodziło liczne przeobrażenia nim zyskało dzisiejszą postać. Obecnie gmina Opatów zajmuje powierzchnię 113,39 km² z czego na miasto przypada 9,36 km², resztę zajmują okoliczne wsie (Adamów, Balbinów, Brzeziny, Czerników Karski, Czerników Opatowski, Gojców, Jagnin, Jałowęsy, Jurkowice, Karwów, Kobylany, Kobylanki, Kochów, Kornacice, Lipowa, Marcinkowice, Nikisiałka Duża, Nikisiałka Mała, Oficjałów, Okalina Wieś, Okalina Kolonia, Podole, Rosochy, Strzyżowice, Tomaszów, Tudorów, Wąworków, Zochcinek). Miasto i Gmina Opatów położona jest w północno - wschodniej części województwa świętokrzyskiego nad rzeką Opatówką lewym dopływem Wisły, na silnie

sfałdowanym terenie urodzajnych lessów u zbiegu dróg krajowych nr - 9 Radom - Rzeszów, nr 74 Kielce - Kraśnik, Lublin, nr-757 Opatów - Stopnica i graniczy z gminami: Sadowie, Ćmielów, Wojciechowice, Lipnik, Iwaniska i Baćkowice.

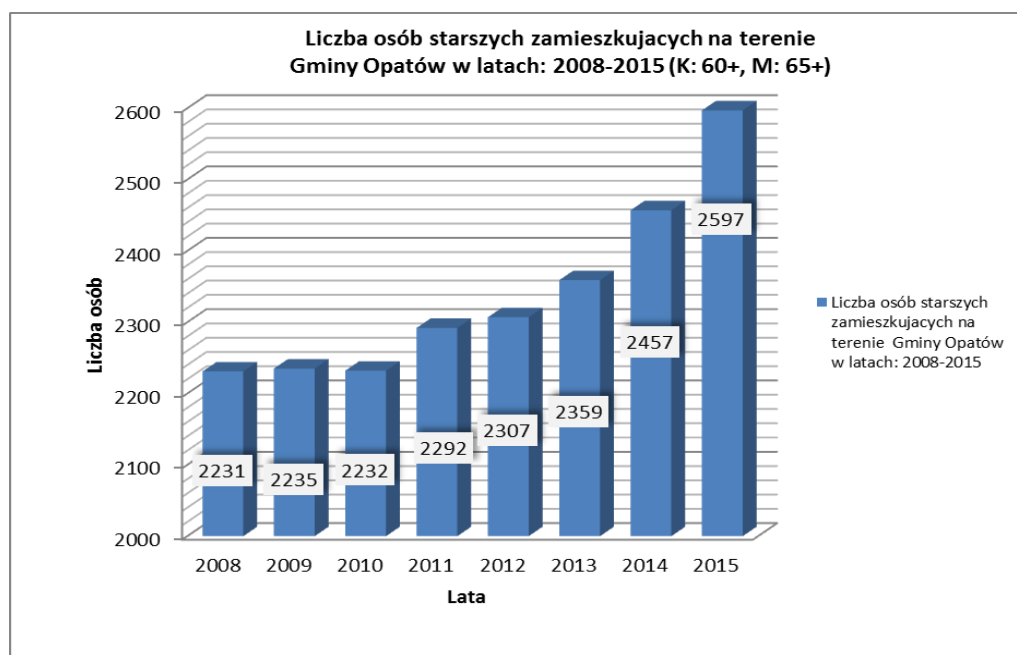
Wymiernym wyznacznikiem rozwoju miasta i gminy jest liczba ludności. Poniższe zestawienie danych uwidacznia, iż liczba ludności naszej gminy zmniejsza się.

Wykres Nr 8 Liczebność populacji na terenie Opatowa w latach 2006-2015

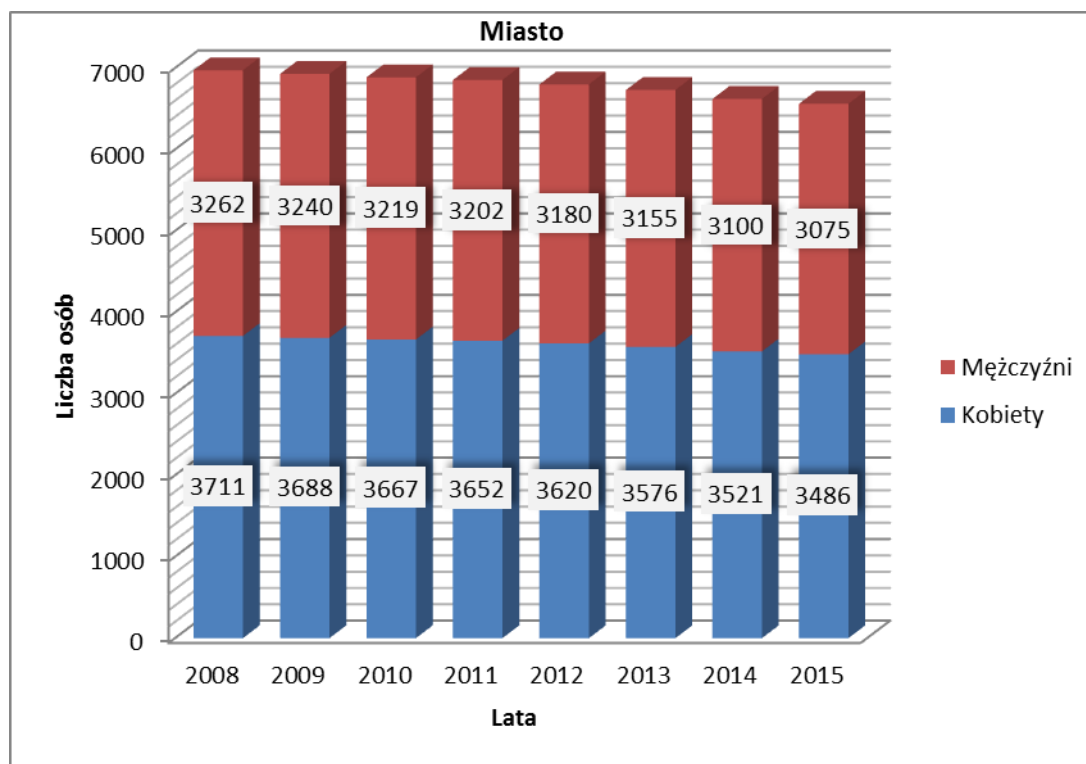
Odsetek osób starszych w Polsce na przestrzeni ostatnich lat wzrasta dwukrotnie. Wg danych Głównego Urzędu Statystycznego w 1950r. osoby powyżej 60 roku życia stanowiły 8,2% ogółu ludności, w 2002r. już 17%, wg. prognoz w 2020r. osób starszych będzie ok. 22%. Z analizy danych demograficznych (prof. Piotr Błędowski „Aspekty medyczne, psychologiczne, socjologiczne i ekonomiczne starzenia się ludzi w Polsce”) wynika, iż w roku 2035 liczba Polaków po 65 roku życia wyniesie 8 358 000, w tym liczba osób po 80 roku życia będzie wynosiła 2.574.000. Sytuacji osób starszych na terenie Gminy Opatów należy poświęcić szczególną uwagę. Na dzień 31/12/2014 na terenie gminy zamieszkiwało 12062 osoby. Udział seniorów w populacji gminy wynosił 20,37%. W 2015r. udział ten wynosił już 21,71% ogólnej liczby mieszkańców.

Wykres Nr 9 Liczba osób starszych zamieszkujących na terenie gminy Opatów w latach 2008-2015

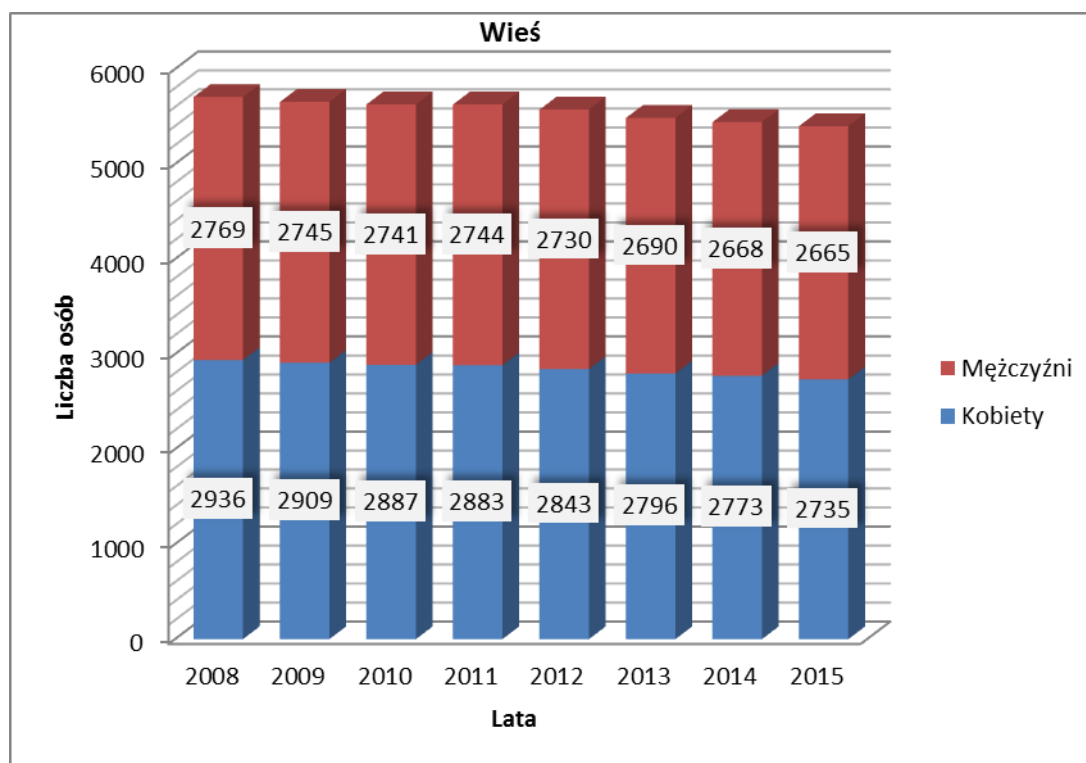

W populacji gminy liczba kobiet jest wyższa od liczby mężczyzn co jest tendencją utrzymującą się na przestrzeni lat oraz jest zjawiskiem uchwyconym w badaniach demograficznych dotyczących Polski.

Wykres Nr 10 Liczba ludności miasta z podziałem na płeć w latach 2008-2015

Wykres Nr 11 Liczba ludności wsi z podziałem na płeć w latach 2008-2015

Bieżąca analiza liczby ludności w 28 sołectwach gminy Opatów wskazuje, iż waha się ona między 602 osoby (Kobylany), a 79 osób (Okalina Wieś). Również w środowisku wiejskim liczba kobiet przeważa nad liczbą mężczyzn.

Utrzymujące się tendencje - spadkowa jeśli chodzi o liczbę ludności miasta i gminy, a także zmniejszenie udziału dzieci i młodzieży w ogólnej populacji, przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym (mężczyzn w wieku 65 lat i więcej oraz kobiet w wieku 60 lat i więcej), pozwalają przypuszczać, iż w latach następnych stan taki będzie się pogłębiał. Sytuacja w gminie Opatów jest spójna z tendencjami obserwowanymi w województwie świętokrzyskim co wynika m.in. z monitoringu realizacji Świętokrzyskiego Programu Pomocy Społecznej za 2014r. prowadzonego przez ROPS Urzędu Marszałkowskiego w Kielcach. Liczba ludności woj. Świętokrzyskiego w latach 2013-2014 zmniejszyła się o 5063 osoby. Przyrost naturalny w woj. świętokrzyskim w 2014r. (na 1000 ludności) wynosił -2,3, a w gminie Opatów -5,7. Czynnikiem powodującym spadek liczby ludności jest również migracja wewnątrz kraju a przede wszystkim zagraniczna, w tym na pobyt stały. Jej głównym powodem są kwestie ekonomiczne, możliwość podjęcia pracy i poprawa warunków życia. Z danych Narodowego Spisu Powszechnego wynika, iż na koniec marca 2011r. za granicą przebywało 2 miliony Polaków, z czego 11% (czyli 220tyś) stanowiły dzieci do 14 lat.

Te zmiany w strukturze demograficznej pociągną za sobą wiele konsekwencji oraz wymuszą szereg działań zarówno dla najstarszej grupy jak i dla reszty społeczeństwa. Stawia to konkretne wymagania dla systemu zabezpieczenia społecznego na najbliższą przyszłość.

3.3 społeczno-ekonomiczne warunki życia ludności.

Gmina Opatów jest terenem typowo rolniczym, co uwarunkowane jest urodzajnymi glebami lessowymi. Na terenie gminy funkcjonuje 1185 gospodarstw rolnych w tym 220 o pow. do 2 ha i 160 o pow. powyżej 30ha. Rolniczy charakter gminy stwarza warunki dla rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego. Obecnie sektor ten reprezentują tylko drobne zakłady mięsno-wędliniarskie. Nie działają grupy producenckie. Dominują uprawy pszenicy, jęczmienia, buraków, grochu, kukurydzy i prosa, a w zakresie hodowli – chów krów mlecznych i tuczników. Rolnicy otrzymują wsparcie w ramach programów

Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. W mieście dominuje handel i działalność usługowa. Zarejestrowanych jest 986 podmiotów gospodarczych wg. następujących rodzajów działalności:

- produkcyjna – 35 podmiotów,
- budowlana – 251 podmiotów
- transportowa – 72 podmioty,
- handel – 488 podmiotów
- hotelarstwo i restauracje – 10 podmiotów
- pozostałe – 112 podmiotów

Podmioty gospodarcze w całości mają charakter prywatny. Zakłady produkcyjne na terenie gminy reprezentowane są jedynie przez Okręgową Spółdzielnię Mleczarską produkującą „Krówkę opatowską”, AGC Opatów- producenta szyb zespolonych i szkła hartowanego i GRAFOPAT Sp. z o.o. w branży maszyn drukarskich. W ostatnich kilkunastu latach przestały istnieć: Zakład Dziewiarski „Modilana”, Zakład „Wólczanka”, zredukowana została Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska , która produkowała sery, masło i inne przetwory mleczne. Przeszła istnieć ruch spółdzielczy w ramach którego funkcjonowały Gminna Spółdzielnia (GS), Spółdzielnia „Społem” , Spółdzielnia Inwalidów. Inne zakłady pracy przeszły reorganizację lub zmianę własności, co przełożyło się na liczbę zatrudnianych osób. Dotychczas odczuwalne są przemiany w Szpitalu Powiatowym w Opatowie, którym towarzyszą redukcje etatów. Zamknięte zostały także 2 podstawowe szkoły wiejskie (Strzyżowice i Brzezie).

Obecnie na terenie miasta zlokalizowane są jednostki administracji publicznej: Urząd Miasta i Gminy, Starostwo Powiatowe, Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Biuro Powiatowe Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Placówka Terenowa w Opatowie, Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna, Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego, Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A. Inspektorat w Opatowie, Rzeszowski Zakład Energetyczny S.A. Rejon Energetyczny Staszów, Posterunek Energetyczny, Poczta Polska Urząd Pocztowy w Opatowie, Komenda Powiatowa Policji, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej , Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorców, Opatowski Ośrodek Kultury oraz Redakcja "Radia Opatów, Powiatowa i Miejsko-Gmina Biblioteka Publiczna im. St. Czernika, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział Kielce Inspektorat w Opatowie.

Na własne zasoby lokalowe gminy składa się 324 mieszkania w tym 24 mieszkania socjalne, 171 mieszkań komunalnych i 153 mieszkania komunalne w budynkach wspólnot mieszkaniowych. Zarządcą komunalnych zasobów mieszkaniowych jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. Ponadto znacznym zasobem mieszkań w budynkach wielomieszkaniowych zarządza Spółdzielnia Mieszkaniowa w Opatowie w liczbie 618 mieszkań z czego prawie 100% ma charakter własnościowy (615 mieszkań).

3.4. Edukacja

Edukacja dzieci i młodzieży skupia się w Przedszkolu Publicznym w Opatowie i w 3 szkołach podstawowych oraz 2 gimnazjach, tj. Samorządowy Zespół Szkół Nr 1 w Opatowie i Samorządowy Zespół Szkół Nr 2 w Opatowie, Szkoła Podstawowa w Kobylanach im. Św. Jana Pawła II.

Tabela Nr 2 Liczba dzieci uczęszczających do placówek oświatowych, których organem prowadzącym jest gmina Opatów w latach 2012-2015

L.p.	Nazwa placówki	Rok szkolny 2012/2013	Rok szkolny 2013/2014	Rok szkolny 2014/2015	Rok szkolny 2015/2016
1	Samorządowy Zespół Szkół Nr 1 w Opatowie	502	491	487	481
2	Samorządowy Zespół Szkół Nr 2 w Opatowie	599	565	543	552
3	Szkoła Podstawowa w Kobylanach	65	56	50	51
4	Przedszkole Publiczne w Opatowie	123	128	149	138

Źródło: Dane Referatu Organizacyjnego UMiG w Opatowie

Tabela Nr 3 Liczba nauczycieli uczących w placówkach oświatowych Gminy Opatów

L.p.	Nazwa placówki	Rok szkolny 2012/2013	Rok szkolny 2013/2014	Rok szkolny 2014/2015	Rok szkolny 2015/2016
1	Samorządowy Zespół Szkół Nr 1 w Opatowie	50	52	49	49
2	Samorządowy Zespół	60	57	58	57

	Szkół Nr 2 w Opatowie				
3	Szkoła Podstawowa w Kobylanach	13	13	14	14
4	Przedszkole Publiczne w Opatowie	11	11	13	12

Źródło: Dane Referatu Organizacyjnego UMiG w Opatowie

Łącznie naukę w szkołach podstawowych i gimnazjach w roku szkolnym 2015/2016 kontynuowało 1084 dzieci. Zauważalny jest spadek liczby dzieci w wieku szkolnym jako konsekwencja ujemnego przyrostu naturalnego. Odpowiednie jest natomiast zabezpieczenie kadrowe. Należy dodać, że wszystkie placówki oświatowe zatrudniają pedagogów szkolnych. Spadek liczby uczniów w szkołach stanowi poważne wyzwanie ekonomiczne, ponieważ wiele kosztów utrzymania szkół jest stałych i nie zależy od liczby uczniów. Zmniejszenie liczby dzieci uczęszczającej do szkół oznacza wyższy koszt utrzymania szkoły przypadający na jednego ucznia.

Na terenie Gminy Opatów nie ma utworzonej instytucji do opieki nad najmłodszymi jej mieszkańcami, czyli dziećmi do 3 roku życia. Jednakże Gmina Opatów dotuje w zakresie wychowania przedszkolnego Niepubliczny Punkt Przedszkolny w Opatowie Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Kielcach, do którego uczęszczają dzieci w wieku poniżej 3 roku życia.

Nauka na poziomie ponadgimnazjalnym (w ramach struktur powiatowych) odbywa się w Zespole Szkół Nr 1, Zespole Szkół Nr 2 w Opatowie oraz Ośrodku Kształcenia Zawodowego w Opatowie ZDZ Kielce.

3.5. Opieka zdrowotna i profilaktyka uzależnień.

Zadania zapewnienia ochrony zdrowia mieszkańców realizowane są poprzez zakłady opieki zdrowotnej. W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej pomoc medyczną świadczą Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdrowie” i Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej . „Medyk”. W ramach świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej realizowane są następujące zakresy świadczeń: świadczenia lekarza POZ w warunkach ambulatoryjnych i domowych,

świadczenia pielęgniarki POZ w warunkach ambulatoryjnych i domowych, badania bilansowe, testy przesiewowe, szczepienia ochronne obowiązkowe i zalecane. Ponadto placówki NZOZ „Medyk” oraz NZOZ „Zdrowie” deklarują przeprowadzanie wizyt patronażowych na rzecz osób starszych w środowisku (w ostatnim roku łącznie przeprowadzono 608 wizyt). Świadczenia w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w SPZOZ w Opatowie realizowane są od poniedziałku do piątku przez 7 lekarzy oraz 8 pielęgniarek w tym 3 pielęgniarki środowiskowo-rodzinne (2,5 etatu).

Dwie pielęgniarki i jedna higienistka środowiska nauczania i wychowania obejmują opieką uczniów 6 placówek edukacyjnych na terenie gminy. Ponadto realizowane są przez SPZOZ programy profilaktyczne w zakresie: profilaktyki chorób układu krążenia, profilaktyki próchnicy zębów, profilaktyki chorób od tytoniowych, zapobiegania chorobom zakaźnym i profilaktyki gruźlicy. Ogólna liczba pacjentów podmiotu waha się w granicach 5600 osób, w tym 1250 dzieci. Pomoc medyczną w dni wolne od pracy i święta mieszkańcy gminy mogą uzyskać w Ambulatorium Świętokrzyskiego Centrum Ratownictwa Medycznego i Transportu Sanitarnego w Opatowie.

Opieka medyczna specjalistyczna w warunkach ambulatoryjnych realizowana jest przez TOP MEDICUS zarówno w zakresie porad lekarskich jak i diagnostyki w ramach Poradni: Chirurgii Ogólnej, Alergologicznej, Chirurgii Naczyniowej, Okulistycznej, Diabetologicznej, Geriatrycznej, Ginekologiczno-Położniczej, Gruźlicy i Chorób Płuc, Kardiologicznej w tym dla dzieci, Laryngologicznej, Leczenia Uzależnień, Medycyny Pracy, Neurologicznej, Ortopedycznej, Psychologicznej, Poradni Zdrowia Psychicznego, Dermatologicznej i Onkologicznej. Okres oczekiwania jest zróżnicowany w zależności od poradni i waha się od 1 tygodnia do 2 m-cy. Poza przyjęciami planowanymi praktykowany jest tryb przyjęć nagły. Całości opieki medycznej dopełnia Szpital Powiatowy w Opatowie usytuowany w nowym, doposażonym budynku. Zasoby kadrowe placówki to 9 lekarzy specjalistów na umowę o pracę, 72 lekarzy specjalistów na umowy kontraktowe, 91 pielęgniarek i położnych na umowę o pracę.

Oferta szpitala i poradni jest poszerzana. Od czerwca br. rozpoczęła funkcjonowanie Poradnia Onkologiczna. Duże możliwości dalszego rozwoju, zarówno w zakresie medycznym jak i innym, daje baza lokalowa w postaci „starego” budynku szpitalnego.

3.6. Bezpieczeństwo publiczne

Do zadań własnych gminy należy ochrona porządku oraz współuczestniczenie w ochronie spokoju publicznego, co gmina realizuje między innymi poprzez działalność Straży Miejskiej. Straż Miejska współuczestniczy w ochronie bezpieczeństwa i spokoju publicznego na terenie Miasta i Gminy Opatów, kontroluje porządek, ład i czystość, legalność działalności publicznej (w szczególności do handlu na placach targowych), zakazy palenia tytoniu i spożywania alkoholu w miejscach publicznych objętych zakazami, przeciwdziała powstawaniu dzikich wysypisk. Straż Miejska w Opatowie działa przy Urzędzie Miasta i Gminy w Opatowie. Zadania wykonywane są przez Komendanta Straży Miejskiej w Opatowie oraz 2 strażników miejskich. W przedmiocie działań realizowanych przez Straż Miejską na rzecz spokoju i porządku w mieście wymienić należy:

1) Prewencję:

Do zadań prewencji należy między innymi:

- Stała i systematyczna obserwacja miasta dokonywana przez patrol Straży Miejskiej pieszy bądź zmotoryzowany
- Informowanie właściwych służb o zagrożeniach i zjawiskach blokujących lub utrudniających ruch oraz sytuacjach mających wpływ na bezpieczeństwo mieszkańców i porządek w mieście (uszkodzone nawierzchnie dróg, chodników, uszkodzone studzienki kanalizacyjne, sieci elektryczne, sygnalizatory świetlne itp.)
- Kontrola i sprawdzanie posiadanych decyzji, koncesji oraz umów w zakresie wykonywanej działalności jak również pod kątem realizacji „Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach”
- Kontrola przestrzegania przepisów prawa o Ruchu Drogowym w zakresie uprawnień Straży Miejskiej
- Kontrola miejsc sprzedaży i spożywania alkoholu oraz papierosów osobom nieletnim
- Realizacja zgłoszeń, wniosków, interwencji i skarg od mieszkańców Miasta i Gminy Opatów w ramach kompetencji Straży Miejskiej

2) Zadania zlecane (asysty, zabezpieczenia imprez)

3) Sankcje wobec sprawców (nakładanie grzywnien w postaci mandatów karnych, kierowanie wniosków do Sądu i oskarżanie przed Sądem, pouczenia, zwracanie uwagi

Ważnym aspektem działań prewencyjnych jest realizacja zgłoszeń od mieszkańców. Zgłoszenia dotyczą m.in. wykroczeń drogowych, czystości i porządku w obrębie posesji, zaśmiecania miejsc publicznych, zastrzeżeń do właścicieli zwierząt, spożywania alkoholu w miejscach publicznych, zakłócenia porządku i spokoju.

W latach 2012-2014 strażnicy SM nałożyli na sprawców wykroczeń 92 mandaty karne, udzielono w związku z wykroczeniami 1.845 pouczeń, skierowano 5 wniosków o ukaranie do sadu, przyjęto i zrealizowano 833 interwencje zgłoszone od mieszkańców Miasta i Gminy. Łącznie interweniowano 2. 866 razy. Do ochrony spokoju i porządku publicznego w latach 2012-2014 wystawiono 735 służb w godzinach dopołudniowych (I zmiana) 151 służb w godzinach popołudniowych (II zmiana) oraz 4 służby w godzinach nocnych (III zmiana).

Realizacja zadań ustawowych zmierzających do poprawy bezpieczeństwa mieszkańców miasta i gminy zobowiązuje Straż Miejską do współpracy ze służbami odpowiedzialnymi w różnym stopniu za ład i bezpieczeństwo publiczne. Realizując ten obowiązek Straż Miejska współpracuje z Komendą Powiatową Policji w Opatowie.

Działania KPP Opatów obejmują różne obszary. Łatwa dostępność do jednostki policji i jej usytuowanie w Opatowie nie pozostają bez wpływu na poziom bezpieczeństwa mieszkańców. Ścisła współpraca w zakresie rozwiązywania problemów społecznych prowadzona jest między instytucjami, a KPP głównie za pośrednictwem dzielnicowych i dotyczy przede wszystkim realizacji zadań dotyczących przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i przeciwdziałania alkoholizmowi. Informacje przekazane przez KPP w Opatowie z prowadzonych działań prewencyjnych czy interwencyjnych wskazują na poprawę bezpieczeństwa mieszkańców.

W latach 2012-2014 przeprowadzono łącznie 566 interwencji domowych w tym 98 dotyczących przemocy w rodzinie.

Tabela Nr 4 *Interwencje domowe przeprowadzone przez KPP Opatów w latach 2012-2014*

Obszar/rok	2012	2013	2014	Razem:
Obszar miejski	133	177	104	414
Obszar wiejski	54	60	38	152
Razem:	187	237	142	566

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Opatowie

Jak wynika z tabeli znacznie więcej interwencji domowych przeprowadzanych jest na terenie miasta. Liczba interwencji na przestrzeni lat maleje.

Podobnie tendencje spadkowe widoczne są w statystykach KPP dotyczących zabójstw, samobójstw i czynów karalnych popełnianych przez nieletnich. Odnotowano zabójstw: 2 w 2012, 1 w 2013 i 1 w 2014 oraz samobójstwa: 5 w 2012, 4 w 2013 i 2 w 2014r.

Ponadto na uwagę zasługuje fakt, iż w gminie Opatów nie działają zorganizowane grupy przestępcze oraz nie odnotowano żadnego przestępstwa zakwalifikowanego jako gwałt.

Funkcjonariusze KPP realizują także zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi tj. prowadzenie rozmów profilaktycznych z osobami nadużywającymi alkoholu, kierowanie wniosków do GKRPA o skierowanie na przymusowe leczenie odwykowe, izolowanie osób będących po wpływie alkoholu stwarzających zagrożenie dla siebie i otoczenia, ograniczanie spożywania alkoholu w miejscach publicznych oraz przeciwdziałanie agresywnym zachowaniom, chuligaństwu i wandalizmowi.

W statystykach policyjnych odnotowywane są także przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Było ich w latach 2012-2014 odpowiednio 5, 6 i 7.

Nad bezpieczeństwem przeciwpożarowym czuwa jednostka Państwowej Straży Pożarnej z siedzibą w Opatowie wspierana przez czynne Ochotnicze Straże Pożarne w miejscowościach: Kobylany, Rosochy, Brzeziny, Strzyżowice, Gojców i Podole.

Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Opatowa i ościennych gmin – ich poczucie bezpieczeństwa jest kolejnym elementem składającym się na warunki życia w mieście. Celem powinno być dążenie do sytuacji, w której mieszkańcy czują się bezpieczni we własnym domu. Poczucie zagrożenia wprowadza bowiem niepokój, który nie sprzyja rozwojowi, a wręcz go ogranicza.

3.7 Kultura, turystyka, rekreacja, promocja regionu.

Upowszechnianiem kultury i podejmowaniem działań w tym zakresie na rzecz środowiska lokalnego zajmuje się Opatowski Ośrodek Kultury. Do jego podstawowych zadań należy:

- realizacja zadań w dziedzinie wychowania, edukacji i upowszechniania kultury
- pozyskiwanie i przygotowanie środowiska do aktywnego uczestnictwa w kulturze
- tworzenie warunków do rozwoju aktywności kulturalnej ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

Działania na rzecz środowiska kierowane są do różnych grup wiekowych i realizowane w sekcjach: teatralnej, tanecznej, muzycznej, plastycznej, modelarskiej, dziennikarskiej, szachowej, studiu piosenki oraz w skupionych wokół OOK zespołach muzycznych. Każda ze sekcji pozostaje pod opieką doświadczonych instruktorów. W Opatowie działają:

Orkiestra Dęta im. J. Grudnia, Opatowski Teatr Muzyczny, Klub Tańca Towarzyskiego „Promenada” , Zespół Pieśni i Tańca „Mała Ziemia Opatowska”, Opatowska Kapela Ludowa, Opatowska Kapela Biesiadna, Ludowy Zespół Śpiewaczy „Opatowianki”, Top Klezmers Band, Zespół Teatralno-Obrzędowy „Strefień”. OOK współpracuje z instytucjami oświatowymi, jednostkami samorządowymi, placówkami upowszechniania kultury, organizacjami społecznymi, stowarzyszeniami kulturalnymi. Współpraca dotyczy organizacji, współorganizacji i obsługi imprez kulturalnych, rozrywkowych, artystycznych odbywających się na terenie miasta , gminy, powiatu i województwa. Ważnym elementem działania jest realizacja zadań dla dzieci i młodzieży, wspieranie ich rozwoju, ale także aktywizacja osób dorosłych (m.in. działania Uniwersytetu III Wieku, Grupy Religijno-Patriotycznej czy Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Opatowskiej).

Ofertę kulturalną uzupełnia Regionalna Rozgłośnia Radia Opatów - zlokalizowane w OOK oraz Powiatowa i Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna zapewniająca swobodny dostęp czytelników do książki. Niestety zaprzestało działalności kino studyjne w OOK. Lokalne wydarzenia mieszkańcom Gminy Opatów przybliża wydawane już od 5 lat Samorządowe Pismo Społeczno-Kulturalne Opatów (kwartalnik).

Gmina Opatów prowadzi także współpracę (jest członkiem tej organizacji) z Regionalną Organizacją Turystyczną Województwa Świętokrzyskiego. Organizacja ma formę stowarzyszenia.

Opatów ma relatywnie wysoki potencjał w zakresie kultury i turystyki. W związku z czym działania wynikające z zapisów Strategii winny mieć na celu rozwijanie obecnej bazy kulturalnej, poprzez na przykład rozszerzenie kalendarza wydarzeń kulturalnych, promowanie atrakcji regionu, sprawną obsługę turystyki itp.

3.8 Udział Partnerów społecznych w realizacji zadań.

Gmina Opatów prowadzi współpracę z organizacjami pozarządowymi. Corocznie przyjmuje „Program współpracy Gminy Opatów z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”. Określa on zakres zadań przewidziany do realizacji przez podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego.

Zadania publiczne realizowane w trybie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie obejmują upowszechnianie kultury fizycznej, sportu i rekreacji, krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży, organizację imprez krajoznawczych. Zlecenie organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na sfinansowanie ich realizacji odbywa się w formie przeprowadzenia otwartych konkursów ofert. Ogólna kwota środków finansowych wydatkowana przez Gminę Opatów (łącznie z środkami finansowymi Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych) na realizację zadań publicznych zleconych w formie wsparcia 18 organizacjom pozarządowym w 2014 roku wyniosła 176 500,00 zł.

Do wyborów ofert powoływana jest Komisja. Organizacje pozarządowe wnoszą niemały wkład w realizację poszczególnych projektów. Jest to zaangażowanie i kreatywność członków organizacji jak i wolontariuszy (wkład pozafinansowy) oraz środki finansowe. Nierzadko organizacje pozyskują dzięki swoim staraniom wsparcie finansowe od sponsorów prywatnych i innych instytucji.

W przedsięwzięciach zrealizowanych w 2014 roku oraz w latach minionych uczestniczyły głównie dzieci i młodzież szkół podstawowych, gimnazjalnych i średnich z terenu Gminy Opatów oraz dorośli mieszkańcy.

Organizacje pozarządowe, stowarzyszenia:

- 1) Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie w Opatowie,
- 2) Akcja Katolicka przy Parafii p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Opatowie,
- 3) Akcja Katolicka przy Parafii Św. Marcina w Opatowie
- 4) Stowarzyszenie „Na Rzecz Rozwoju Ziemi Opatowskiej”
- 5) Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Opatowskiej,
- 6) Stowarzyszenie Samotnych Rencistów, Emerytów i Inwalidów w Wąworkowie,
- 7) Stowarzyszenie Wiejskie „Nasze Kobyłany”,
- 8) Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom „Nasz Mały Dom”,
- 9) Komenda Hufca ZHP w Opatowie,
- 10) Stowarzyszenie „Region Świętokrzyski”,

Partnerami w realizacji zadań w zakresie spraw społecznych są ponadto:

- placówki oświatowe oraz inne placówki wychowawcze (m.in. szkoły j.w. Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Jałowęsach, Niemienicach, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Opatowie)

- placówki służby zdrowia (m.in. POZ, Poradnia Zdrowia Psychicznego, Poradnia Leczenia Uzależnień, kontakt z lekarzami rodzinnymi oraz pielęgniarkami środowiskowymi)
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat w Opatowie, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Opatowie w sprawie świadczeń z ubezpieczenia społecznego dla osób i rodzin ,
- Powiatowy Urząd Pracy w Opatowie w aspekcie osób bezrobotnych.
- Komenda Powiatowa Policji m.in. w aspekcie rodzin dysfunkcyjnych
- kuratorzy zawodowi i społeczni Sądu Rejonowego w Opatowie odnośnie rodzin problemowych
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie m.in. w zakresie pomocy dla osób niepełnosprawnych, rodzin zastępczych, placówek pomocy instytucjonalnej itp.
- Powiatowy Zespół d/s Orzekania o Niepełnosprawności w Opatowie m.in. w zakresie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Opatowie
- Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- społeczność lokalna, m.in. Radni Rady Miejskiej, władze samorządowe i sołtysi wsi celem pełnego rozeznania potrzeb.
- organizacje kombatanckie:
 - Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej- Koło w Opatowie
 - Ogólnopolski Związek Żołnierzy Batalionów Chłopskich- koło w Opatowie
 - Związek Kombatanatów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych Zarząd Miejsko –Gminny w Opatowie.
 - Związek Inwalidów Wojennych –Zarząd Koła w Opatowie

Na terenie Opatowa jest zarejestrowanych więcej stowarzyszeń i organizacji. Różna jest ich aktywność i zakres współpracy z Samorządem. Niezależnie jednak od tego, jak obecnie wygląda ta współpraca – organizacje te są potencjalnym partnerem w rozwiązywaniu problemów społecznych Gminy Opatów. Zasadnym byłoby zwiększenie udziału trzeciego sektora w realizacji zadań w sferze społecznej. Celem głównym współpracy NGO jest rozpoznawanie i zaspokajanie potrzeb mieszkańców oraz wzmacnianie aktywności społecznej obywateli. Działania Gminy oraz działania jakie podejmują organizacje pozarządowe powinny się uzupełniać, przyczyniać się do rozwoju społeczno – ekonomicznego Gminy oraz lepszego zaspokajania potrzeb mieszkańców

3.9 Sektor pomocy społecznej.

Warunkiem skutecznego pomagania jest systemowe ujęcie pomocy społecznej, poprzez budowanie zintegrowanych struktur i stworzenie możliwości ich elastycznego wykorzystania przez uwzględnienie potrzeb indywidualnych i konieczności racjonalnego wykorzystania posiadanych zasobów, nie tylko tych będących w dyspozycji struktur samorządowych czy administracji państwowej, ale także zasobów lokalnego środowiska. Stąd też pojawia się wymóg dalszego budowania integralnego systemu wsparcia poszczególnych kategorii klientów oraz dostosowywanie struktur do pojawiających się nowych potrzeb i zadań.

3.9.1. Ośrodek Pomocy Społecznej.

Głównym realizatorem zadań pomocy społecznej w gminie Opatów jest Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w budynku UMiG w Opatowie. Funkcjonuje od 1 maja 1990 roku. Został powołany uchwałą Rady Narodowej w Opatowie Nr IX/44/90 z dnia 7 marca 1990 roku, a utworzony został m.in. na bazie Działu Służb Społecznych Zespołu Opieki Zdrowotnej w Opatowie. Podstawą prawną funkcjonowania jest Regulamin Organizacyjny Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Statut Ośrodka Pomocy Społecznej. Ośrodek Pomocy Społecznej jest jednostką budżetową wykonującą zadania zlecone gminie przez wojewodę oraz zadania w ramach środków własnych gminy. W 2015r. (na dzień 31/12/2015r.) w Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudnionych było 21 pracowników (20 etatów) na podstawie umowy o pracę. W tym 5 pracowników zatrudnionych w Środowiskowym Domu Samopomocy w Opatowie /funkcjonuje w strukturach OPS) w ramach umowy o pracę, w tym 1 osoba (psycholog) na ½ etatu. Ponadto realizacja zadań wzmocniona na przestrzeni roku poprzez zatrudnienie na umowę zlecenie (m.in. specjalistyczne usługi opiekuńcze dla dzieci niepełnosprawnych, usługi opiekuńcze, asystenci rodziny).

W skład Ośrodka Pomocy Społecznej wchodzi następujące stanowiska pracy:

1. Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatowie,
2. Główny Księgowy.
3. Komórka d.s św. rodzinnych i funduszu alimentacyjnego – 3 etaty (oraz w 2016r. stanowisko do realizacji ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci – 1 etat)
4. Stanowiska pracy ds. świadczeń w tym dodatki mieszkaniowe – 3 etaty,

5. Stanowisko pracownik socjalny oraz pomoc instytucjonalna, koordynacja i współdziałanie – 1etat,
6. Pracownicy socjalni (praca w terenie) – 4 etaty,
7. Opiekunka usług opiekuńczych (zadania własne gminy) – 1 etat,
8. Opiekunka usług specjalistycznych (zadania zlecone gminie wynikające z Ustawy o ochronie zdrowia psychicznego – 1 etat,
9. Informatyk w Ośrodku Pomocy Społecznej w Opatowie – ½ etatu
10. Środowiskowy Dom Samopomocy w Opatowie – 4,5 etatu

Kwalifikacje zawodowe poszczególnych pracowników:

- 16 pracowników posiada wykształcenie wyższe
- 5 pracowników posiada wykształcenie średnie (w tym 2 osoby dyplom pracownika socjalnego, 2 osoby dyplom pielęgniarki, 1 osoba dyplom opiekun osób starszych)

W 2016r. rozszerzono zatrudnienie o 1 osobę do realizacji Ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (ustawa weszła w życie od 1 kwietnia 2016r.)

3.9.2. Pomoc instytucjonalna na terenie Miasta i Gminy Opatów.

- 1) Środowiskowy Dom Samopomocy w Opatowie, ośrodek wsparcia dziennego dla osób niepełnosprawnych intelektualnie i psychicznie chorych. Liczba miejsc – 23, wykorzystanie pełne.
- 2) Dom Pomocy Społecznej w Zochcinku, zasięg ponadlokalny (dla mężczyzn i kobiet) dla przewlekle psychicznie chorych. Organem prowadzącym jest powiat. Ogółem liczba miejsc – 155. Z terenu MiG Opatów umieszczonych jest 8 osób za które gmina Opatów ponosi odpłatność do wysokości pełnego kosztu utrzymania mieszkańca.
- 3) Schronisko dla Kobiet w Lipowej im. Brata Alberta prowadzone przez Zgromadzenie SS. Miłosierdzia Św. Wincentego A'Paulo, zasięg ponadlokalny. Ogółem liczba miejsc- 15.
- 4) Schronisko dla Kobiet i Mężczyzn w Wąworkowie – prowadzone przez Stowarzyszenie Samotnych Rencistów, Emerytów, Inwalidów w Wąworkowie (zasięg ponadlokalny). Miejsc – 16.
- 5) Warsztaty Terapii Zajęciowej działające przy ul. Słowackiego w Opatowie. Organ prowadzący - Starostwo Powiatowe w Opatowie. Zasięg warsztatów ponadlokalny. W zajęciach biorą udział osoby niepełnosprawne z terenu gminy Opatów oraz ościennych gmin.

- 6) Dom Dziennego Pobytu. Organem prowadzącym jest powiat. Działa od 2015r. w ramach programu rządowego „Senior-WIGOR”. Liczba miejsc - 15.
- 7) Świetlica Środowiskowa im. Św. Jana Pawła II usytuowana w budynku przy Parafii Św. Marcina w Opatowie, prowadzona przez Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie w Opatowie. Funkcjonuje od października 2002r. W zajęciach uczestniczy średnio 35 dzieci z rodzin problemowych.

Ponadto funkcjonują 2 świetlice szkolne (przy S. Z. Sz. Nr 1 i S. Z. Sz. Nr 2 w Opatowie)

IV.ZARYS PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA I GMINY OPATÓW.

Identyfikacja problemów społecznych powodujących marginalizację i wykluczenie określonych kategorii jednostek i grup społecznych jest warunkiem poprawy sytuacji społecznej mieszkańców naszej gminy oraz punktem wyjścia do formułowania celów strategicznych. Wśród czynników, które w największym stopniu determinują trudności osób i rodzin są:

4.1. Ubóstwo.

Zastosowanie różnych mierników granic ubóstwa nie powoduje znaczących zmian w identyfikacji grup, które są w najtrudniejszej sytuacji. Ustawa o pomocy społecznej wyznacza następujące pułapy dochodowe, które pozwalają na określenie jednostek i rodzin jako ubogich. Są to kwoty: 514zł. netto w skali miesiąca dla osoby w rodzinie oraz 634zł. netto w skali miesiąca dla osoby samotnie zamieszkałej. Z analiz prowadzonych przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w ramach monitoringu Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu za 2014r. wynika, iż powiat opatowski jest najbardziej zagrożonym ubóstwem spośród wszystkich powiatów woj. Świętokrzyskiego. Stopień zagrożenia ubóstwem został określony jako bardzo wysoki. Sytuacja zagrożenia ubóstwem definiowana była przez szereg wskaźników takich jak stopa bezrobocia, liczba osób długotrwale bezrobotnych, przeciętne miesięczne wynagrodzenie, dochody budżetu gmin na 1 mieszkańca, wskaźnik długotrwale korzystających z pomocy, liczba osób w rodzinach wielodzietnych i niepełnych. Pozostałe powiaty zostały

sklasyfikowane jako zagrożone ubóstwem w stopniu wysokim (3 powiaty) oraz średnim i umiarkowanym. Trwałość ubóstwa wśród rodzin przyczynia się do jego dziedziczenia.

Poniższe tabele zobrazują liczbę osób i rodzin dotkniętych ubóstwem, które zmuszone były skorzystać z pomocy społecznej oraz relację między tym i innymi powodami przyznania pomocy.

Tabela Nr 5 Powody przyznania pomocy społecznej w gminie Opatów w latach 2012-2015

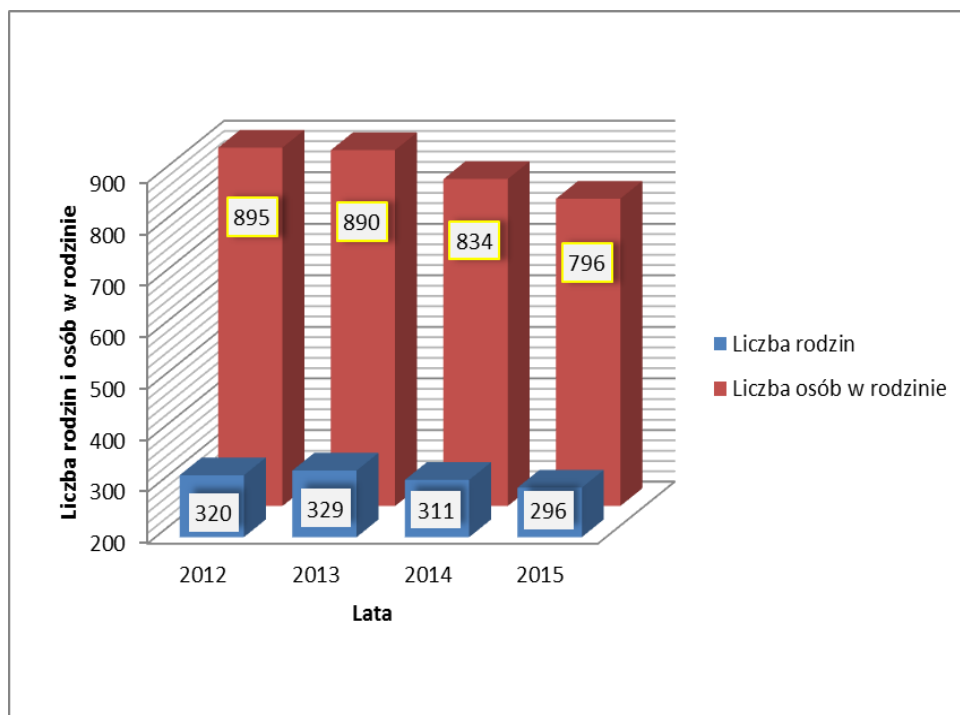
Lp.	Powód trudnej sytuacji życiowej	2012	2013	2014	2015	
		Liczba:				
1.	Ubóstwo	rodzin:	225	163	227	196
		w tym wieś	78	48	63	62
2.	Sieroctwo	rodzin:	0	0	1	0
		w tym wieś	0	0	0	0
3.	Bezdomność	rodzin:	6	10	9	9
		w tym wieś	0	0	1	1
4.	Bezrobocie	rodzin:	212	194	179	212
		w tym wieś	66	57	58	68
5.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	rodzin:	3	3	5	9
		w tym wieś	1	3	3	4
5.	Niepełnosprawność	rodzin	122	121	132	137
		w tym wieś	47	44	41	43
6.	Długotrwała choroba	rodzin:	93	79	82	77
		w tym wieś	36	26	31	30
7.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.	ogółem:	29	67	47	42
		r. niepełne	11	39	17	11
		r. wielodziet.	6	18	11	11
		w tym wieś ogółem	12	25	14	19
		r. niepełne	4	12	6	6

		r. wielodziet.	1	9	3	7
8.	Alkoholizm	rodzin:	68	59	88	80
		w tym wieś	23	13	23	23
9.	Przemoc w rodzinie	rodzin	16	11	18	13
		w tym wieś	8	5	7	3
10	Narkomania	rodzin:	0	0	0	0
		w tym wieś	0	0	0	0
11.	Trudności w przystos. do życia po opuszczeniu Z.K.	rodzin:	12	6	6	11
		w tym wieś	2	0	1	3
12	Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna	rodzin:	1	0	0	0
		w tym wieś	0	0	0	0

Źródło: materiały sprawozdawcze OPS w Opatowie

Liczba osób i rodzin, którym przyznano pomoc z powodu ubóstwa utrzymuje się na zbliżonym wysokim poziomie i stanowi znaczny odsetek ogólnej liczby świadczeniobiorców. Wzrasta natomiast ilość środków finansowych wydatkowanych na pomoc społeczną na przestrzeni lat. Tendencje w tym zakresie obrazują następujące zestawienia

Wykres Nr 12 Liczba świadczeniobiorców świadczeń z pomocy społecznej w latach 2012r.-2015r.

Źródło: Dane sprawozdawcze OPS w Opatowie

Tabela Nr 6 Wydatkowanie budżetu na pomoc społeczną na terenie gminy Opatów w latach 2012-2015

Rok	Zadania zlecone gminie w zł.	Zadania własne gminy w zł.	Łącznie (zadania zlecone + zadania własne)
2012	4 523216,57	1 095334,94	5 618551,54
2013	4 621899,57	1092 290,23	5 962 982
2014	4 764968,12	1201 947,70	5 966 915,82
2015	4 999 062,74	1.189.430,02	6.188 492,76

Źródło: Dane sprawozdawcze OPS w Opatowie

Przedstawione zestawienie w widoczny sposób obrazuje wzrost wydatków na pomoc społeczną na przestrzeni ostatnich lat. Kwoty te zawierają wydatki na pomoc społeczną,

świadczenia rodzinne i opiekuńcze, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, dodatki mieszkaniowe i energetyczne.

Ma to związek z rosnącymi potrzebami mieszkańców m.in. w związku z rosnącymi kosztami utrzymania, ale również z coraz większym zakresem zadań realizowanych przez jednostki pomocy społecznej na szczeblu gminnym. Największy wpływ na wysokość wydatków budżetowych miało przejście do realizacji zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych .

Zachodzi silna korelacja między zjawiskiem ubóstwa a okresem pozostawania bez pracy, wykształceniem, obecnością w rodzinie osoby niepełnosprawnej, chorej, liczebnością rodziny (tj. trudności materialne w rodzinach wielodzietnych). Problemy te niejednokrotnie kumulują się w wymiarze konkretnego człowieka.

W najtrudniejszej sytuacji znajdują się zawsze dzieci i młodzież, których obecność w rodzinie wyznacza potrzebę udzielenia pomocy w pierwszej kolejności. Korzystnym rozwiązaniem jest możliwość finansowania dożywiania dla dzieci młodzieży w stołówkach szkolnych. Rozmiar udzielania pomocy w formie dożywiania obrazuje wykres.

Tabela Nr 7 Liczba dzieci i młodzieży objętych dożywianiem w latach 2012-2015

	2012	2013	2014	2015
Liczba dzieci	220	222	177	190
Liczba świadczeń	25 980	24720	20830.	22062
Wydatkowane środki (w zł)	103 018	99 251	85301	90586

Źródło: dane sprawozdawcze OPS w Opatowie

Szansą dla zmniejszania skutków ubóstwa jest również pomoc stypendialna dla dzieci.

Realizacja pomocy stosownie do ustawy o systemie oświaty (począwszy od 2005r.)

Pomoc realizowana jest w formie rzeczowej o charakterze edukacyjnym (tj. zakup podręczników, przyborów szkolnych, obuwia i stroju sportowego) Wypłacane kwoty stanowią refundacje poniesionych wydatków.

Tabela Nr 8 Liczba dzieci i młodzieży objętej pomocą stypendialną przez gminę Opatów

Formy pomocy materialnej dla uczniów i słuchaczy	Liczba uczniów			
	Rok szkolny	Rok szkolny	Rok szkolny	Rok szkolny
	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Stypendium szkolne – uczniowie szkół podstawowych	63	78	64	82
Stypendium szkolne – uczniowie gimnazjum	44	52	34	32
Stypendium szkolne – słuchacze kolegium	1	0	0	0
Zasiłki szkolne	1	0	0	3
Stypendium szkolne – uczniowie LO, LOU, LP	14	20	14	14
Stypendium szkolne – uczniowie Technikum i TU	8	10	10	8
Stypendium szkolne – uczniowie szkół zawodowych	4	8	14	13
RAZEM	135	168	136	152

źródło: Dane Referatu Organizacyjnego UMiG w Opatowie

Oceniając efektywność realizowanego zadania zauważamy wahania w liczbie osób uprawnionych do tej formy pomocy. Może ona wynikać ze zmniejszania się liczby uczniów w szkołach w ogóle.

Tabela Nr 9 Wykorzystania środków na stypendia szkolne w latach 2012 – 2015

Kwota dotacji na stypendium z budżetu państwa + środki własne gminy	Wykorzystanie
I półrocze 2012 r. – 61.858,80 zł	58.397,49 zł
II półrocze 2012 r. – 62.557,50 zł	55.561,80 zł
Razem 2012r. - 124.416,30 zł	113.959,29 zł
I półrocze 2013 r. – 91.549,00 zł	90.061,87 zł
II półrocze 2013 r. – 66.516,25 zł	66.409,34zł
Razem 2013r.- 158.065,25 zł	156.471,21 zł
I półrocze 2014 r. – 105.599,00 zł	104.375,69 zł

II półrocze 2014 r. – 66.250,00zł.	59.450,07 zł
Razem 2014r. - 171.831,00zł.	163.825,76 zł
I półrocze 2015r. – 76.844,00 zł	74.366,32 zł
II półrocze 2015r. – 66.250,00 zł	64.884,49 zł
Razem 2015r. – 143.094,00 zł	139.250,81 zł

źródło: dane Referatu Organizacyjnego UMIG w Opatowie

Młodzież ucząca się (na poziomie ponadgimnazjalnym) ma również możliwość korzystania z pomocy stypendialnej z innych źródeł i środków. M.in. stypendia Agencji Nieruchomości Rolnej, Stypendia Prezesa Rady Ministrów (za szczególne osiągnięcia w nauce), stypendia Starosty, stypendia socjalne, (wg. informacji udzielanych przez dyrekcje szkół), stypendia Funduszu Stypendialnego Fundacji Domy Wspólnoty Chleb Życia w Warszawie.

Wydatną pomoc stanowią także wyprawki szkolne dla dzieci jako realizacja programu rządowego.

Tabela Nr 10 Liczba osób i koszt udzielonej pomocy w postaci wyprawki szkolnej w latach 2012 – 2015

Wyprawka szkolna 2012	Wyprawka szkolna 2013	Wyprawka szkolna 2014	Wyprawka szkolna 2015
107 uczniów	120 uczniów	185 uczniów	103 uczniów
wydatkowano 26.720,00zł	wydatkowano 35.676,83zł	wydatkowano 54.201,58zł	wydatkowano 34.046,45 zł

źródło: dane Referatu Organizacyjnego UMIG w Opatowie

Gospodarstwa domowe, w których występują problemy finansowe otrzymują według obowiązujących kryteriów ustawowych także wsparcie finansowe od samorządu gminy na cele mieszkaniowe w formie dodatków mieszkaniowych. W 2012r. wypłacono 1365 dodatków na łączną kwotę 201098zł. w 2013r. 1389 dodatków na kwotę 211440,13zł. i w 2014r. 1346 dodatków na kwotę 192749,09zł. , w 2015r. 1297 dodatków mieszkaniowych na kwotę 174.938,85zł.

Powyższe dane wskazują jednoznacznie, iż priorytetem winno być stworzenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb oraz stwarzanie warunków do podejmowania działań w kierunku wychodzenia z kręgu ubóstwa.

4.2 Bezrobocie.

Bezrobocie w gminie Opatów jest jedną z najważniejszych kwestii społecznych. Pociąga za sobą i jest przyczyną nasilania się problemów społecznych takich jak: ubóstwo, rozpad rodziny uwarunkowany m.in. migracjami zarobkowymi, trudności wychowawcze (w tym „eurosieroctwo”, przestępczość młodocianych). Wywołuje negatywne skutki w sferze ekonomicznej i psychospołecznej, które nasilają się w miarę wydłużania się okresu pozostawania bez pracy. Zjawisko to prowadzi zawsze do obniżenia standardu życia, wywołuje pojawienie się poczucia krzywdy, frustracji, sprzyja izolacji społecznej, staje się czynnikiem utraty kwalifikacji zawodowych, pogarsza stan zdrowia, wpływa na wzrost konfliktów społecznych. Brak źródła utrzymania ogranicza możliwość zaspokajania potrzeb podstawowych a tym bardziej uniemożliwia realizację potrzeb wyższego rzędu, konsumowanie wielu dóbr i usług.

Stopa bezrobocia na dzień 31/12/2014r. w powiecie opatowskim wynosiła aż 20,9% (przy stopie bezrobocia w woj. Świętokrzyskim – 14,1% i w kraju – 11,4%)

Tabela Nr 11 Liczba osób bezrobotnych z terenu Miasta i Gminy Opatów w latach 2012- 2015

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Ogółem	1242	12016	1064	1002
w tym kobiety	579	552	460	434
z prawem do zasiłku	169	132	127	96
Długotrwale bezrobotni	806	784	660	645

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Opatowie

Jak podaje Powiatowy Urząd Pracy w Opatowie „liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Opatów na tle pozostałych gmin charakteryzuje się najwyższym poziomem bezrobocia. Na terenie powiatu opatowskiego w grupie 4990 bezrobotnych największą liczbę osób bezrobotnych wśród gmin z całego powiatu odnotowano w gminie Opatów co stanowiło 21,32% wszystkich bezrobotnych. Na dzień 31/12/2014 roku liczba osób bezrobotnych w pozostałych gminach powiatu opatowskiego przedstawiała się następująco: Baćkowice – 392 (7,76%), Iwaniska – 846 (16,95%), Lipnik – 583 (11,68%), Ożarów – 928 (18,60%), Sadowie – 324 (6,49%), Tarłów – 498 (9,98%), Wojciechowice – 355 (7,12%). Z powyższej tabeli wynika, iż wśród ogólnej liczby osób bezrobotnych z terenu MiG Opatów największy odsetek stanowią osoby długotrwale bezrobotne. Mężczyźni stanowią większą grupę wśród osób zarejestrowanych w PUP, choć różnica między zarejestrowanymi kobietami i mężczyznami jest niewielka. Niewielki odsetek stanowią osoby, którym przysługuje prawo do pobierania zasiłku, ponadto liczba ta sukcesywnie maleje. Z biegiem lat można zaobserwować spadek liczby osób bezrobotnych w poszczególnych kategoriach. Najliczniejszy spadek odnotować można wśród liczby osób długotrwale bezrobotnych. Jest to zjawisko pozytywne na lokalnym rynku pracy, ponieważ długie pozostawanie bez pracy zmniejsza szanse na znalezienie zatrudnienia, co z kolei wpływa na obniżenie statusu materialnego i społecznego osób bezrobotnych i ich rodzin. Wprowadzenie nowych technologii, rosnące wymagania pracodawców i związana z nim konieczność zmiany lub podwyższania kwalifikacji przez osoby poszukujące pracy nie są czynnikami sprzyjającymi skracaniu okresu pozostawania bez zatrudnienia. Osoby, które dłużej pozostają bez pracy trudniej aktywizować. Często też zniechęcenie bezskutecznością poszukiwania pracy w długim okresie czasu, staje się przyczyną bierności zawodowej. Zjawisko długookresowego bezrobocia jest tym bardziej niepokojące, że dotyczy w większości ludzi młodych, o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia, legitymujących się krótkim okresem zatrudnienia lub nie posiadających jeszcze w ogóle stażu pracy i dotyczy zarówno mieszkańców miast jak i wsi”.

Tabela Nr 12 Liczba osób bezrobotnych z terenu powiatu opatowskiego korzystających z różnych form aktywizacji w latach 2012 -2014

Form aktywizacji	2012	2013	2014
Staż	945	1259	1331
Prace interwencyjne	100	126	59

Roboty publiczne	11	0	290
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	79	41	45
szkolenia	4	43	31
Refundacja kosztów wyposażenia stanowiska pracy	54	49	52

źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Opatowie

W ocenie poszczególnych form aktywizacji zawodowej należy stwierdzić – podobnie jak PUP Opatów, że „najbardziej trwałym i wymiernym efektem wśród programów rynku pracy są (były) jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, podjęcie pracy w ramach refundacji kosztów zatrudniania bezrobotnego, staże, prace interwencyjne, szkolenia oraz roboty publiczne. Wymienione formy zatrudnienia, w tym zwłaszcza roboty publiczne, są skuteczną formą pomocy bezrobotnym, szczególnie z obszarów wiejskich. Przy stosunkowo niskich kosztach ich organizacji, dając bezrobotnym tymczasowe zatrudnienie, pozwalają im uaktywnić się zawodowo oraz przetrwać bezrobocie długotrwałe”. Gmina Opatów w porozumieniu z Powiatowym Urzędem Pracy także od lat jest organizatorem wielu miejsc pracy z wykorzystaniem dostępnych instrumentów zatrudnienia. Szansą dla bezrobotnych – świadczeniobiorców pomocy społecznej bez prawa do zasiłku są m.in. prace społecznie użyteczne. Szczególna rola w ich wdrażaniu przypada samorządowi gminy, który spełnia rolę bezpośredniego organizatora. Wykazy osób długotrwale bezrobotnych objętych pomocą społeczną sporządza Ośrodek Pomocy Społecznej. Informację o formach zatrudnienia oraz osobach zatrudnionych przedstawia poniższe zestawienie tabelaryczne

Tabela Nr 13 Różne formy zatrudnienia realizowane przez gminę Opatów w latach 2012-2015

Lp	Rok	Staże	Prace interwencyjne	Prace społecznie użyteczne	Roboty publiczne
1.	2012	45	12	43	2
2.	2013	43	15	49	2
3.	2014	26	18	13	6
4.	2015	18	5	6	0

źródło: dane Referatu Organizacyjnego UMIG w Opatowie

Bezrobotni to główni klienci pomocy społecznej. Dominującą i konieczną, chociaż doraźną formą pomocy są świadczenia pieniężne. Największą część wypłacanych zasiłków z pomocy społecznej dla osób bezrobotnych to zasiłki okresowe oraz zasiłki celowe.

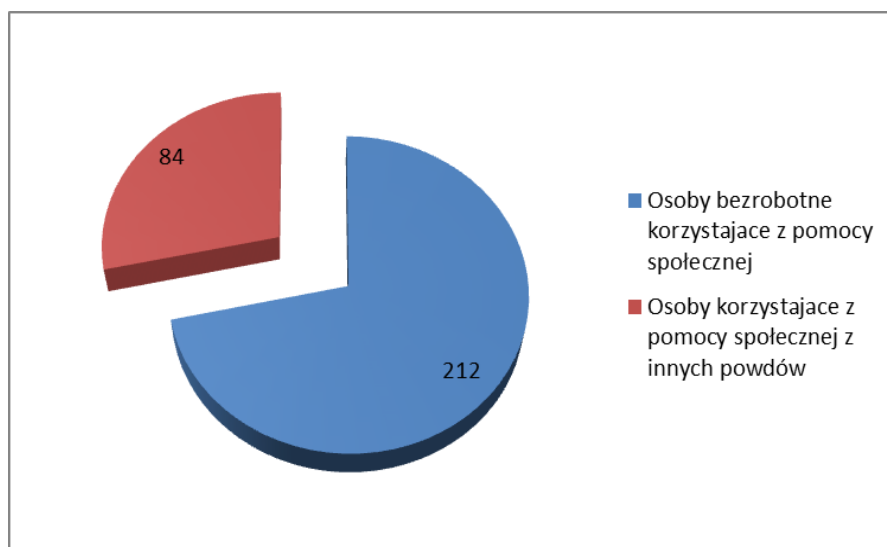
Tabel. Nr 14 Liczba osób, którym przyznano zasiłek okresowy z pomocy społecznej w latach 2012-2015 z uwzględnieniem grupy osób bezrobotnych.

Rok	Liczba osób, którym przyznano zasiłek okresowy	w tym z tytułu bezrobocia	Kwota wydatkowana na zasiłki okresowe	w tym z tytułu bezrobocia
2012	122	109	143552	126201
2013	93	79	142347	126137
2014	129	109	180000	161639
2015	105	83	179960	152323

Źródło: Dane sprawozdawcze OPS w Opatowie

Z powodu bezrobocia z pomocy OPS korzysta znaczny odsetek wszystkich rodzin objętych wsparciem.

Wykres Nr 13 Liczba rodzin, w których przyznano pomoc z tytułu bezrobocia w 2015r.

W celu złagodzenia skutków braku zatrudnienia oraz aktywizowania i wspierania bezrobotnych konieczne jest poszukiwanie nowych, efektywnych i skutecznych metod pracy. Celowym jest doskonalenie i prowadzenie usług adresowanych do poszczególnych grup bezrobotnych.

Gmina w celu aktywizowania bezrobotnych podopiecznych realizowała projekty systemowego. Od 2008r. pozyskiwane były środki finansowe z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Priorytetu: VII. Promocja integracji społecznej, Działanie: 7.1. Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji Poddziałanie: 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej.

Tabela Nr 15 Projekt „Małe kroki do sukcesu” w latach 2012-2015

Rok	Realizowane szkolenia	Liczba uczestników	Liczba członków rodzin objętych Programem (dzieci)
2012	1. Technolog robót wykończeniowych 2. Kucharz z organizacją przyjęć	6 (M) 8 (K)	13
2013	1. Technolog robót wykończeniowych 2. Przedstawiciel handlowy z prawem jazdy kat. B	7 (K) 7 (M)	14
2014	1. Aktywizacja społeczna oraz zdrowotna kobiet współzależniowych	14 (K)	31
2015	1. Kucharz z organizacją przyjęć 2. Operator wózków widłowych	6 (K) 3(M)	--

Źródło: dane sprawozdawcze OPS w Opatowie

Jako dokument niezbędny do realizacji projektów systemowych w ramach POKL opracowany jest Program Aktywności Lokalnej.

W regionach o niskim poziomie aktywności gospodarczej, skuteczne działania służb zatrudnienia utrudnione są przez niedostateczną liczbę nowych miejsc pracy na lokalnym rynku. Pomimo, iż w PUP zgłaszane są oferty wolnych miejsc pracy ich liczba jest niewspółmierna do potrzeb. Z danych GUS (za rok 2014r.) wynika, że w m.in. Świętokrzyskim na 1 ofertę pracy przypadało 114 bezrobotnych. Niezbędne są programy wspomagające organizowanie i finansowanie usług i instrumentów rynku pracy. Bezrobotni z terenu Opatowa mieli możliwość skorzystania z oferty PUP w latach 2012-2014 w zakresie następujących programów:

1. Projekt systemowy „Gotowi do zmian” , środki EFS w ramach POKL, priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich. Działanie 6.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych PUP w Opatowie.

2. Programy na rzecz promocji zatrudnienia i aktywizacji osób bezrobotnych realizowane ze środków rezerwy Funduszu Pracy:

- Program specjalny „Dobra perspektywa” skierowany do osób bezrobotnych w wieku do 30 roku życia.

- Program aktywizacji osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy,

- Program aktywizacji osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia

- Program „Nowa Perspektywa” skierowany do bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy z przeznaczeniem na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, refundację doposażenia lub wyposażenia stanowiska pracy,

- Program na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizację zawodową dla osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy oraz dla osób bezrobotnych do 30 roku życia.

- Program Aktywizacja i Integracja w ramach którego kierowano bezrobotnych do prac społecznie użytecznych.

- Program na realizację robót publicznych w regionach wysokiego bezrobocia.

Poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia bezpośrednio są zależne od kondycji gospodarki krajowej i europejskiej. Należy jednak pamiętać, iż niezależnie od uwarunkowań gospodarczych szereg osób pozostających obecnie bez pracy będzie miało utrudniony powrót do pełnej aktywności zawodowej (długotrwale bezrobotni, osoby uzależnione, osoby opuszczające zakłady karne). To wobec tych grup osób winny być podejmowane znaczne wysiłki z wykorzystaniem wszelkich form aktywnej integracji, aby maksymalnie zapobiegać wykluczeniu społecznemu .

Nieodzowne będzie nadal udzielanie pomocy (świadczeń pieniężnych) przy jednoczesnym kreowaniu aktywności u osób bezrobotnych, współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi w rozwiązywaniu tej ważnej kwestii społecznej.

4.3 Niepełnosprawność i długotrwała choroba.

Jedną z dominujących przyczyn trudnej sytuacji życiowej jest długotrwała choroba oraz wiążąca się z nią niepełnosprawność. Osoby z niepełnosprawnością stanowią liczną

i bardzo zróżnicowana grupę zarówno pod względem stopnia i rodzaju niepełnosprawności, miejsca zamieszkania, wieku, wykształcenia, sytuacji na rynku pracy. W tej grupie są m.in. osoby z orzecznym stopniem niepełnosprawności, które nie nabyły prawa do świadczeń z ZUS/KRUS, jak również osoby/rodziny o niskich świadczeniach. Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 roku liczba osób niepełnosprawnych ogółem wynosiła na koniec marca 2011 r. około 4,7 mln (dokładnie 4 697,0 tys.). Tym samym liczba osób niepełnosprawnych w Polsce stanowiła 12,2% ludności kraju. Udział mężczyzn wśród osób niepełnosprawnych wynosił 46,1% wobec 53,9% dla kobiet. Liczba osób niepełnosprawnych w powiecie opatowskim wynosiła 7.661osób tj. .13,83% ogółu ludności powiatu (55413) . W latach 2013-2014 w skali województwa widoczny jest wzrost wydawanych orzeczeń zarówno przez orzeczników ZUS/KRUS jak i powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności. Częstość występowania niepełnosprawności jest mocno skorelowana z wiekiem osób – wraz z wiekiem wzrasta liczba osób niepełnosprawnych (zg. z monitoringiem „Wojewódzkiego Programu Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Realizacji Zadań na rzecz Zatrudnienia Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2020 za rok 2014).

Choroba i niepełnosprawność to czynniki, które prowadzą do pogorszenia kondycji finansowej każdej rodziny bez względu na jej przynależność społeczno–zawodową i miejsce zamieszkania. Sytuacja taka to z jednej strony efekt wydatków na leczenie, rehabilitację i różnego typu świadczenia będące udziałem rodzin, w których żyją osoby z ograniczoną przez chorobę sprawnością. Z drugiej strony przyczyną jest ograniczenie dochodów – utrata pracy i renta inwalidzka osoby niepełnosprawnej (lub jej brak) oraz ograniczenie aktywności zawodowej i możliwości zarobkowania przez innych członków rodziny zobowiązanych do świadczeń opiekuńczych. Na tę sytuację niekorzystnie mogą także wpływać dodatkowe czynniki i uwarunkowania, które czynią życie rodzin szczególnie trudnym. Są to między innymi:

- wcześniejsza trudna sytuacja bytowa, m.in. brak podstawowego standardu wyposażenia w sprzęt gospodarstwa domowego,
- wysoki poziom wydatków, gdy więcej niż jedna osoba wymaga działań opiekuńczo – leczniczo – rehabilitacyjnych,
- niezaradność życiowa członków rodziny wobec powstałego problemu, nieumiejętność gospodarowania środkami finansowymi.

Problemy osób niepełnosprawnych wiążą się także z ograniczonymi możliwościami doposażenia sprzętowego ułatwiającego komunikowanie się i samoobsługę, kosztowną i trudno dostępną rehabilitacją.

Oddzielną kwestią w realizacji przez osoby niepełnosprawne swoich potrzeb jest likwidacja barier architektonicznych, łatwy dostęp do instytucji użyteczności publicznej, miejsc odpoczynku i rekreacji m.in. Bariery te nie tylko utrudniają, ale niekiedy wręcz uniemożliwiają uczestnictwo w normalnym życiu. Na terenie gminy Opatów problem ten jest sukcesywnie rozwiązywany, istnieją jednak nadal obiekty niedostępne dla osób niepełnosprawnych.

Nie bez znaczenia jest również problematyka edukacji osób niepełnosprawnych od chwili urodzenia do ukończenia nauki w ramach posiadanych predyspozycji i możliwości. Na tej płaszczyźnie istotna jest rola oświaty, poradni specjalistycznych i specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych zarówno w kwestii diagnostycznej jak i dalszego postępowania (w tym m. in. nauczyciele wspomagający, klasy integracyjne i inne). Kontakt z klientami Ośrodka wskazuje, iż występują znaczne potrzeby w zakresie rehabilitacji, rewalidacji, szeroko rozumianego usprawniania dzieci z niepełnosprawnością głównie intelektualną. Dane (dla powiatu opatowskiego) Poradni Psychologiczno –Pedagogicznej wskazują, iż w latach 2012-2014 :

- 203 otrzymało orzeczenia o kształceniu specjalnym,
- 782 dzieci poddano badaniom logopedycznym
- 1476 dzieci poddano badaniom pedagogicznym,
- 1328 dzieci poddano badaniom psychologicznym,
- 375 dzieci korzystało z terapii/rewalidacji.

Niepełnosprawni spotykają się również z problemami psychologicznymi i społecznymi, które wynikają z trudności w akceptacji samego siebie i swoich schorzeń oraz z braku zrozumienia ze strony ludzi .

Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatowie posiada własne informacje dotyczące osób niepełnosprawnych zebrane na podstawie prowadzonego rozeznania środowiskowego oraz składanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności w celu uzyskania określonych form wsparcia. Posiadane informacje nie oddają miarodajnie skali problemu. Pozwalają jednak na identyfikację potrzeb znacznej grupy osób niepełnosprawnych. Wśród nich wyodrębnione zostały:

- dzieci niepełnosprawne
- osoby niepełnosprawne wymagające wsparcia finansowego
- osoby niepełnosprawne w rodzinie w ujęciu potrzeb zarówno osoby zależnej jak i pozostałych członków rodziny sprawujących opiekę.
- osoby z niepełnosprawnością fizyczną i psychiczną.

Instytucje oferujące pomoc na rzecz osób niepełnosprawnych to:

- Ośrodek Pomocy Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy w Opatowie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie, Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Gabinet Rehabilitacji Leczniczej AKTON i OLMED. Ofertę pomocową poszerzają także placówki edukacyjne dla dzieci ze specjalnymi potrzebami na terenie gminy (Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Jałowężach) jak również poza gminą, do których uczęszczają nasi mieszkańcy (m.in. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Niemienicach, Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjny „Radość Życia” w Sandomierzu). Gmina Opatów wychodząc naprzeciw zapotrzebowaniu organizuje nieodpłatny transport dla dzieci niepełnosprawnych realizujących obowiązek szkolny w Ośrodku w Sandomierzu, gdzie dzieci dojeżdżają pod opieką opiekuna. Zadanie jest realizowane wspólnie z Gminą Sadowie począwszy od roku szkolnego 2008/2009. Gmina Sadowie pokrywa 30% kosztów dowozu i w 15% koszty wynagrodzenia opiekunki zatrudnionej na podstawie umowy zlecenia.

Tabela Nr 16 Koszt dowozu i opieki oraz liczba dzieci niepełnosprawnych dowożonych przez gminę Opatów w latach 2012-2015

Rok szkolny	Koszty dowozu	Koszty wynagrodzenia	Liczba dzieci
2012/2013	61.223 zł	24.292 zł	10
2013/2014	60.799 zł	23.504 zł	9
2014/2015	69.582,24 zł	24.291,68 zł	11
2015/2016	75.613,20 zł	29.372,45 zł	12

źródło: dane Referatu Organizacyjnego UMIG w Opatowie

Realizatorem zadań na rzecz osób niepełnosprawnych z tytułu posiadanych kompetencji jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie. Pomoc skierowana do osób

niepełnosprawnych z terenu gminy Opatów w ramach środków PFRON i EFS przedstawiała się następująco.

Tabela Nr 17 Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem PCPR w latach 2012-2014

Nazwa programu pomocowego	Rok	Liczba osób	Osoby do 16 r. życia	Osoby po 16 r. życia
Likwidacja barier architektonicznych w komunikowaniu się i technicznych ze środków PFRON	2012	28	1	27
	2013	10	1	9
	2014	13	2	11
Turnusy rehabilitacyjne ze środków PFRON	2012	41	8	33
	2013	7	3	4
	2014	10	3	7
„Droga do sukcesu” program ze środków PFRON i EFS	2012	32	2	30
	2013	43	3	10
	2014	38	1	37
„Aktywny samorząd” program ze środków PFRON	2012	2	0	2
	2013	8	0	8
	2014	10	0	10

źródło: dane PCPR w w Opatowie

Działania tych instytucji i organizacji dotyczą zabezpieczenia podstawowych potrzeb życiowych, wspomaganie w procesie rehabilitacji, likwidacji barier architektonicznych, integrują osoby niepełnosprawne z różnych placówek oraz osoby niepełnosprawne pozostające w swoim środowisku, ze środowiskiem lokalnym, co przeciwdziałają zjawisku wykluczania. Większa współpraca między podmiotami działającymi na rzecz niepełnosprawnych ułatwi ich uczestnictwo w życiu społecznym.

Dla części osób niepełnosprawnych i ich rodzin trudna sytuacja materialna w połączeniu z niewielkimi możliwościami jej zmiany w oparciu o osobistą zaradność i aktywność, stanowi barierę nie do pokonania w samodzielnym zaspokajaniu potrzeb i rozwiązywaniu problemów jakie rodzi niepełnosprawność. Wśród świadczeniobiorców

pomocy społecznej niepełnosprawni stanowią liczną grupę. Formą pomocy bezpośrednio skierowaną do niepełnosprawnych jest zasiłek stały.

Tabela Nr 18 Zasiłki stałe przyznane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatowie w latach 2012-2015.

Rok	Liczba osób	Środki przeznaczone na realizację zadania
2012	56	183 408
2013	61	214 602
2014	67	246 469
2015	64	241 963

Źródło: dane sprawozdawcze OPS w Opatowie

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje również zadanie w postaci wypłacania zasiłków pielęgnacyjnych dla dzieci (do 16-go roku życia) oraz osób zaliczonych do stopnia niepełnosprawności. Liczba osób pobierających zasiłki pielęgnacyjne na przykładzie wybranego miesiąca wynosi 418, w tym 63 dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością (do ukończenia 16 roku życia).

Od 2010r. stopniowo poszerzony jest krąg osób uprawnionych do otrzymywania wsparcia z tytułu sprawowania opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny. Opieka sprawowana jest nie tylko nad dzieckiem, ale także dorosłym członkiem rodziny z orzeczoną znacznym stopniem niepełnosprawności i udzielana była w formie świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego (od 2013r.) oraz zasiłku dla opiekuna (od 2014r.). Wzrasta liczba osób wymagających tego rodzaju wsparcia. W 2015r. świadczenie pielęgnacyjne otrzymywało 43 osoby, specjalny zasiłek opiekuńczy – 20 osób, a zasiłki dla opiekuna – 31 osób. Alternatywą dla osób niepełnosprawnych umysłowo jest także realizacja przez OPS usług specjalistycznych (dla osób dorosłych oraz dla dzieci) oraz udział w zajęciach Środowiskowego Domu Samopomocy w Opatowie (typ AB), w którym wykorzystanie miejsc jest pełne. Świadczy to także o zapotrzebowaniu na tego rodzaju wsparcie. Sporych wysiłków wymaga rehabilitacja społeczna i zawodowa osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa oraz budowa dla tej grupy osób systemu

środowiskowego wsparcia (w tym także choroba Alzheimera, schorzenia neurologiczne, demencja i walka ze stereotypami względem tej grupy osób).

Problem niepełnosprawności dotyka coraz częściej osoby w wieku poniżej 65 roku życia. Istotnym elementem zdiagnozowania populacji osób niepełnosprawnych winno być uwzględnienie wieku tych osób, stopnia niepełnosprawności, przyczyn powstania dysfunkcji.

Problemem osób niepełnosprawnych są trudności w uczestniczeniu w życiu społecznym i zawodowym. Osoby niepełnosprawne rejestrują się w PUP (w którym są zlikwidowane bariery architektoniczne). Pomimo trudności na lokalnym rynku pracy część z nich znajduje zatrudnienie.

Tabela Nr 19 Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych w latach 2012-2015

	2012	2013	2014	2015
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	107	121	125	104
W tym niepełnosprawni, którzy podjęli zatrudnienie.	44	39	50	50

źródło: dane PUP w Opatowie

Są to liczby bardzo niskie w stosunku do ogółu bezrobotnych oraz możliwości jakie daje ewentualnym pracodawcom ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnienie osób niepełnosprawnych i środki PFRON. W tej materii osoby niepełnosprawne również wymagają zainteresowania i wsparcia. Zatrudnienie zapewnia między innymi niezależność osobistą i materialną, jednak dla osób niepełnosprawnych ma wartość dodatkową – kompensuje ograniczenia wynikające z niepełnosprawności.

Jakość życia osób niepełnosprawnych zależy od tego, jak my tzn. pełnosprawni spostrzeżemy potrzeby niepełnosprawnych i jak na nie odpowiemy. Osobom niepełnosprawnym muszą przysługiwać pewne szczególne uprawnienia, aby w takim samym stopniu mogły korzystać z praw przysługujących ogółowi społeczeństwa.

Niepełnosprawni nie powinni być jednak obiektami akcji charytatywnych i pacjentami, ale niezależnymi obywatelami w pełni zintegrowanymi ze społecznością. W osiągnięciu tego celu wszyscy mamy rolę do odegrania.

4.4 Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego można rozpatrywać w różnorodny sposób z uwzględnieniem źródeł problemów w rodzinie.

1. problemy opiekuńczo-wychowawcze wynikające z postaw rodziców w sprawach wychowania dzieci,
2. problemy opiekuńczo-wychowawcze wynikające z postawy rodziców w sprawach prowadzenia i funkcjonowania gospodarstwa domowego z uwzględnieniem występujących destrukcyjnych zachowań (alkohol, przemoc)
3. problemy opiekuńczo-wychowawcze wynikające z postaw dzieci.

Warto zwrócić uwagę na dokonujące się zmiany jakościowe w sposobie funkcjonowania rodzin. Zjawiskiem nabierającym na sile jest wychowywanie dzieci przez jednego z rodziców. Z danych posiadanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej (świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny) wynika, iż na terenie gminy Opatów 25 rodzin niepełnych otrzymuje pomoc z tytułu samotnego wychowania dziecka oraz 61 rodzin pobiera świadczenia z funduszu alimentacyjnego (gdzie drugi z rodziców jest dłużnikiem alimentacyjnym). Pomoc z tytułu rodziny wielodzietnej trafiła do 76 rodzin. Liczba rodzin wielodzietnych 3+ może też być identyfikowana dzięki informacjom z wniosków o wydanie Karty Dużej Rodziny (zadanie realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej od 2014r.). Liczba rodzin posiadających kartę wzrasta i wynosi obecnie 92. To właśnie rodziny niepełne oraz wielodzietne mają największy problem z realizacją wszystkich funkcji, przede wszystkim funkcji ekonomicznej i opiekuńczej. W 2015r. z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego skorzystały 42 rodziny. Zła sytuacja materialna, brak środków do życia, trudna sytuacja na rynku pracy, niskie wynagrodzenia, polaryzacja dochodów niosą ze sobą negatywne konsekwencje. Należy pamiętać, że wśród rodzin niewydolnych wychowawczo są także rodziny z 1 dzieckiem i obojgiem rodziców i one także nie potrafią radzić sobie z

problemami dnia codziennego oraz korzystają z różnych form pomocy zarówno pieniężnej jak i niepieniężnej.

Na podstawie szczegółowej analizy rodzin z dziećmi będących w zainteresowaniu pomocy społecznej w latach 2014-2016r zostały sformułowane wnioski dotyczące ich funkcjonowania oraz potrzeb w zakresie poprawy sytuacji.

1. Wyodrębniono rodziny zamieszkujące na wsi (w 2015r. - 39 rodzin o liczbie dzieci 71 w tym 10 rodzin wielodzietnych (od 3 do 6 dzieci) oraz typowe uwarunkowania ich funkcjonowania:

- niedbałość rodziców w posługiwaniu się językiem ojczystym
- minimalizowanie przez rodziny problemu spędzania wolnego czasu z dziećmi często spowodowane innymi priorytetami w rodzinie m.in. poszukiwaniem przez rodziców prac dorywczych poza miejscem zamieszkania, brak czasu i siły z uwagi na prace związane z uprawą gospodarstw rolnych, angażowanie dzieci do prac sezonowych np. zbiór owoców
- brak środków finansowych w rodzinach uniemożliwiających spędzenie zorganizowanych wspólnie wyjazdów, wakacji
- brak infrastruktury na terenach wiejskich m.in. place zabaw dla dzieci, ścieżek rowerowych, boisk , utrudniony dostęp do obiektów infrastruktury miejskiej w sferze kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej (problem związany z dojazdami)
- brak liderów (osób chętnych) do organizowania systematycznie różnych zajęć dla dzieci i rodziców w istniejących świetlicach
- deficyty rodziców w zakresie czytelnictwa i brak dbałości o wyrobienie nawyku czytania książek przez dzieci, często brak kontroli rodziców w systematyczności dziecka w nauce, niemożność pomocy dzieciom w nauce spowodowany własnymi deficytami w wykształceniu
- problemy dzieci w nauce wynikają często z posiadanych trudności z przyswajaniem materiału z lekcji (wskazane wzmożone dodatkowe zajęcia wyrównawcze w stosunku do dzieci z trudnościami w opanowaniu materiału)
- sprawami szkolnymi „zainteresowane” matki, ojcowie często wykazują brak zaangażowania,
- środowiska wiejskie są hermetyczne, osoby niechętnie ujawniają swoje wewnętrzne problemy jak również sąsiedzi niechętni w udzielaniu informacji.

2. Hierarchia potrzeb. Największą wagę rodziny przywiązują do wartości materialnych. Posiadane dobra definiują wg. nich pozycję osoby/rodziny. Potrzeby wyższego rzędu nie są

odczuwane lub nie są komunikowane. Często przez młodzież odczuwane dysproporcje w sferze materialnej niwelowane są nieprzemyślanymi zakupami kosztowych przedmiotów (np. markowe buty, odzież, telefony), często kosztem innych potrzeb w rodzinie. Typową cechą rodzin korzystających z pomocy jest nieracjonalne dysponowanie posiadanym budżetem (stąd często wydatkowana pomoc wspólnie z pracownikiem socjalnym np. na zaległości czynszowe, za energię itp.). Rodziny planują wydatki nieadekwatnie do posiadanych środków i potrzeb.

3. Rodziny nie spędzają wspólnie wolnego czasu, co na pewno przekłada się na relacje rodzice-dzieci i późniejsze problemy wychowawcze. Brak pomysłów na wspólne spędzanie czasu, brak środków na skorzystanie z form zorganizowanych, brak dostępności do nich (odległość, koszty dojazdu, biletów itp.). Rodziny z kręgu pomocy społecznej nie korzystają z oferty kin, teatru, wspólnych wyjazdów wakacyjnych, czy weekendowych. Dzieci korzystają z oferty gminy lecz nie wspólnie z rodzicami. Również dzieci i młodzież nie wykazują inicjatywy w zakresie pomysłów na czas wolny. Dominuje bierne spędzanie wolnego czasu. Rozwiązaniem może być wykorzystanie bazy sportowej szkolnej, lecz wskazany jest udział animatorów/opiekunów w tym względzie oraz środki finansowe.

4. Posiadane przez młodzież problemy szkolne trudno nadrobić przy wsparciu rodziców. Ich braki w wykształceniu powodują, że nie pomagają dzieciom w nauce. Odrębnym problemem jest nauka języków obcych, których rodzice nie znają.

5. Rodziny w trudnej sytuacji utrzymują kontakty z rodzinami sobie podobnymi. Brak jest pełnej integracji ze środowiskiem, czerpania z pozytywnych wzorców, „równania w górę”, raczej poruszanie się w swoim kręgu. Dorośli nie stawiają sobie wyzwań, wyższych celów. Tym samym nie robią tego dzieci.

6. Brak środków finansowych przekłada się także na jakość opieki zdrowotnej. Widoczne jest to głównie w przypadku wymogu korzystania z opieki lekarskiej specjalistycznej głównie w przypadku osób/dzieci z niepełnosprawnością. Jest to kwestia dojazdów do specjalistów, wizyt lekarskich czy opieki dentystycznej. Zaniedbania dotyczące dbałości o higienę ustną widoczne już u stosunkowo młodych rodziców. Nie jest także przedmiotem zainteresowania rodzin kwestia profilaktyki, zdrowego trybu życia, odżywiania. Występują często nałogi (alkohol oraz bardzo powszechne palenie papierosów, przejmowane przez dzieci).

7. W części rodzin daje się zauważyć brak motywacji, stagnacja i rezygnacja, głównie w związku z utrzymującym się długotrwałym bezrobociem. Rodziny zdają się „akceptować” ten stan rzeczy. Przestają wierzyć w zmianę swojego położenia oraz podejmować aktywność

w jakimkolwiek względzie. Przekłada się to również na brak dbałości o dom (mieszkania wymagające uporządkowania, odnowienia, malowanie, nawet małym nakładem kosztów, drobne naprawy domowe).

8. Przenoszenie odpowiedzialności. Fakt pozostawania w trudnej sytuacji od lat (często już jako drugie pokolenie) wyzwała postawę zwalniania siebie z odpowiedzialności za swój los i przenoszenia jej na zewnątrz. Bieda zawiniona jest przez rodziców, ponieważ nie dali dobrego startu, przez „państwo” bo nie ma zakładów pracy, przez OPS bo wypłaca za małe zasiłki, niepowodzenia szkolne są zawinione przez nauczycieli itp. Postawa roszczeniowa jest bardzo powszechna i utrwalona zwłaszcza w rodzinach, gdzie poprzednie pokolenie już korzystało ze wsparcia. Widoczna jest również bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów, oczekiwanie na gotowe rozwiązanie problemu lub ucieczka od problemów zamiast rozwiązywania go.

Głównym wsparciem finansowym państwa dla wszystkich spełniających kryteria ustawowe realizowanym przez gminy są świadczenia wynikające z ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

Tabela Nr 20 Udzielona pomoc finansowa dla rodzin z dziećmi w latach 2012- 2015

	2012		2013		2014		2015	
	Liczba rodzin	Kwota	Liczba rodzin	Kwota	Liczba rodzin	Kwota	Liczba rodzin	Kwota
Świadczenia rodzinne	856	2 896 032	722	2 742 056	780	2 515 873	766	2 827 604
Fundusz alimentacyjny	72	483 616	87	545 852	61	534 292	70	549 608

Źródło: materiały sprawozdawcze OPS w Opatowie

Rok 2016r. przyniósł nowe rozwiązania w kwestii pomocy finansowej dla rodzin. z ustawy o świadczeniach rodzinnych. Wprowadzone zostało świadczenie rodzicielskie, w wys. 1000zł. m-nie przez okres 52 tygodni od urodzenia dziecka dla osób, które urodziły dziecko a są osobami bezrobotnymi, studentami oraz osobami zatrudnionymi na podstawie umów cywilnoprawnych np. umowy zlecenia. Od 1 kwietnia 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 11 lutego 2016 o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Rządowy program Rodzina 500 Plus ma na celu częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokajaniem jego potrzeb

życiowych. W okresie pierwszych 3 miesięcy funkcjonowania programu do realizatora zadania - Ośrodka Pomocy Społecznej wpłynęło 751 wniosków o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego. Pomoc trafiła dla 1091 dzieci. Zmieniło to radykalnie sytuację rodzin wychowujących potomstwo.

Od 2012r. na jednostkach samorządu terytorialnego tj. wójtach, burmistrzach, prezydentach miast ciąży obowiązek wspierania rodziny oraz organizacja pieczy zastępczej w zakresie ustalonym Ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Realizatorem części zadań wynikających z przedmiotowej ustawy w gminie Opatów od początku obowiązywania jest Ośrodek Pomocy Społecznej. System pieczy zastępczej ma na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. W ramach realizacji ustawy wspierane są rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, a głównym celem pracy jest przywrócenie rodzinie tych zdolności. Bezpośrednią pracę w środowisku obok wykwalifikowanych pracowników socjalnych realizują także asystenci rodziny, w Ośrodku zatrudniani od 2012r.

Do ich zadań należy m.in. udzielanie pomocy rodzinie w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, opiekuńczo-wychowawczych, wspieranie aktywności rodzin, motywowanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, udzielanie wsparcia dzieciom, podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodziny,

Tabela Nr 21 Liczba dzieci objętych opieką asystenta w latach 2012-2015

	2012	2013	2014	2015
Liczba zatrudnionych asystentów	2	2	2	2
Liczba dzieci pod opieką asystentów (w skali roku)	28	56	56	62
Koszt zadania	11860	32127	37341	39767

Źródło: materiały sprawozdawcze OPS w Opatowie

W dalszym ciągu występują potrzeby środowiskowe w zakresie rodzin niewydolnych wychowawczo i nadal uzasadnione jest zatrudnianie asystentów rodziny.

W ramach realizacji ustawy o pieczy zastępczej gmina opłaca także koszty pobytu dzieci umieszczonych w rodzinnej (3 dzieci) lub instytucjonalnej pieczy zastępczej (3 dzieci). Są to dzieci skierowane do pieczy, których bezpieczeństwo w rodzinie biologicznej było zagrożone. Dzieci umieszczone zostały odpowiednio w 2012r. i 2015r. Rodziny dzieci przebywających w pieczy objęte są pracą asystenta rodziny w celu wypracowania możliwości powrotu dzieci do środowiska. W większości rodzin występuje problem alkoholowy.

Nadmienia się, iż nadzór nad rodzinami zastępczymi oraz ich wychowankami pełni

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie (koordynatorzy pieczy zastępczej).

PCPR podaje następujące dane liczbowe dotyczące liczby rodzin zastępczych na terenie MiG Opatów:

w 2012 r. – liczba rodzin 15, dzieci w tych rodzinach – 21

w 2013 r. – liczba rodzin 12, dzieci w rodzinach - 19

w 2014 r. - liczba rodzin 13, dzieci w tych rodzinach – 20

Problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniają się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, norm i wartości. Skrajnie również łamanie prawa.

W latach 2012-2014 z terenu gminy Opatów do Wydziału III Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w Opatowie wpłynęło 48 spraw dotyczących nieletnich (12 kobiet, 36 mężczyzn w tym 8 nieletnich, których nie był to pierwszorazowy konflikt z prawem.

W oznaczonym przedziale czasowym Sąd wydał orzeczenia odnośnie ograniczenia władzy rodzicielskiej w stosunku do 11 rodzin z gminy Opatów (dotyczyło 23 dzieci), a pozbawienie władzy rodzicielskiej dotyczyło 7 rodzin (9 dzieci).

W zespole Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w pionie kurateli rodzinnej odnotowano 16 nieletnich z powodu demoralizacji i czynów karalnych (w tym 8 dziewcząt), 48 rodzin pod nadzorem kuratora sądowego z powodu ograniczenia władzy rodzicielskiej i 106 dzieci w rodzinach z ograniczeniem władzy rodzicielskiej. Komenda Powiatowa Policji w Opatowie odnotowała czyny karalne z udziałem nieletnich na terenie gminy Opatów (w 2012 r. 12 czynów karalnych, w 2013r.13 czynów karalnych w 2014r. 6 czynów karalnych). Zmniejszenie liczby ujawnionych czynów karalnych popełnianych przez nieletnich budzi optymizm. Należy przypuszczać, że wpływ na tę sytuację mają m.in.

realizowane przez KPP oraz inne instytucje programy profilaktyczne podwyższające świadomość dzieci i młodzieży.

Działania wspomagające rodzinę realizują wykwalifikowane kadry pracowników jednostek pomocowych takich jak m.in. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Formami wsparcia są m.in. warsztaty, programy profilaktyczno-edukacyjne, szkolenia których adresatami są dzieci, młodzież, nauczyciele oraz rodzice. Udzielana jest pomoc w zakresie wspomagania rozwoju dziecka, zapobiegania i przezwycięzania trudności szkolnych, wyboru kierunku kształcenia, planowania kariery, wspomagania wychowawczej roli rodziny, wspomagania wychowawczej i edukacyjnej funkcji szkoły, wsparcia w zakresie relacji rodzinnych i rówieśniczych, asertywności, radzenia sobie ze stresem, profilaktyki uzależnień.

Rodziny niezaradne w zakresie opieki i wychowania otrzymują także wsparcie w ramach szeregu programów profilaktycznych wdrażanych w szkołach i środowisku lokalnym, organizowanych przez wykwalifikowane kadry.

Duże znaczenie ma organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży m.in. koła zainteresowań, zajęcia sportowe w ramach Szkolnych Klubów Sportowych, zajęcia podczas ferii zimowych i wakacji, zajęcia na basenie, zajęcia w zespołach muzyczno – artystycznych. Ten kierunek działań winien być kontynuowany, a oferta wzbogacana zwłaszcza w ujęciu możliwości rodzinnego spędzania czasu.

Wszelka pomoc w przypadkach bezradności powinna zmierzać do udzielenia rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umocnieniu własnych postaw rodzicielskich. Warunkiem powodzenia jest możliwie jak najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz stosowanie działań profilaktyczno – ochronnych. Pomoc materialna w postaci różnych zasiłków pieniężnych realizowanych z budżetu państwa oraz budżetu samorządowego ma za zadanie wspieranie budżetów rodzin w celu zapewnienia godziwych warunków bytowych. Zróżnicowane muszą być natomiast działania w zależności od stopnia niezaradności rodziny i podejmowanej współpracy i aktywności własnej.

4.5. Problem starzenia się społeczeństwa.

Osoby starsze (obok osób bezrobotnych, niepełnosprawnych, rodzin wielodzietnych) są jedną z grup osób znajdujących się w kręgu zainteresowania pomocy społecznej. Osoby w późnej starości mają większe potrzeby w zakresie opieki społecznej.

Dotyczy to nie tylko pomocy medycznej, ale także pomocy w zakresie usług oraz pomocy materialnej.

Jesteśmy społeczeństwem coraz bardziej starzejącym się, proporcje osób starych wobec młodszych pokoleń zmieniają się w ten sposób, który oznacza, że osoby starsze będą stanowić coraz licześniejszą grupę klientów pomocy społecznej.

Na poziomie gminy sytuacje życiową osób w starszym wieku rozpoznają i rozpatrują pracownicy pomocy społecznej. Pod szczególną pieczęą znajdują się osoby po 80-tym roku życia, których na terenie MiG Opatów zamieszkuje 615 osób (290 osób w mieście i 325 na wsi). O wsparciu dla osób starszych w ramach systemu pomocy społecznej można mówić w 2 aspektach:

- pomocy środowiskowej (w m-cu zamieszkania)
- pomocy instytucjonalnej (zapewnienie całkowitej opieki w DPS)

Do zadań gminy zdefiniowanych w ustawie o pomocy społecznej należy zapewnienie pomocy finansowej /z zachowaniem kryteriów dochodowych i innych/. Posiadanie przez osoby starsze uprawnień do własnych świadczeń nie zawsze gwarantuje osobom starszym pewność finansową. Osoby starsze nie zawsze mogą też liczyć na pomoc rodzin. Przeciwnie - często to ich świadczenia stanowią jedyne pewne źródło dochodu rodzin.

Formą pomocy skierowaną wyłącznie dla osób starszych pozbawionych opieki jest pomoc w formie usług opiekuńczych.

Tabela Nr 22 Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych w latach 2012-2015

Rok	Liczba osób objętych	Kwota wydatkowana na usługi	Ilość opiekunek domowych
2012	16	60977	2
2013	12	53445	2
2014	13	55806	2
2015	15	56476	2

Źródło: materiały sprawozdawcze OPS w Opatowie

Właściwa realizacja zadań opiekuńczych daje możliwość pozostawania osoby we własnym środowisku. Alternatywą jest pomoc instytucjonalna –uzasadniona w przypadkach podyktowanych stanem zdrowia tj. Schroniska, Domy Pomocy Społecznej, Zakłady Opiekuńczo-Lecznicze czy też pośrednio - domy dziennego pobytu.

Możliwość dodatkowego wsparcia finansowego osób starszych stwarza Państwowy Fundusz Kombatantów z którego pochodzą środki finansowe na pomoc społeczną dla kombatantów i innych osób uprawnionych. Realizacja tych zadań pozostaje w gestii Urzędu Do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych w Warszawie. Najistotniejsze potrzeby socjalne kombatantów są uwzględniane. Pomoc kombatantom i osobom uprawnionym odbywa się także w ramach środków własnych gminy w zależności od zaistniałych potrzeb tj. pomoc finansowa, pomoc rzeczowa, pomoc usługowa.

Zmiany w strukturze demograficznej pociągną za sobą wiele konsekwencji oraz wymuszą szereg działań zarówno dla najstarszej grupy jak i dla reszty społeczeństwa. Stawia to konkretne wymagania dla systemu zabezpieczenia społecznego na najbliższą przyszłość. Koniecznością jest zwiększenie zadań w opiece doraźnej i długoterminowej nad osobami niesamodzielnymi. Na terenie Gminy (i powiatu) brak placówki opieki stacjonarnej np. ZOL czy Ośrodek Wsparcia Dziennego. Wachlarz działań na rzecz osób starszych należy nieustannie poszerzać wychodząc naprzeciw rosnącym i zmieniającym się potrzebom. Do corocznej tradycji należy już organizowane Spotkanie Wigilijne dla osób starszych, samotnych, niepełnosprawnych (od 10 lat).

Należy także rozważyć przygotowanie oferty dla osób starszych, które chcą i mogą pozostać aktywne i nadal wykorzystywać własny potencjał oraz oferty dla osób starszych dotyczące zagospodarowania ich czasu wolnego. Alternatywą są m.in. „Uniwersytety Trzeciego Wieku”. Osoby uczęszczające na zajęcia mogą dzielić się swoją wiedzą i doświadczeniem oraz zdobywać nowe wiadomości. UTW działa w Opatowie od 2011, a zajęcia prowadzone są w 4 sekcjach zainteresowań: kulturalno- literackiej, rękodzieła artystycznego, nordic walking oraz historii regionalnej. Osoby starsze winny także być postrzegane w kategorii kapitału ludzkiego z racji posiadanego doświadczenia i wiedzy. Ten potencjał może i powinien być wykorzystany, w tym na działania samopomocowe.

Zadaniem samorządu jest także animacja działań na rzecz integracji międzypokoleniowej. Kroki te jednocześnie zapobiegają izolacji społecznej i wykluczeniu osób starszych.

4.6. Alkoholizm.

Jednym z najczęstszych i najbardziej rozpowszechnionych problemów w Polsce, przynoszących ogromne straty w życiu osobistym, rodzinnym oraz społecznym jest uzależnienie od alkoholu. Zjawisko to stwarza problem złożony i trudny do przezwyciężenia dla wielu mieszkańców i nie zależy od płci, wieku ani poziomu wykształcenia. Jego rozmiar i niszczycielskie działanie daje się zaobserwować wśród klientów pomocy społecznej. Z uwagi na występujący w rodzinie alkoholizm udzielono pomocy w 2012 r. dla 68 rodzin, w 2013r. dla 59 rodzin, w 2014r. dla 88 rodzin i w 2015r. 80 rodzin. Szczęólnego znaczenia w tych rodzinach nabiera wzorec picia alkoholu i niekorzystny wpływ rozbieżności między zachowaniami rodziców a wymaganiami stawianymi wobec dziecka, co do spożywania alkoholu, brak kontroli ze strony rodziców i stosowanie niewłaściwych metod wychowawczych.

W wielu środowiskach daje się zauważyć zjawisko „dziedziczenia” alkoholizmu. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych pomocy społecznej jest bardzo skomplikowany, ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, bieda, problemy wychowawcze i zdrowotne. Alkoholizm to często przyczyna interwencji sądu w sprawy opiekuńczo – wychowawcze. Praca z tak zaburzonymi klientami jest bardzo trudna, długotrwała i często skazana na niepowodzenie. Nie jest możliwe precyzyjne określenie liczby osób, które nadużywają alkoholu, są uzależnione, współuzależnione, a także wszystkich tego konsekwencji. Osoby dotknięte chorobą alkoholową mogą liczyć na pomoc specjalistów. Na terenie Opatowa funkcjonuje Poradnia Leczenia Uzależnień, w której zarejestrowanych było w 2015r. 60 pacjentów uzależnionych i 3 współuzależnionych. W Poradni przyjmują specjaliści Terapii Uzależnień oraz psycholog i psychiatra. W ramach poradni prowadzone są spotkania indywidualnie dla osób uzależnionych. Celem terapii jest nie tylko zaakceptowanie przez pacjenta swojego uzależnienia od alkoholu, nauczenie zachowania abstynencji, rozpoznawania sygnałów nawrotów i unikania sytuacji sprzyjających nawrotom. Ważnym celem jest też nauka rozwiązywania problemów bez pomocy alkoholu, umiejętności znajdowania oparcia w sobie i innych, ogólne zdrowienie i nauka osiągnięcia satysfakcji z życia.

Z roku na rok prowadzone są sprawy o leczenie odwykowe.

Tabela Nr 23 Wnioski o leczenie odwykowe w latach 2012-2014

Rok	2012	2013	2014	2015
Liczba wniosków złożonych do sądu	18	20	11	11
Liczba wniosków do GKRPA	14	15	15	20

źródło: dane GKRPA w Opatowie

W 2014r. i 2015r. zmniejszyła się liczba wniosków o przebadanie przez zespół biegłych i wskazanie zakładu leczniczego kierowanych do gminnej komisji. Powodem było kierowanie takich wniosków przez kuratorów zawodowych i społecznych, prokuraturę rejonową bezpośrednio do sądu. Liczba skompletowanych wniosków w sprawie leczenia odwykowego nie jest tożsama z liczbą osób podejmujących leczenie. W znacznej mierze zależy ona od stopnia uświadomienia sobie problemu alkoholowego.

Na rozwój problemów alkoholowych może mieć wpływ rynek napojów alkoholowych.

Na terenie gminy w 2014r. działało 31 punktów handlowych posiadających zezwolenie na sprzedaż alkoholu oraz 7 punktów gastronomicznych mających zezwolenie na sprzedaż i spożywanie napojów alkoholowych. Większość z nich stanowią lokale z napojami przeznaczonymi do spożycia poza miejscem sprzedaży. GKRPA przeprowadziła w 2014r. 12 kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy oraz organizowała szkolenia dla sprzedawców napojów alkoholowych.

Do wytrzeźwienia zatrzymano w Policyjnej Izbie Zatrzymań KPP w Opatowie odpowiednio: w 2012r. – 53 osoby (w 2012 funkcjonowała także Izba Wytrzeźwień w Ostrowcu Św. gdzie odwożono osoby nietrzeźwe), w 2013r. – 72 osoby, w 2014r. – 64 osoby. Bardzo niepokojącym zjawiskiem jest wzrost spożycia alkoholu wśród kobiet w tym wśród kobiet-matek. Zjawisko takie obserwowane jest przez pracowników socjalnych wśród podopiecznych Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatowie. Nadużywanie alkoholu w miejscach publicznych jest także podłożem wielu zachowań agresywnych, czynów chuligańskich i wandalizmu. Dane KPP w Opatowie pokazują liczbę represjonowanych sprawców wykroczeń, którzy spożywali alkohol w miejscach objętych zakazem. W 2012r. – 568 osób, w 2013r. – 561 osób, w 2014r. – 570 osób.

Mimo podejmowanych działań prewencyjnych zjawisko spożywania alkoholu w miejscach publicznych na terenie gminy utrzymuje się na stałym wysokim poziomie.

Problemem są także nietrzeźwi kierowcy. KPP w Opatowie zatrzymało w latach 2012-2014 łącznie 162 kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu.

Problem uzależnień dostrzeżony został również wśród dzieci i młodzieży szkolnej - również na poziomie szkół podstawowych i gimnazjalnych, określony został jako mogący zagrozić środowisku lokalnemu.

Przeprowadzanie programów profilaktycznych, organizacja czasu wolnego, promocja zdrowego stylu życia są alternatywą dla zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży. Szczegółowe cele i zadania do realizacji służące zapobieganiu i niwelowaniu problemów związanych z nadużywaniem alkoholu nie tylko przez dorosłych, ale także młodzież zawarte są w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zadania ujęte w gminnym programie są inicjowane przez GKRPA we współpracy z placówkami oświatowymi i OPS). Na realizację gminnych programów wykorzystywane są środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Nie mogą one być wykorzystane na inne zadania nie mające merytorycznego związku z programem profilaktycznym. Najważniejsze z działań profilaktycznych kierowane zarówno do dzieci jak i dorosłych to:

- 1) dofinansowanie wypoczynków letnich i zimowych /formy obozowe i nie obozowe. Z roku na rok wzrasta wysokość środków przewidzianych na realizację tego zadania.
- 2) dofinansowanie różnych form rozgrywek sportowych, zajęć sportowych, zajęć opiekuńczo-wychowawczych, festynów, zajęć w świetlicach środowiskowych miejskich oraz w świetlicach wiejskich /kwoty w zależności od wnioskowanego zapotrzebowania, w tym doposażenie/
- 3) dofinansowanie lub finansowanie spektakli profilaktycznych, debat szkolnych, konkursów, warsztatów dla uczniów i rodziców i innych działań.
- 4) zakup materiałów profilaktycznych kampanii społecznej, literatury fachowej
- 5) prowadzenie badań ankietowych
- 6) prowadzenie czynności prowadzących do nałożenia obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu

Z inicjatywy Gminnej Komisji został utworzony i funkcjonuje od 2005r. Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych od Alkoholu i Członków ich Rodzin , który jest dostępny dla osób zainteresowanych w siedzibie UMiG Opatów w poniedziałki (3godz.) i czwartki (2godz.). W 2013r. Punkt poszerzył swoją ofertę o wsparcie dla osób doznających przemocy.

Nadużywanie alkoholu bardzo często wynika z nieumiejętności radzenia sobie

w sytuacjach, jakie niesie życie, w ostateczności prowadzi do fizycznego i psychicznego wyniszczenia jednostki. Alkoholizm powoduje zazwyczaj rozbitcie rodziny, zachowania zaszeregowane jako współzależnienie, rozluźnienie więzów społecznych, zawodowych, zmniejszenie dyscypliny i jakości pracy. Bardzo często skutkuje stosowaniem przemocy fizycznej. Wielu klientów pomocy społecznej i adresatów działań pomocowych to osoby dotknięte chorobą alkoholową bądź osoby pochodzące z rodzin z tym problemem.

4.7. Przemoc w rodzinie.

Przemoc może być zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, bez wątplenia należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Odnotowywana przemoc dotyczy przemocy fizycznej, psychicznej, ekonomicznej, współwystępuje ze skłonnością do nadużywania alkoholu, negatywnymi relacjami małżeńskimi, problemami wychowawczymi z dziećmi, niezaradność życiową i niewydolnością wychowawczą. Podejmując działania mające na celu zatrzymanie przemocy bezwzględnie należy zainteresować się sytuacją dzieci. Ich bezpieczeństwo i ochrona przed przemocą jest najwyższym priorytetem. Z własnego rozeznania i diagnozy środowiska lokalnego prowadzonego przez Ośrodek Pomocy Społecznej dostępne są informacje o osobach i rodzinach w których występuje przemoc. Osoby niechętnie ujawniają problem tej natury, dlatego rzeczywistość nie jest zbieżna z obserwowanymi realiami, a rozmiar zjawiska jest znacznie większy niż pokazują statystyki. Właściwie prowadzona profilaktyka oraz poradnictwo, a głównie praca socjalna z rodzinami zmniejszają rozmiary zjawiska nie eliminują jednak problemu, a tym samym konieczności uruchamiania procedur.

Narzędziem służącym do wszczęcia postępowania w przypadku stwierdzenia przemocy jest *Niebieska Karta*. Może ona być wykorzystywana przez pracowników socjalnych, policję, przedstawicieli oświaty, sądownictwa, służby zdrowia. Dla przykładu KPP Opatów w latach 2012-2014 sporządziła 98 Niebieskich Kart w związku ze stosowaną przemocą (37 NK w 2012r. , 34 NK w 2013r. i 27 NK w 2014r.).

Łączenie kompetencji wielu służb nie tylko podnosi skuteczność udzielanej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, ale także daje możliwość szybkiego zareagowania i objęcia rodziny kompleksową pomocą i ochroną, do czasu rozwiązania problemu. W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania

i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie został opracowany Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2013-2017 oraz powołany został do istnienia (od czerwca 2013r.) Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Zespół liczy 12 osób – przedstawiciele instytucji działających na płaszczyźnie społecznej. W okresie od września 2013r. do grudnia 2015r. do zespołu wpłynęło 102 NK. Odbyło się 25 posiedzeń zespołu i 44 grupy robocze. W ramach prac zespołu powstają plany pomocy rodzinie. W sytuacjach tego wymagających kierowane są zawiadomienia do Prokuratury o znęcanie się. Na terenie gminy i powiatu nie działa Ośrodek Interwencji Kryzysowej. W celu zabezpieczenia powstałych potrzeb gmina Opatów zawarła porozumienie o współpracy z placówką w Kielcach.

Osoby doznające przemocy mają możliwość szukania fachowej pomocy w działającym od 20/12/2004 Powiatowym Punkcie Konsultacyjnym dla Ofiar Przestępstw i Przemocy w Opatowie oraz w Punkcie Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych od Alkoholu i Członków Ich Rodzin (w ramach środków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych).

Ze względu na duży procent nietrzeźwych sprawców przemocy, ale także częste różne rodzaje przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym zaistniała konieczność wprowadzenia procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie także do działań gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Szeroki wachlarz działań profilaktycznych podejmowanych przez komisję (jak w rozdziale nt. alkoholizmu) ma za zadanie zwracać uwagę także na kwestie przemocy. Zrealizowane zostały m.in. programy edukacyjne i profilaktyczne, warsztaty dla uczniów, rodziców i nauczycieli: „Pokonać złość” (dla uczniów gimnazjum), „Zrozumieć agresję” (dla uczniów kl. IV-VI szkoły podstawowej), „terapia Miłością” –(program biblioterapeutyczny).

Powołane procedury do walki z przemocą spełniają ważną rolę. W przypadku kwestii przemocy dużego znaczenia nabierają relacje interpersonalne, zindywidualizowane podejście do każdej osoby. Przemoc niestety nadal jest postrzegana w kategoriach tematu wstydliwego. Wyrwanie się z kręgu przemocy, głośne przyznanie się do problemu, postawienie pierwszego kroku a potem kolejnych wymaga obecności, towarzyszenia i wsparcia. Swoją wielką rolę mają tu do spełnienia pracownicy socjalni.

4.8. Inne problemy społeczne.

4.8.1 Narkomania

Na terenie gminy brak jest diagnozy rozpowszechniania zjawiska narkomanii i problemów narkotykowych. Uwzględniając ogólną sytuację na terenie województwa i kraju nie należy bagatelizować zagrożenia. Z informacji uzyskanych z KPP Opatów wynika, iż z każdym rokiem wzrasta liczba ujawnionych przestępstw narkotykowych, co świadczy o tym, że problem ten na terenie gminy Opatów występuje. W latach 2012-2014 przeprowadzono postępowania o przestępstwa z Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w ilości 5, 6 i 7 w poszczególnych latach. Z posiadanych nieoficjalnych informacji ze środowisk objętych pracą socjalną lub pomocą społeczną wynika, iż młodzież z niektórych rodzin miała kontakt z „nieznanymi” substancjami bądź narkotykami. Ponadto problem narkomanii został odnotowany przez mieszkańców Opatowa, w tym grupę młodzieży 13-16 lat (31/100 ankietowanych młodych osób). Działania profilaktyczne i edukacyjne służb i placówek oświatowych uwzględniają ten temat. Dla realizacji zadań z zakresu narkomanii Gmina Opatów opracowuje i realizuje Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii.

4.8.2. Bezdomność.

Bezdomność jest najbardziej skrajną formą wykluczenia społecznego, współwystępuje z takimi zjawiskami jak choroby psychiczne, niepełnosprawność, brak pracy, przestępczość itp. Na terenie gminy Opatów bezdomność nie stanowi problemu. Indywidualne przypadki są zdiagnozowane. Gmina wykazuje także zainteresowanie osobami bezdomnymi, których jest ostatnim miejscem zameldowania, a obecnie przebywającymi w różnych miejscach kraju. Refundowane są koszty schronienia, posiłek i udzielana pomoc finansowa. Ważny jest także udział 2 schronisk (w Lipowej i w Wąworkowie) w rozwiązywaniu problemu braku schronienia. Zwłaszcza schronisko w Wąworkowie zapewnia pomoc potrzebującym z różnych stron z wykorzystaniem wszystkich miejsc jakimi dysponuje. Prowadzona jest współpraca w oparciu o podpisywane porozumienia ze Schroniskami, w zależności od powstałych potrzeb (głównie okres jesienno-zimowy, gdzie nie tylko bezdomność, ale złe warunki mieszkaniowe utrudniają przetrwanie zimy). Pojedyncze osoby z terenu Opatowa zamieszkiwały w Schronisku w Wąworkowie oraz

w Schroniskach „Domy Wspólnoty Chleb Życia” w Jankowicach i Zochcinie. Wieloaspektowość tego problemu wymaga gotowości do podjęcia stosownych działań w sytuacjach tego wymagających. Jednocześnie nie należy pominąć problemu związanego z zagrożeniem bezdomnością. Do przyczyn zagrożenia bezdomnością należą - czynniki ekonomiczne powodujące utratę mieszkania (zadłużenie mieszkania, wymeldowanie, eksmisja itp.) – czynniki rodzinne (przemoc, rozwody itp.). Częściowym rozwiązaniem problemów związanych z utrzymaniem mieszkań jest realizacja ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych. Dodatek mieszkaniowy jest podstawową formą przeznaczoną na dofinansowanie części wydatków mieszkaniowych. Mogą go otrzymać osoby legitymujące się tytułem prawnym do lokalu przy jednoczesnym spełnianiu kryteriów dochodowych oraz powierzchniowych. Zadanie to realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej. Jest to zadanie w całości finansowane ze środków własnych gminy. Bezsprzecznie należy położyć większy nacisk na działania zapobiegające bezdomności, ponieważ będą one bardziej skuteczne niż zmuśny i długotrwały proces wyprowadzania osoby z bezdomności.

Odrębną kwestią wymagającą interwencji jednostek samorządu lokalnego w kwestii zabezpieczenia miejsca pobytu oraz innych obszarów funkcjonowania, w najbliższej perspektywie może okazać się pomoc cudzoziemcom, którzy znajdują się na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Sytuacja polityczna w Europie i na świecie oraz konflikty zbrojne wskazują na dużą liczbę cudzoziemców, którzy uzyskają status uchodźcy. Wspieranie procesu integracji cudzoziemców, w ujęciu całych rodzin, będzie wymagało wysiłków wielu służb.

4.8.3. Mniejszość romska.

Romowie są grupą zróżnicowaną ekonomicznie w skali kraju. Środowisko romskie na terenie Opatowa jest szczegółowo rozeznane (bieżąca praca socjalna pracowników OPS). Na terenie Opatowa obecnie zlokalizowanych jest 13 rodzin romskich liczących 29 osób w rodzinach (gospodarstwa domowe wieloosobowe i jednoosobowe). Najmłodszy członek społeczności ma 8 lat i ur. się w 2007r. Osób poniżej 18 roku życia jest 8 (wszystkie kontynuują naukę). Należy dodać, że liczba ta jest zmienna, wpływ na nią mają relacje wewnątrzrodzinne, konflikty z prawem skutkujące pobytami w zakładach

karnych itp.). Obecnie 2 osoby nie zamieszkują w lokalach mieszkalnych w których posiadają zameldowanie, nie przebywają obecnie na terenie gminy, w OPS brak informacji o miejscu pobytu. Ponadto 3 dzieci romskich (poprzednie związki z Romami) wychowywanych jest przez Polki. Wszystkie rodziny są w zainteresowaniu pomocy społecznej, korzystają z różnych form pomocy (finansowej i niefinansowej). W zatrudnieniu są tylko 3 osoby ze środowiska, przy czym są to Polacy, członkowie rodzin. 10 osób posiada status osoby bezrobotnej. Dzięki temu posiadają także uprawnienia do świadczeń zdrowotnych. Z posiadanego rozeznania wynika, iż Romowie są osobami z niskim wykształceniem (podstawowe lub zawodowe), nie posiadają specjalistycznych umiejętności zawodowych, nie mają doświadczenia zawodowego, nie potrafią poruszać się na rynku pracy. Te kwestie determinują przede wszystkim trudności w znalezieniu zatrudnienia. Romowie korzystają z różnych form wsparcia społecznego (na terenie Opatowa poza pomocą społeczną również środki finansowe na realizację programu na rzecz społeczności romskiej od 2004r. do 2013 - realizacja projektu „Wyrównywanie szans Romów opatowskich w zakresie pełnego udziału w zintegrowanym społeczeństwie obywatelskim”. W tym okresie działania w zakresie poprawy warunków socjalno-bytowych, edukacji dzieci i dorosłych, edukacji muzycznej, aktywizacji zawodowej, integracji, promocji kultury romskiej, zatrudnienia asystenta edukacji dzieci romskich. Od 2014r. kontynuowane działania na rzecz tej społeczności przez gminę w ramach Programu integracji społeczności romskiej 2014-2020. Należy spodziewać się, iż w najbliższych latach wzrośnie liczba osób pochodzenia Romskiego, które mimo osiągnięcia wieku emerytalnego nie nabeżdą praw do świadczeń i nie będą miały zabezpieczenia finansowego. Dużym problemem jest problem bezrobocia w tej grupie, który związany jest z brakiem kwalifikacji i wykształcenia wśród Romów. Stąd potrzeba oddziaływań na tej płaszczyźnie oraz szczególnego nacisku na działania edukacyjne w stosunku do młodego pokolenia.

4.8.4. Osoby w konflikcie z prawem.

Z danych Sądu Rejonowego w Opatowie Wydział II Karny wynika, iż w latach 2007-2015 zostało skazanych za przestępstwa 4781 osób dorosłych, w tym 1457 osób było poprzednio w zakładach karnych, w tym 135 osób poprzednio skazanych w recydywie. Wyrok w postaci kary pozbawienia wolności staje się dla osoby skazanej oraz jej rodziny swoistym

„piętnem”. Przekłada się na sytuację materialną pozostałej rodziny. Jest balastem, który utrudnia powrót do „zdrowego” społeczeństwa, znalezienie legalnego zatrudnienia i odcięcie się od kryminogennej przeszłości. Stąd potrzeba zorganizowania wsparcia dla osób karanych i członków ich rodzin i zapobieganie w ten sposób zjawisku recydywy. Nie bez znaczenia pozostaje trudna sytuacja na rynku pracy, która ogranicza szanse na „poprawne” życie. Praca socjalna z tą kategorią klientów nabiera więc znaczenia. Konieczna jest jednak do osiągnięcia readaptacji byłych więźniów koordynacja działalności kuratorów sądowych i pracowników socjalnych. Działania podejmowane przez OPS dla osób opuszczających zakłady karne to głównie: doraźna pomoc finansowa, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych.

V. ANALIZA STRATEGICZNA SWOT

Analiza SWOT jest nieodłączną metodą zarządzania strategicznego. Jej celem jest określenie i analiza czynników pod kątem pozytywnego i negatywnego wpływu na rozwój miasta. Został w ten sposób określony potencjał rozwojowy gminy. Szanse – pozytywne zewnętrzne zjawiska i tendencje, odpowiednio wykorzystane mogą stać się impulsem do rozwoju. Zagrożenia – negatywne zewnętrzne czynniki, postrzegamy jako bariery. Mocne strony – pozytywne , wewnętrzne atuty , walory miasta. Słabe strony – negatywne wewnętrzne zjawiska ograniczają możliwości rozwoju miasta. Wszystkie one mogą mieć wpływ na realizację założonych celów strategicznych.

5.1. Mocne i słabe strony gminy opatów .

Mocne strony gminy Opatów to:	Słabe strony gminy Opatów to:
1) Sprawnie funkcjonujący samorząd oraz jego pozytywny stosunek do kwestii społecznych. 2) Dobra współpraca instytucji samorządowych i pozarządowych oraz środowiska lokalnego. 3) Dobra diagnoza środowiska 4) Opracowane programy gminne w zakresie aktywności lokalne, wspierania rodziny i pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy, alkoholizmowi, narkomanii współpracy z organizacjami pozarządowymi.	1) Niewystarczający w stosunku do potrzeb budżet gminy 2) Brak miejsc pracy. 3) Niekorzystna struktura demograficzna (wzrost udziału w populacji osób w wieku poprodukcyjnym , ujemny przyrost naturalny) 4) Wyuczona bezradność i roszczeniowość postaw beneficjentów pomocy społecznej 5) Niska aktywność społeczna osób w samoorganizowaniu się w celu rozwiązywania swoich problemów 6) Niewystarczająco rozwinięta

<p>5) Wykwalifikowana kadra instytucji społecznych na terenie gminy.</p> <p>6) Funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy Opatowie</p> <p>7) Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 8. Działalność Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych od Alkoholu i Członków ich Rodzin</p> <p>8) Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.</p> <p>9) Działalność Punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych , członków rodzin i osób dotkniętych przemocą.</p> <p>10) Dobry dostęp do placówek służby zdrowia POZ.</p> <p>11) Dobra baza placówek oświatowych</p> <p>12) Rozwinięte formy pomocy materialnej i pozamaterialnej</p> <p>13) Rozwinięte poradnictwo psychologiczne pedagogiczne (PPP, pedagodzy szkolni, PZP)</p> <p>14) Poradnictwo i doradztwo zawodowe w strukturach PUP</p> <p>15) Zatrudnieni asystenci rodziny</p> <p>16) Dobre wyposażenie informatyczne w instytucjach gminnych</p> <p>17) Dziedzictwo kulturowe, zabytki, atrakcyjność turystyczna</p>	<p>infrastruktura pomocy społecznej m.in. w zakresie miejsc noclegowych, jadłodajni, mieszkań chronionych itp.</p> <p>7) Brak budownictwa socjalnego dla potrzeb ochrony osób i rodzin w sytuacjach kryzysowych,</p> <p>8) Słabo rozwinięty system usług opieki nad osobami zależnymi w tym form instytucjonalnych (ZOL).</p> <p>9) Słabo rozwinięty system edukacji i rewalidacji dzieci i młodzieży z deficytami, niepełnosprawnej.</p> <p>10) Niedostateczna oferta bezpłatnych form rodzinnego spędzania czasu wolnego,</p> <p>11) Brak oferty kulturalnej ze szczególnym uwzględnieniem rodzin o niskich dochodach.</p> <p>12) Bariery architektoniczne w części obiektów użyteczności publicznej i bariery społeczne uniemożliwiające osobom niepełnosprawnym udział w życiu społeczności lokalnej.</p> <p>13) Słabo rozwinięty wolontariat</p> <p>14) Mała aktywność organizacji pozarządowych w sferze społecznej.</p> <p>15) Niskie dochody ludności i znaczny ich udział w pomocy społecznej.</p>
--	---

5.2. Analiza szans i zagrożeń

Szanse:	Zagrożenia:
<p>1)Możliwość skutecznego pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych (fundusze celowe, programy rządowe, inwestorzy, środki unijne)</p> <p>2) Współpraca władz samorządowych z organizacjami NGO w zakresie realizacji projektów społecznych, preferencje dla organizacji.</p> <p>3) Rosnąca świadomość zagadnień związanych z uzależnieniami.</p> <p>4) Rozwijanie usług opiekuńczych w celu wspomaganie aktywności zawodowej kobiet.</p> <p>5)Duże możliwości zdobywania wiedzy, umiejętności niezbędnych do poszukiwania</p>	<p>1) Utrzymujące się niesprzyjające tendencje demograficzne.</p> <p>2) Migracja zarobkowa młodych mieszkańców gminy.</p> <p>3) Niski poziom wynagrodzeń i wysokie koszty utrzymania.</p> <p>4) Dekretowanie kolejnych zadań na samorząd gminy bez zabezpieczenia finansowego.</p> <p>5) Słaby system ochrony zdrowia w zakresie leczenia specjalistycznego</p> <p>6) Wielopropblemowość w rodzinach korzystających z pomocy społecznej</p> <p>7) Ukrywanie zjawiska przemocy domowej,</p>

<p>pracy, przekwalifikowania oraz rozwoju zawodowego.</p> <p>6) Wyrównywanie szans rodzin z niskimi dochodami poprzez działania państwa (500+, system świadczeń rodzinnych i opiekuńczych, pomoc stypendialna).</p> <p>7) Tworzenie nowych miejsc pracy poprzez wykorzystywanie alternatywnych form zatrudnienia (zatrudnienie wspierane, ekonomia społeczna, staże, przygotowania zawodowe, prace społecznie użyteczne, prace interwencyjne itp.)</p> <p>8) Rozwój wolontariatu</p> <p>9) Integracja międzypokoleniowa np. na polu wspólnych działań kulturalnych</p> <p>10) Szeroko zakrojone działania profilaktyczne, bogata oferta na spędzania wolnego czasu</p> <p>11) Zacieśnienie współpracy samorządu z organizacjami kościelnymi na płaszczyźnie pomocy potrzebującym.</p> <p>12) Promocja gminy</p> <p>13) Dobry przepływ informacji, edukacja we wszystkich aspektach życia społecznego</p>	<p>rówieśniczej oraz problemu narkotyków i dopalaczy</p> <p>8) Niechęć mieszkańców do pracy społecznej</p> <p>9) Przenoszenie odpowiedzialności za los rodzin/osób na instytucje i służby w nich zatrudnione</p> <p>10) Różny stopień zaangażowania i wykorzystania własnych kompetencji przez instytucje działające na rzecz mieszkańców gminy.</p>
--	--

Analiza SWOT pozwala w sposób uporządkowany przedstawić te cechy gminy, które rzutują na wybór zaproponowanej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Pozwala również wyznaczyć priorytety, które będą realizowane poprzez konkretne programy.

PRIORYTETY wyodrębnione zostały przy uwzględnieniu trzech poziomów:

Profilaktyka /działania zmierzające do zmniejszenia prawdopodobieństwa wystąpienia problemu poprzez przeciwdziałanie szkodliwym warunkom, zanim będą one zdolne je wywołać.

Wczesna interwencja /zmierza do wczesnego wykrycia problemu oraz powstrzymania jego rozwoju/.

Minimalizacja szkód /ma na celu zapobieganie utrwalaniu się skutków problemu i ich ograniczanie./

Gminna strategia zakłada:

*Realizację działań profilaktycznych i edukacyjnych w celu integracji osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka

- * Minimalizowanie zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego najbardziej zagrożonych grup społecznych
- *Kreowanie świadomego i samodzielnego społeczeństwa zdolnego do rozwiązywania problemów życiowych we własnym zakresie.
- *Budowanie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

Rola pracy socjalnej i pracowników socjalnych.

Pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej dokonują systematycznej i całościowej diagnozy rodzin analizując możliwości samodzielnego przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, budują wraz z podopiecznymi plan pomocy i podejmują różne formy pracy socjalnej ukierunkowane na rozwiązanie problemów i usamodzielnienie, w tym wykorzystanie nowego narzędzia pracy socjalnej tj. kontraktu socjalnego. Ściśle współpracują z działającymi w gminie i powiecie instytucjami, organizacjami w celu lepszego rozeznania potrzeb i organizowania pomocy. Ważną formą aktywizacji społeczności lokalnej jest wspieranie i współpraca z organizacjami pozarządowymi. Pracownicy socjalni wraz z organizacjami i grupami nieformalnymi współtworzą politykę pomocy społecznej w gminie.

VI. WIZJA PRZYSZŁOŚCI-CELE STRATEGICZNE, SPOSÓB ICH REALIZACJI

Główne cele i zadania pomocy społecznej określa ustawa o pomocy społecznej, postanawiając jednocześnie, że pomoc organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie z organizacjami społecznymi, Kościołem Katolickim, innymi Kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi. kształtowanie lokalnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, przebudowa systemu pomocy społecznej wymaga określenia podstawowych wartości i celów, do których jako społeczność lokalna chcemy zmierzać.

W ramach strategii na lata 2016 - 2022 sformułowano następujące cele strategiczne:

Cel główny: Poprawa jakości życia mieszkańców gminy poprzez skuteczny system oparcia społecznego, aktywizację i zaangażowanie społeczności lokalnej.				
Cele szczegółowe: Cel szczegółowy 1. Profilaktyka, działania prozdrowotne i edukacyjne.				
Lp.	Działanie:	Realizator	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki pomiaru realizacji celów
1.1	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwój placówek wsparcia dziennego, sport, rekreację, kulturę.	Gmina, GKRPA, OOK, OKS, szkoły, biblioteka, organizacje pozarządowe i inne	- zmniejszenie zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży na rzecz pozytywnych i kreatywnych form aktywności,	- liczba realizowanych programów, projektów, skierowanych do rodzin i dzieci
1.2	Zajęcia rozwijające zainteresowania dla różnych grup wiekowych, organizacja czasu wolnego (teatr, fotografia, gra na instrumentach, taniec itp.)	Gmina, OOK, biblioteka, społeczność lokalna, organizacje pozarządowe i inne	-poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców gminy	- liczba zorganizowanych zajęć, imprez, wyjazdów, - liczba osób biorących w nich udział,
1.3	Organizacja wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci z rodzin ubogich i dysfunkcyjnych	Gmina, GKRPA, OPS, OOK, OKS, szkoły, organizacje pozarządowe i inne	- wzrost aktywności fizycznej mieszkańców gminy,	- liczba dzieci korzystających z wypoczynku (akcje wyjazdowe i stacjonarne)
1.4	Stworzenie oferty wspólnego spędzania czasu dla rodzin	Gmina, GKRPA, OOK, OKS, szkoły, organizacje pozarządowe i inne	- poprawa relacji wewnątrzrodzinnych, - integracja międzypokoleniowa,	- liczba organizatorów wypoczynku,
1.5	Realizacja programów terapeutycznych, psychoedukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży, rodziców	Gmina, GKRPA, PPP, OOK, OKS, szkoły (w tym pedagodzy szkolni), organizacje pozarządowe i inne	- wzmacnianie pozytywnej rywalizacji,	- liczba liderów/animatorów zaangażowanych w organizację zajęć,
1.6	Udostępnianie i rozwój bazy rekreacyjno-sportowej. Wykorzystanie potencjału turystycznego regionu. Zwiększenie	Gmina, OOK, OKS, szkoły, OSP - świetlice wiejskie.	- wzmacnianie postawy	- liczba imprez, pikników,

	możliwości dostępu do instytucji kultury, infrastruktury sportowej		świadomego rodzicielstwa,	kampanii,
1.7	Rozbudzanie aspiracji edukacyjnych młodzieży. Ścieżki rozwoju dla uczniów wyróżniających się.	Gmina, szkoły, PPP	- wzrost świadomości mieszkańców dotyczącej uzależnień,	- ilość naprawionych chodników, wydzielonych poboczy drogowych,
1.8	Działania w zakresie diagnozowania potrzeb dzieci i młodzieży zagrożonych marginalizacją	Gmina, szkoły, PPP, KPP, OPS	- zmniejszenie liczby uzależnień,	- ilość osób zatrzymanych pod wpływem alkoholu
1.9	Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży w zakresie zdrowia fizycznego i higieny psychicznej oraz promocja zdrowego trybu życia i zdrowego odżywiania	Gmina, GKRPA, OKS, szkoły, służba zdrowia (poz, higiena szkolna), organizacje pozarządowe i inne	- nabycie umiejętności dokonywania konstruktywnych wyborów służących bezpieczeństwu i rozwojowi,	
1.10	Profilaktyka uzależnień. Realizacja szkoleń.	Gmina, GKRPA, Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin, szkoły, służba zdrowia	- większa liczba wydarzeń lokalnych przeznaczonych dla rodzin,	
1.11	Działania prewencyjne w społeczności lokalnej na rzecz zwalczania przestępczości (edukacja, patrole policyjne, patrole straży miejskiej).	Gmina, KPP, Straż Miejska	- poprawa bezpieczeństwa publicznego w gminie, ograniczenie przestępczości	
1.12	Minimalizowanie czynników zagrażających życiu i zdrowiu mieszkańców (wydzielone pobocza drogowe, oświetlenie ulic, naprawa chodników, działania wobec bezpańskich psów, ochrona przed osobami agresywnymi, nietrzeźwymi itp.) kryminogennym (zapewnienie oświetlenia ulic).	Gmina, KPP, Straż Miejska	- poprawa infrastruktury	

Cel szczegółowy 2. Aktywizacja mieszkańców gminy, ze szczególnym uwzględnieniem osób biernych zawodowo i przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu				
2.1	Promocja tworzenia grup społecznych, organizacji, stowarzyszeń	Gmina, OOK, społeczność lokalna (rady sołeckie, rady osiedlowe) organizacje pozarządowe i inne.	- powstanie nowych grup społecznych różnego rodzaju, - wzrost aktywności w życiu społecznym , kulturalnym	- liczba osób biorących udział w programach i projektach skierowanych do osób bezrobotnych,
2.2	Wspieranie i promowanie inicjatyw lokalnych oraz liderów/twórców lokalnej społeczności. Promocja potencjału ludzkiego.	Gmina, OOK, społeczność lokalna (rady sołeckie, rady osiedlowe) organizacje pozarządowe i inne	- pożyteczne zagospodarowanie czasu wolnego, - propagowanie pozytywnych wzorców	- liczba osób zatrudnionych , w tym w ramach prac interwencyjnych, prac społecznie użytecznych, staży itp.
2.3	Tworzenie grup samopomocowych, wolontariatu,	Gmina, OOK, OPS, szkoły, społeczność lokalna (rady sołeckie, rady osiedlowe) organizacje pozarządowe i inne	- wzajemna pomoc środowiskowa - wzrost poczucia sprawstwa	- liczba osób objętych pomocą z tytułu bezrobocia,
2.4	Pobudzanie aktywności życiowej bezrobotnych mieszkańców gminy poprzez prace socjalną	OPS	- zdobycie umiejętności poszukiwania pracy, - podjęcie zatrudnienia na umowę o prace, staż, przygotowanie zawodowe, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne,	- liczba świadczeń przyznanych i wypłaconych z tytułu bezrobocia, - liczba osób , które rozpoczęły własną działalność,
2.5	Mobilizowanie klientów pomocy społecznej do poszukiwania zatrudnienia i usamodzielnienia w wykorzystaniem kontraktów socjalnych	OPS, PUP		- liczba zawartych kontraktów socjalnych , - liczba powstałych grup społecznych/ samopomocowych,
2.6	Promowanie instrumentów rynku pracy, projektów dla osób bezrobotnych	Gmina, OPS, PUP, organizacje pozarządowe	- podjęcie pracy dorywczej - podniesienie kwalifikacji, zdobycie doświadczenia,	- liczba działających wolontariuszy, - liczba podjętych inicjatyw lokalnych,
2.7	Organizowanie zatrudnienia dla osób z grup szczególnego ryzyka i pomoc w wychodzeniu z bezrobocia	Gmina, OPS, PUP, organizacje pozarządowe	-zwiększenie poczucie bezpieczeństwa oraz poczucia własnej wartości	- liczba zorganizowanych szkoleń, kampanii, warsztatów,
2.8	Organizowanie szkoleń przygotowujących merytorycznie do samozatrudnienia i szkoleń zawodowych	Gmina, OPS, PUP, organizacje pozarządowe	- wzrost samodzielności	

2.9	Współpraca między instytucjami działającymi na rzecz osób bezrobotnych.	Gmina, OPS, PUP, potencjalni pracodawcy	życiowej i odpowiedzialności za rodzinę,	- liczba osób biorących w nich udział, - liczba osób korzystających z poradnictwa
2.10	Doradztwo zawodowe w szkołach, pomoc w wyborze kierunku kształcenia	Szkoły, PPP, PUP	- zmniejszenie częstotliwości korzystania z pomocy społecznej, -poprawa sytuacji materialnej, -zmniejszenie konfliktów wewnątrzrodzinnych	
Cel szczegółowy 3. Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych, niesamodzielnych.				
3.1	Dalsza likwidacja barier architektonicznych i w komunikowaniu się.	Gmina, właściciele lokali prywatnych użyteczności publicznej i inni	-Poszerzenie dostępu osób niepełnosprawnych do życia społecznego ,	- liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą finansową
3.2	Tworzenie klimatu społecznej akceptacji dla osób niepełnosprawnych, w tym ze schorzeniami psychicznymi	Gmin, OPS, OOK, służba zdrowia, organizacje pozarządowe, społeczność lokalna i inni	- większa samodzielność i niezależność osób niepełnosprawnych, samotnych,	- liczba osób objętych pomocą usługową, - liczba osób objętych pomocą pielęgniarską, - liczba osób zależnych pozostających pod opieką członka rodziny,
3.3	Zapewnienie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.	OPS, osoby prywatne, rodzina	- upowszechnienie wizerunku osób niesamodzielnych jako pełnoprawnych członków społeczności lokalnej,	- liczba uczestników SDS - liczba osób skierowanych do DPS, - liczba osób przyjętych do ZOL,
3.4	Poprawa jakości oraz rozwój świadczonych usług (m.in. dowóz posiłków do osób samotnych, chorych, niepełnosprawnych)	OPS, osoby prywatne, wolontariat, służba zdrowia (opieka pielęgniarska środowiskowa i długoterminowa), organizacje pozarządowe i inne	- stworzenie możliwości funkcjonowania we własnym środowisku zamieszkania,	- liczba dzieci uczących się w szkołach specjalnych i dowożonych do placówek przez gminę, - liczba zlikwidowanych
3.5	Rozwój środowiskowych form wsparcia dla osób niepełnosprawnych/niesamodzielnych (ŚDS, ZOL)	Gmina, OPS, ŚDS, służba zdrowia, organizacje pozarządowe i inne	- poprawa jakości życia osób zależnych,	
3.6	Poprawa dostępności do zaopatrzenia w	Służba zdrowia, OPS, organizacje		

	sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.	pozarządowe, PCPR, podmioty prywatne i inne	- edukacja członków rodzin na temat funkcjonowania i pomocy osobom niepełnosprawnym, - zwiększenie zatrudnienia osób poprzez zaangażowanie w pomoc osobom zależnym,	barier, - liczba przeprowadzonych kampanii, -liczba zaangażowanych opiekunek, - liczba współpracujących organizacji
3.7	Poprawa dostępności do opieki lekarsko-pielęgniarskiej , w tym z uwzględnieniem charakteru niepełnosprawności i potrzeb środowiskowych	Służba zdrowia	- zwiększenie zatrudnienia osób poprzez zaangażowanie w pomoc osobom zależnym, - powstanie placówki typu ZOL,	pozarządowych- - liczba zleconych zadań, - liczba udzielonych porad, - liczba odnotowanych wizyt pielęgniarskich/ lekarskich,
3.8	Wsparcie i edukacja rodzin osób chorych. Poradnictwo specjalistyczne wobec problemów wynikających z niepełnosprawności.	Służba zdrowia, OPS	- wyrównywanie deficytów dla lepszego funkcjonowania w środowisku	- liczba zatrudnionej kadry medycznej - liczba przeprowadzonych zajęć korekcyjnych i objętych nimi dzieci, - liczba osób , które uzyskały sprzęt ortopedyczny, rehabilitacyjny,
3.9	Zwiększenie zakresu rehabilitacji leczniczej	Gmina, służba zdrowia, prywatne podmioty lecznicze		
3.10	Organizacja zajęć korekcyjno-wyrównawczych dla dzieci z dysfunkcjami rozwoju	Szkoły, PPP, OPS		
3.11	Poszerzenie oferty usług medycznych w zakresie opieki lekarskiej specjalistycznej	Gmina, prywatne podmioty lecznicze		
3.12	Wykorzystanie rozwiązań w postaci zlecenia przez gminę wykonywania usług opiekuńczych innym podmiotom.	OPS, osoby prywatne, wolontariat, organizacje pozarządowe, prywatne podmioty gospodarcze i inne		
Cel szczegółowy 4. Działania wspomagające/interwencyjne wobec rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.				
4.1	Zapewnienie środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych. Pomoc finansowa i niefinansowa, w tym działania partnerskie (m.in. żywność z BŻ)	OPS, Gmina, organizacje pozarządowe i inne	- zaspokojenie podstawowych potrzeb członków rodzin, - minimalizowanie dysproporcji środowiskowych	-liczba osób korzystających z pomocy społecznej, - liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych

			m.in. wśród dzieci i młodzieży, - poprawa sytuacji materialnej rodzin, - większa świadomości w zakresie poszukiwania pomocy i dostępnych jej formach, - wzrost poczucia bezpieczeństwa, - poprawa warunków mieszkaniowych,	- liczba osób korzystających z funduszu alimentacyjnego, - liczba dzieci/osób objętych dożywianiem, - liczba osób/rodzin korzystających z pomocy żywnościowej, - liczba osób, którym wypłacono stypendia szkolne, - liczba osób, które otrzymały wyprawkę szkolną, - liczba spraw będących przedmiotem prac zespołu interdyscyplinarnego, - liczba założonych Niebieskich Kart, - liczba interwencji domowych, - liczba dzieci skierowanych do pieczy
4.2	Rozpowszechnianie informacji o możliwościach uzyskania pomocy oraz świadczenie pomocy w zakresie uzależnień, przemocy, pomocy prawnej itp.	Gmina, OPS, GKRPA, PZP, organizacje pozarządowe i inne		- liczba rodzin/dzieci pod opieką asystenta rodziny, liczba rodzin objętych pracą socjalną, - liczba rodzin, które otrzymały lokal socjalny, - liczba osób skierowanych do schroniska, - liczba przeprowadzonych zajęć wyrównawczych
4.3	Działania interwencyjne i pomocowe wobec osób dotkniętych przemocą i jej sprawców ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji dziecka w rodzinie.	Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, Punktu Konsultacyjny dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin, GKRPA, OPS, KPP, kuratorzy		- zmniejszenie liczby dzieci skierowanych do pieczy zastępczej, - zmniejszenie skali problemów społecznych (ubóstwo, bezdomność, przemoc)
4.4	Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz schronienie dla osób jego pozbawionych (w tym lokale socjalne, mieszkania chronione)	Gmina, OPS, organizacje pozarządowe (schroniska)		
4.5	Wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	OPS (pracownik socjalny, asystent rodziny), pedagog szkolny, kadra pedagogiczna szkół świetlic, PPP, kuratorzy		
4.6	Współpraca służb w celu przygotowania powrotu dziecka do rodziny biologicznej.	OPS (pracownik socjalny, asystent rodziny), kuratorzy, PCPR,		
4.7	Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną oraz kreowanie i upowszechnianie pozytywnych wzorców funkcjonowania rodzin.	Gmina, GKRPA, OPS, szkoły, organizacje pozarządowe i inne		

4.8	Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez dodatkowe zajęcia pozalekcyjne	Gmina, szkoły, PPP, OOK		
4.9	Wsparcie stypendialne dla uczniów z rodzin ubogich	Gmina, szkoły,		
4.10	Zapewnienie bezpieczeństwa rodzinom w sytuacjach kryzysowych.	KPP, OPS, Straż Miejska		
4.11	Działania pomocowe i interwencyjne wobec osób wykluczonych lub szczególnie zagrożonych wykluczeniem zagrożonych wykluczeniem społecznym (m.in. osoby bezdomne, osoby po konfliktach z prawem, cudzoziemcy, przedstawiciele mniejszości i inni)	Gmina, OPS, instytucje pozarządowe, PUP		
4.12	Doskonalenie jakości pracy pracowników instytucji lokalnych świadczących pomoc na rzecz społeczności poprzez doszkalcenie.	Gmina, podmioty szkoleniowe		

VII HARMONOGRAM REALIZACJI STRATEGII

Działania							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Cel szczegółowy 1 Profilaktyka, działania prozdrowotne i edukacyjne							
Działanie 1.1.	I-XII praca ciągła	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 1.2	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 1.3	I-II , VII-VIII 2 x w roku	I-II , VII-VIII	I-II , VII-VIII	I-II , VII-VIII	I-II , VII-VIII	I-II , VII-VIII	I-II , VII-VIII
Działanie 1.4	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 1.5	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 1.6	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 1.7	IX-VI	IX-VI	IX-VI	IX-VI	IX-VI	IX-VI	IX-VI
Działanie 1.8	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 1.9	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 1.10	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Cel szczegółowy 2 Aktywizacja mieszkańców gminy, ze szczególnym uwzględnieniem osób biernych zawodowo i przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu							
Działanie 2.1.	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 2.2.	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 2.3	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 2.4	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 2.5	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 2.6	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 2.7	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 2.8	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 2.9	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 2.10	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Cel szczegółowy 3 Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych, niesamodzielnych							

Działanie 3.1.	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 3.2	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 3.3	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 3.4	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 3.5	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 3.6	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 3.7	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 3.8	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 3.9	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 3.10	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 3.11	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 3.12	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Cel szczegółowy 4 Działania wspomagające/interwencyjne wobec rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.							
Działanie 4.1.	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 4.2.	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 4.3.	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 4.4.	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 4.5.	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 4.6.	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 4.7	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 4.8	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 4.9	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 4.10	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII
Działanie 4.11	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII	I-XII

IX. Wdrażanie strategii, monitoring i ewaluacja.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych będzie realizowana zgodnie z przyjętymi celami strategicznymi i celami operacyjnymi. Istotnym narzędziem wdrażania strategii będzie oddziaływanie samorządu gminy Opatów na lokalne obszary społeczne. Realizacja strategii prowadzona będzie przez Ośrodek Pomocy Społecznej, jednostki podległe gminy, instytucje i organizacje wspomniane w niniejszej Strategii w zakresie swoich kompetencji. Odbywać się będzie w oparciu o przygotowane programy i projekty, realizację zadań statutowych oraz innowacyjność i elastyczność w podejściu do postawionych problemów. Za właściwe zarządzanie i wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Opatów odpowiadają członkowie zespołu zadaniowego powołanego do tej roli przez Burmistrza Miasta i Gminy Opatów stosownym zarządzeniem, którego koordynatorem jest kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatowie. Do zadań należących do Zespołu będzie należało:

- 1) przygotowywanie okresowych sprawozdań z realizacji Strategii we współpracy z innymi instytucjami uczestniczącymi we wdrażaniu dokumentu,
- 2) dokonywanie oceny postępów realizacji strategii na podstawie sprawozdań,
- 3) monitorowanie stopnia realizacji wskaźników wytypowanych dla poszczególnych celów strategicznych.

Opracowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem „żywym” i konieczne będzie uwzględnianie zmian stosownie do uwarunkowań wewnętrznych gminy oraz uwarunkowań politycznych, społecznych, finansowych powodujących konieczność modyfikacji. Ocena realizacji odbywać się będzie w oparciu o zaproponowane wskaźniki, ale także opis jakościowy zjawisk, analizy i diagnozowanie oraz sprawozdawczość poszczególnych podmiotów współodpowiedzialnych za wdrażanie strategii. Weryfikacja odbywać się będzie w cyklach 2-letnich, chyba, że szczególne okoliczności zobligują do skrócenia tego okresu. Sporządzane będą sprawozdania z przebiegu prac, które przedstawione będą władzom samorządowym, a jednocześnie stanowić będą podstawę do dalszej pracy diagnostycznej i planistycznej.

Ewaluacja pozwoli na poprawę jakości i efektywności działań podejmowanych w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w odniesieniu do poszczególnych grup docelowych oraz najbardziej dotkliwych problemów. W wyniku ewaluacji zostaną

wyciągnięte wnioski dla lokalnej polityki społecznej oraz w zależności od potrzeb opracowane zupełnie nowe cele szczegółowe dotyczące tych aspektów życia gminy, których w dniu dzisiejszym nie da się przewidzieć.

Naczelnym celem do którego należy konsekwentnie dążyć jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy.

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.

Założone cele i działania do realizacji zawarte w niniejszej strategii rozwiązywania problemów społecznych wymagają odpowiednich źródeł finansowania. Środki finansowe pochodzić będą:

- 1) z budżetu gminy (środki własne gminy)
- 2) z budżetu państwa (dotacje, środki na realizację zadań zleconych gminie przez administrację rządową)
- 3) środki pozyskane poprzez udział w konkursach resortowych,
- 4) krajowe fundusze publiczne (np. PFRON)
- 5) środki unijne (głównie Europejski Fundusz Społeczny)
- 6) środki finansowe pochodzące ze źródeł organizacji pozarządowych zaangażowanych w realizację celów strategii
- 7) środki własne podmiotów zaangażowanych w rozwiązywanie problemów społecznych
- 8) środki pochodzące od sponsorów.

Warta podkreślenia jest w tym względzie polityka rozwoju województwa świętokrzyskiego oraz kwestie społeczne na tle innych obszarów, które mogą być finansowane w oparciu o środki unijne. Kluczowym dokumentem jest Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020. Celem RPO jest zdynamizowanie rozwoju gospodarki województwa, ale także wzrost poziomu kapitału społecznego. Wśród osi priorytetowych znalazła się m.in. oś priorytetowa 9 - Włączenie społeczne i walka z ubóstwem. Niemal 30% alokacji RPOWS 2014-2020 stanowią środki Europejskiego Funduszu Społecznego, finansujące projekty mające na celu wzrost szeroko pojętego poziomu kapitału społecznego. Wsparcie ukierunkowane będzie przede wszystkim na promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności

pracowników, jak również inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie. Znaczne środki zostaną także przeznaczone na zwiększanie szans na zatrudnienie grup marginalizowanych, wspieranie usług społecznych i różnych form pomocy dla rodzin oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprawę dostępu do dobrej jakości, niedrogich usług publicznych, opieki zdrowotnej oraz rozwój sektora ekonomii społecznej w regionie. W bieżącym roku Gmina Opatów\Ośrodek Pomocy Społecznej aplikuje już o środki finansowe na realizację zadań w ramach Osi priorytetowej 9. Włączenie społeczne i walka z ubóstwem, Działanie 9.1 Aktywna integracja zwiększająca szanse na zatrudnienie z przeznaczeniem na realizację zadań aktywizujących i pomocowych na rok 2017r.

Szansą na realizację szeroko zakrojonych zadań może być także zawieranie partnerstw między podmiotami sektora publicznego, organizacji NGO czy biznesu.

Dobłą praktyką podjętą przez Gminę Opatów jest współpraca z Instytutem Pracy i Spraw Socjalnych w Warszawie w celu opracowania i realizacji projektu „Przerwanie procesu dziedzicznego ubóstwa na obszarach zdegradowanych (Oś IV Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój „Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa”). Zakwalifikowanie projektu w konkursie Ministra Rozwoju otworzy perspektywę dla działań na rzecz osób najbardziej potrzebujących.

Tabela Nr 1 *Stopień zadowolenia mieszkańców z warunków życia w gminie Opatów*
Tabela Nr 2 *Liczba dzieci uczęszczających do placówek oświatowych, których organem prowadzącym jest gmina Opatów w latach 2012-2015*
Tabela Nr 3 *Liczba nauczycieli uczących w placówkach oświatowych Gminy Opatów*
Tabela Nr 4 *Interwencje domowe przeprowadzone przez KPP Opatów w latach 2012-2014*
Tabela Nr 5 *Powody przyznania pomocy społecznej w gminie Opatów w latach 2012-2015*
Tabela Nr 6 *Wydatkowanie budżetu na pomoc społeczną na terenie gminy Opatów w latach 2012-2015*
Tabela Nr 7 *Liczba dzieci i młodzieży objętych dożywianiem w latach 2012-2015*
Tabela Nr 8 *Liczba dzieci i młodzieży objętej pomocą stypendialną przez gminę Opatów*
Tabela Nr 9 *Wykorzystania środków na stypendia szkolne w latach 2012 – 2015*
Tabela Nr 10 *Liczba osób i koszt udzielonej pomocy w postaci wyprawki szkolnej w latach 2012 – 2015*
Tabela Nr 11 *Liczba osób bezrobotnych z terenu Miasta i Gminy Opatów w latach 2012-2015*
Tabela Nr 12 *Liczba osób bezrobotnych z terenu powiatu opatowskiego korzystających z różnych form aktywizacji w latach 2012 -2014*
Tabela Nr 13 *Różne formy zatrudnienia realizowane przez gminę Opatów w latach 2012-2015*
Tabela Nr 14 *Liczba osób, którym przyznano zasiłek okresowy z pomocy społecznej w latach 2012-2014 z uwzględnieniem grupy osób bezrobotnych.*
Tabela Nr 15 *Projekt „Małe kroki do sukcesu” w latach 2012-2015*
Tabela Nr 16 *Koszt dowozu i opieki oraz liczba dzieci niepełnosprawnych dowożonych przez gminę Opatów w latach 2012-2015*
Tabela Nr 17 *Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem PCPR w latach 2012-2014*
Tabela Nr 18 *Zasiłki stałe przyznane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatowie w latach 2012-2015.*
Tabela Nr 19 *Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych w latach 2012-2014*
Tabela Nr 20 *Udzielona pomoc finansowa dla rodzin z dziećmi w latach 2012- 2015*
Tabela Nr 21 *Liczba dzieci objętych opieką asystenta w latach 2012-2015*
Tabela Nr 22 *Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych w latach 2012-2015*
Tabela Nr 23 *Wnioski o leczenie odwykowe w latach 2012-2014*

SPIS WYKRESÓW

Wykres Nr 1 *Najważniejsze problemy dzieci i młodzieży na terenie gminy Opatów*

Wykres Nr 2 *Najważniejsze problemy społeczne rodzin na terenie gminy Opatów*
Wykres Nr 3 *Najważniejsze problemy osób starszych na terenie gminy Opatów*
Wykres Nr 4 *Problemy w obszarze opieki zdrowotnej w gminie Opatów*
Wykres Nr 5 *Problemy w obszarze edukacji w gminie Opatów*
Wykres Nr 6 *Problemy w obszarze sportu i kultury w gminie Opatów*
Wykres Nr 7 *Hierarchia zadań do realizacji wg. mieszkańców gminy Opatów.*
Wykres Nr 8 *Liczebność populacji na terenie Opatowa w latach 2006-2015*
Wykres Nr 9 *Liczba osób starszych zamieszkujących na terenie gminy Opatów w latach 2008-2015*
Wykres Nr 10 *Liczba ludności miasta z podziałem na płeć w latach 2008-2015*
Wykres Nr 11 *Liczba ludności wsi z podziałem na płeć w latach 2008-2015*
Wykres Nr 12 *Liczba świadczeniobiorców świadczeń z pomocy społecznej w latach 2012r.-2015r*
Wykres Nr 13 *Liczba rodzin, w których przyznano pomoc z tytułu bezrobocia w 2015r.*

Kwestionariusz ankiety

Ankieta
do celów opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Szanowni Mieszkańcy Miasta i Gminy Opatów

Gmina Opatów przystąpiła do wypracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategia sprecyzuje i zweryfikuje najważniejsze problemy społeczne w naszej gminie, a także określi sposoby ich realizacji. Aby trafnie uchwycić cele i zadania do realizacji potrzebna jest współpraca całej społeczności gminy. Prosimy o poważne potraktowanie ankiety i przemyślenie odpowiedzi na zawarte w niej pytania. Ankieta jest anonimowa.

Metryczka (wstaw X przy wybranej odpowiedzi)

Płeć : Kobieta ..., Mężczyzna

Wiek: 13-16, 17-25, 26-59, 60 i więcej

Zawód: uczeń, rolnik, przedsiębiorca, pracownik umysłowy, pracownik fizyczny, emeryt/rencista, bezrobotny, inny (jaki)

Wykształcenie: podstawowe, zawodowe, średnie, policealne, wyższe

W jakim stopniu jest Pan(i) zadowolona z następujących warunków życia w gminie. Proszę wybrać odp. od 1 do 5 gdzie: 1 oznacza bardzo niezadowolony, 2 niezadowolony, 3 niezdecydowany, 4 zadowolony, 5 bardzo zadowolony		1	2	3	4	5
1.	Organizacja czasu wolnego (koła zainteresowań, kluby itp.					
2.	Dostęp do informacji na temat wydarzeń w gminie					
3.	Dostęp do kultury					
4.	Organizacja imprez cyklicznych w gminie					
5.	Dostępność poradnictwa psychologicznego/prawnego					
6.	Poziom opieki społecznej					
7.	Poziom opieki zdrowotnej					
8.	Rynek pracy					
9.	Bezpieczeństwo publiczne					
10.	Warunki mieszkaniowe					
11.	Miejsca rekreacji (parki, skwery, place zabaw)					
12.	Jakość szkolnictwa					
13.	Jakość opieki przedszkolnej					
14.	Wykorzystanie zasobu turystycznego miasta /regionu					
15.	Więzi międzyludzkie					
16.	Dostępność handlu i usług					
17.	Udział mieszkańców w życiu publicznym gminy					
18.	Inne					

W pytaniach od 1 do 6 prosimy o zaznaczenie X przy 3 wybranych odpowiedziach.

1) Jakie problemy społeczne dzieci i młodzieży uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?

- Brak pozytywnych wzorców i autorytetów
- Przemoc ze strony rodziców
- Alkohol i papierosy
- Narkotyki i dopalacze
- Agresja , chuligaństwo
- Brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu
- Bezproduktywne spędzanie czasu wolnego

- Inne (jakie?)
- 2) Jakie problemy społeczne rodzin uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?
- Rosnąca liczba osób starszych, samotnych, niesamodzielnych
 - Ubóstwo
 - Bezrobocie
 - Alkoholizm
 - Problemy opiekuńczo-wychowawcza
 - Niewystarczające poradnictwo psychologiczne/prawne
 - Niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami
 - Zanikanie tradycyjnych form życia rodzinnego/rozkład życia rodzinnego
 - Choroba/niepełnosprawność
 - Inne (jakie ?)
- 3) Jakie problemy społeczne osób starszych uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?
- Izolacja społeczna (samotność)
 - Izolacja rodzinna (odrzućenie)
 - Niepełnosprawność
 - Niezdolność do samoobsługi/samodzielności
 - Brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu
 - Inne (jakie ?)
- 4) Jakie problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?
- Długi okres oczekiwania na usługi medyczne
 - Mała liczba lekarzy rodzinnych
 - Mała liczba lekarzy specjalistów
 - Ograniczona liczba wizyt domowych lekarza u osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych
 - Ograniczona liczba wizyt domowych pielęgniarki środowiskowej u osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych

- Ograniczona oferta pomocy medycznej dla osób ciężko i przewlekle chorych, niesamodzielnych
- Brak informacji o możliwościach wsparcia i leczenia specjalistycznego (w tym ambulatoryjne, szpitalne)
- Brak promocji zdrowego trybu życia
- Inne (jakie?)

5) Jakie problemy społeczne w obszarze edukacji uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?

- Brak zorganizowanej opieki nad dziećmi do lat 3
- Mała liczba miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego
- Małe wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki
- Niewystarczająca oferta szkół skierowana do dzieci i młodzieży w zakresie rozwijania zdolności i zainteresowań (ścieżki rozwoju)
- Niewystarczające wsparcie psychologiczne/pedagogiczne
- Niewystarczająca pomoc korekcyjno-naprawcza na rzecz dzieci z deficytami zdrowotnymi
- Inne (jakie?)

6) Jakie problemy społeczne w obszarze sportu i kultury uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?

- Brak organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową
- Zbyt mało imprez i wydarzeń środowiskowych
- Nie w pełni wykorzystany potencjał historii i tradycji regionu
- Brak warunków do uprawiania rekreacji
- Ograniczona dostępność do obiektów rekreacji
- Niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży
- Mała aktywność społeczności lokalnych w działalności świetlic wiejskich, ognisk kultury i w wydarzeniach środowiskowych
- Inne (jakie?)

Poniżej są wymienione zadania służące rozwiązywaniu problemów społecznych na terenie gminy. Proszę używając skali od 1 do 10 ocenić, na ile ważne są poszczególne zadania przez wpisanie jednej z cyfr ze skali w kolumnie po prawej stronie przy każdym zadaniu

1...2.....3...4.....5.....6...7.....8...9...10
 (mało ważne) (bardzo ważne)

1	Utworzenie noclegowni/hotelu dla potrzebujących	
2	Utworzenie jadłodajni	

3	Utworzenie Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego	
4	Utworzenie dziennego domu pobytu dla osób starszych	
5	Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i dotkniętych przemocą	
6	Likwidacja barier architektonicznych w instytucjach i obiektach użyteczności publicznej	
7	Mieszkania chronione, lokale socjalne	
8	Usługi opiekuńcze dla osób starszych i/lub niepełnosprawnych	
9	Stworzenie sieci pomocy sąsiedzkiej.	
10	Tworzenie grup wsparcia (samopomocowych)	
11	Tworzenie wolontariatu	
12	Zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów	
13	Pomoc psychologiczna/terapeutyczna, profilaktyka uzależnień	
14	Stypendia dla dzieci z rodzin o trudnej sytuacji	
15	Zapewnienie dostępu do pedagoga, logopedy i opieki medycznej w szkołach i przedszkolach	
16	Wydłużony czas pracy świetlic szkolnych i przedszkoli	
17	Poszerzenie oferty opiekuńczej nad dziećmi o opiekę żłobkową	
18	Zwiększenie dostępności do obiektów sportowo-rekreacyjnych, w tym na terenie placówek oświatowych	
19	Promowanie postaw prospołecznych	
20	Promowanie aktywności własnej grup i jednostek	

Jeśli według Pana/Pani pominęliśmy w ankiecie jakieś ważne problemy, proszę je opisać w tym miejscu:

.....
.....

Jeśli według Pana/Pani warto podjąć inne zadania, inicjatywy na rzecz integracji społecznej mieszkańców, które nie zostały wcześniej wymienione w ankiecie, to proszę wymienić poniżej:

.....
.....
.....

DZIĘKUJEMY!